

Wójt Gminy Zatory

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY ZATORY**

**I. UWARUNKOWANIA
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

Załącznik nr 1 do

Uchwały Nr 177/XXVIII/2021

Rady Gminy Zatory z dnia 28 września 2021 r.

Warszawa, marzec 2013 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ZATORY
CZĘŚĆ I – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA

Podstawę formalno-prawną sporządzenia niniejszego opracowania stanowi uchwała Nr 60/XI/2011 Rady Gminy Zatory z dnia 3 października 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647 ze zm.), przedmiotem niniejszego opracowania jest określenie polityki przestrzennej obszaru gminy Zatory, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Wspomnianą politykę należy rozumieć jako formułowanie celów w zakresie rozwoju przestrzennego oraz sposobów ich osiągnięcia w procesie kształtowania zagospodarowania terenu. W świetle art. 9 ust. 2 ww. ustawy Studium jest także narzędziem koordynowania planowania przestrzennego na szczeblu lokalnym i strategicznych zamierzeń gminy z planowaniem krajowym i regionalnym. Jest to druga koordynacyjna funkcja Studium. Rangę Studium określa art. 9 ust. 4 i 5 ww. ustawy, w myśl których Studium, pomimo, iż nie jest aktem prawa miejscowego, ma moc wiążącą dla opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

SPORZĄDZIŁ:

Wójt Gminy Zatory
ul. Jana Pawła II 106
07-217 Zatory

OPRACOWAŁ:

PHU Maxi Usługi Urbanistyczne
ul. Władysława IV 14,
86-300 Grudziądz

w składzie:

mgr inż. Wioletta Kamińska – kierownik projektu
mgr inż. Hanna Czajkowska – główny projektant, członek OIU z siedzibą w Warszawie nr 385
mgr inż. Kacper Kamiński
mgr inż. Włodzimierz Rybarczyk

Zespół projektowy zmiany nr 1 studium:

mgr Krzysztof Parszewski
mgr inż. Karolina Rychta

Zapisy wprowadzone zmianą nr 1 studium dla odróżnienia oznaczono kolorem zielonym.

Zakres zmian, wraz z informacją o nr stron na których dokonano ww. zmian, opisano szczegółowo w uzasadnieniu na końcu części II.

Łódź, 2020-2021 r.

SPIS TREŚCI

I.1.	PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	7
I.2.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU ORAZ ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	9
I.2.1.	PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE ZATORY – STAN PRAWNY	9
I.2.1.1.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	9
I.2.1.2.	Przyczyna zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	11
I.2.1.3.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	12
I.2.1.4.	Decyzje o pozwoleniu na budowę	18
I.2.2.	DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW	22
I.2.2.1.	Użytkowanie terenu	22
I.2.2.2.	Struktura osadnicza	23
I.2.2.3.	Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa	24
I.2.2.4.	Tereny usługowo – produkcyjne	24
I.3.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	25
I.3.1.	STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZASOBY	25
I.3.1.1.	Rzeźba terenu	25
I.3.1.2.	Budowa geologiczna	25
I.3.1.3.	Warunki gruntowe	26
I.3.1.4.	Warunki glebowe	27
I.3.1.5.	Warunki klimatyczne	28
I.3.1.6.	Hydrologia	29
I.3.1.7.	Flora	30
I.3.1.8.	Fauna	32
I.3.2.	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – ZAGROŻENIA	32
I.3.3.	LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	36
I.3.4.	ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	39
I.3.5.	WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	44
I.4.	WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	45
I.5.	WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	46
I.6.	WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	47
I.7.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	48
I.7.1.	ZARYS HISTORII I PRZEMIAN STRUKTURY PRZESTRZENNEJ GMINY	48
I.7.2.	WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	49
I.7.2.1.	Zabytki budownictwa ludowego	49
I.7.2.2.	Zabytki architektury sakralnej	50
I.7.2.3.	Zabytki techniki	50
I.7.2.4.	Zabytki architektury rezydencjonalnej	50
I.7.2.5.	Zabudowania folwarczne	51
I.7.2.6.	Parki oraz wody urządzone	51
I.7.3.	ROZPOZNANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA KULTUROWEGO NA OBSZARZE GMINY ..	51
I.7.3.1.	Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków	51

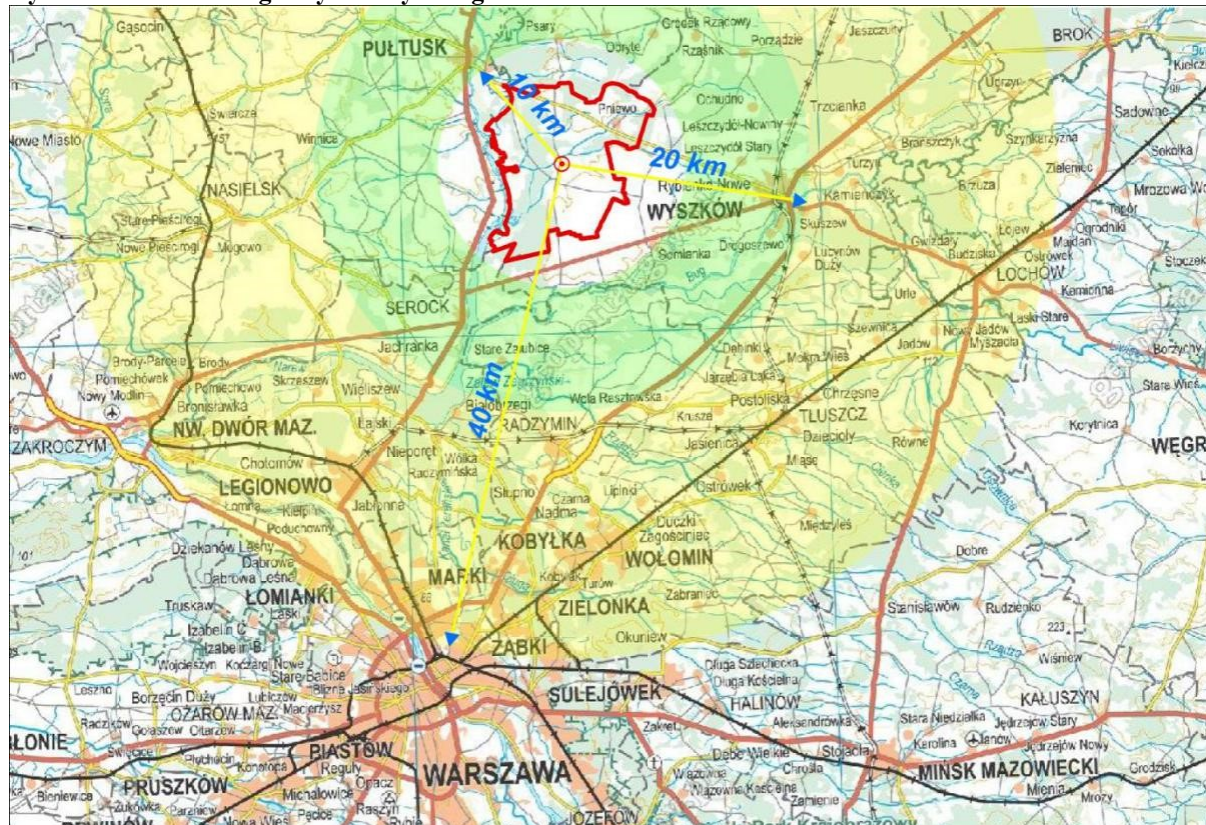
I.7.3.2.	Obiekty i obszary ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków	52
I.7.3.3.	Stanowiska archeologiczne	53
I.7.4.	STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	54
I.8.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	55
I.8.1.	POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY	55
I.8.1.1.	Liczba ludności i gęstość zaludnienia	55
I.8.1.2.	Dynamika zmian liczby ludności	57
I.8.2.	SYTUACJA NA RYNKU PRACY	61
I.8.2.1.	Podmioty gospodarcze	61
I.8.2.2.	Stan zatrudnienia i bezrobocie	63
I.8.3.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	64
I.8.3.1.	Oświata	64
I.8.3.2.	Ochrona zdrowia, pomoc społeczna	65
I.8.3.3.	Kultura	65
I.8.3.4.	Sport i turystyka	66
I.9.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	67
I.10.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	69
I.10.1.	DOKUMENTY SZCZEBŁA KRAJOWEGO	69
I.10.1.1.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	69
I.10.2.	DOKUMENTY SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO	69
I.10.2.1.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	69
I.10.2.2.	Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego	70
I.10.3.	DOKUMENTY SZCZEBŁA POWIATOWEGO	72
I.10.3.1.	Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego	72
I.10.3.2.	Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Pułtuskiego	72
I.10.3.3.	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pułtuskiego	73
I.10.3.4.	Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Pułtuskiego	73
I.10.4.	DOKUMENTY SZCZEBŁA GMINNEGO	74
I.10.4.1.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zatory	74
I.10.4.2.	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zatory	75
I.10.4.3.	Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Zatory	76
I.10.5.	Wnioski złożone do SUIKZP	77
I.11.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	83
I.12.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	84
I.12.1.	OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY	84
I.12.1.1.	Rezerваты przyrody	84
I.12.1.2.	Obszar Natura 2000	84
I.12.1.3.	Pomniki przyrody	85
I.12.2.	OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTEKÓW	88
I.12.2.1.	Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków	88
I.12.3.	OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE INNYCH NIŻ POWYŻSZE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	89
I.12.3.1.	Obszary chronione na podstawie przepisów o lasach	89
I.12.3.2.	Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych	90
I.12.3.3.	Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie wód	91

I.13.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	93
I.13.1.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCEGO Z ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO	93
I.13.1.1.	Układ drogowy	93
I.13.1.2.	Komunikacja publiczna	95
I.13.1.3.	Transport ładunków	95
I.13.1.4.	Ruch pieszy i rowerowy	95
I.13.1.5.	Parkowanie pojazdów	95
I.13.2.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH, DOTYCZĄCYCH USTALEŃ PLANISTYCZNYCH, STRATEGII, PLANÓW ROZWOJU ORAZ WNIOSKÓW DO STUDIUM	95
I.13.2.1.	Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju komunikacji	95
I.13.2.2.	Ocena funkcjonowania i możliwości rozwoju systemu transportowego gminy	96
I.13.3.	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	98
I.13.3.1.	Zaopatrzenie w wodę	98
I.13.3.2.	Sieć wodociągowa	99
I.13.3.3.	Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków	100
I.13.4.	ELEKTROENERGETYKA	101
I.13.5.	ZAOPATRZENIE W GAZ	103
I.13.6.	ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ	103
I.13.7.	GOSPODARKA ODPADAMI	103
I.13.8.	TELEKOMUNIKACJA	105
I.14.	ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	106
I.15.	WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	106
I.16.	SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	108

I.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

Gmina Zatory położona jest w północnej części województwa mazowieckiego, w powiecie pułtuskim. Jest gminą wiejską, składającą się z 27 sołectw. Obszar gminy Zatory sąsiaduje z gminami: Pokrzywnica od zachodu, Pułtusk od północnego-zachodu, Obryte od północy, Rząśnik od północno-wschodu, Somianka od południowego-wschodu oraz Serock od południa.

Rysunek 1: Położenie gminy Zatory w regionie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z portalu www.geoportal.gov.pl

Obszar gminy zajmuje powierzchnię ok. 120 km² z czego 62% to użytki rolne, zaś 34% lasy. Tereny zurbanizowane stanowią 3% powierzchni gminy.

Sieć osadniczą gminy tworzą 34 wsie. Rolę ośrodka dominującego, w którym koncentrują się funkcje handlowo-usługowe, produkcyjne oraz administracyjne pełnią Zatory.

Zatory są gminą o dominującej funkcji rolniczej. Funkcją uzupełniającą jest turystyka. Jej rozwojowi sprzyja położenie gminy nad Narwią oraz stosunkowo bogate zasoby leśne. Obszar gminy bezpośrednio graniczy z Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym.

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 618 łącząca Wyszki z Pułtuskiem.

Położenie gminy Zatory przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 2: Gminy sąsiednie

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowe informacje o gminie¹:

- Powierzchnia – 11 994 ha
- Liczba mieszkańców – 4 847
- Gęstość zaludnienia – 39 os./km²
- Liczba miejscowości – 34 wsie
- Liczba sołectw – 27 (Borsuki Kolonia, Burlaki, Cieńska, Ciski, Dębiny, Drwały, Gładczyn, Gładczyn Rządowy, Gładczyn Szlachecki, Kopaniec, Kruczy Borek, Lemany, Lutobrok, Lutobrok Folwark, Mierzęcin, Mystkówiec Kalinówka, Mystkówiec Szczucin, Nowe Borsuki, Pniewo, Pniewo Kolonia, Przyłubie, Stawinoga, Śliski, Topolnica, Wiktoryn, Wólka Zatorska, Zatory)

Użytkowanie ziemi (ha):

- użytki rolne – 7 405
- grunty leśne zadrzewione i zakrzewione – 4 049
- grunty zabudowane i zurbanizowane – 384
- grunty pod wodami – 85
- inne – 71

¹ Dane z UG Zatory, stan na 31.12.2010 r.

I.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU ORAZ ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Dotychczasowe zagospodarowanie terenu jest rezultatem konsekwentnej, prowadzonej przez władze gminy polityki przestrzennej, odzwierciedlonej w następujących po sobie kolejnych opracowaniach planistycznych.

I.2.1. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE ZATORY – STAN PRAWNY

System planowania przestrzennego² przewiduje sporządzanie na poziomie lokalnym następujących opracowań planistycznych.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego –
- Gmina Zatory posiada „Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego” przyjęte uchwałą Nr 155/XXIII/01 Rady Gminy w Zatorach z dnia 28 czerwca 2001 r., sporządzone na mocy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami).
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego –
Cały obszar gminy posiada pokrycie obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Obecnie (luty 2012 r.) na terenie gminy obowiązują 24 plany zagospodarowania przestrzennego.

Dla obszarów, na których nie ma obowiązujących mpzp wydawane są:

- Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu –
W związku ze 100% pokryciem gminy planami miejscowymi, Wójt Gminy Zatory nie wydaje decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Polityka przestrzenna gminy Zatory jest kontynuacją koncepcji rozwoju przestrzennego zapisaną w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory (Uchwała Gminnej Rady Narodowej w Zatorach Nr XXIII/104/88 z dnia 10.06.1988 r.).

I.2.1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory

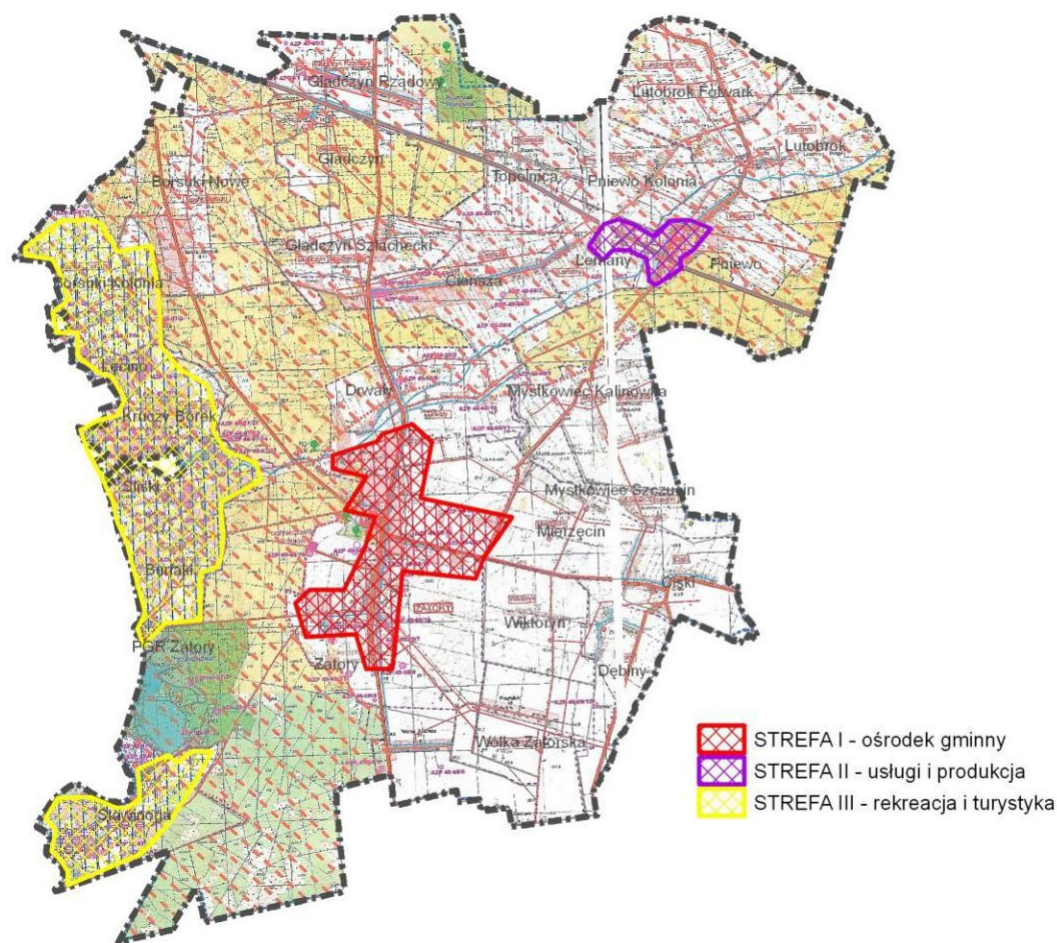
Jak zaznaczono powyżej polityka przestrzenna gminy Zatory (2001) jest kontynuacją rozwiązań zapisanych w miejscowym planie ogólnym (1988).

Analizowane opracowanie zostało sporządzone na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 ze zmianami). Składa się ono z części graficznej oraz tekstowej. Część tekstowa zawiera lakoniczny opis uwarunkowań rozwoju, pobieżną ocenę stanu zagospodarowania oraz kierunki rozwoju gminy. Wyznaczone kierunki jedynie wprowadzają podział terenu gminy na dwie strefy: strefę ograniczeń oraz strefę rozwoju. Strefa ograniczeń obejmuje tereny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego wraz z jego otuliną oraz dwa rezerваты przyrody: Stawinoga i Wielgolas. Zgodnie z aktualnymi informacjami z Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, obszar w granicach administracyjnych gminy Zatory nie jest ani nie był położony w obrębie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny. Wobec powyższego wyznaczona w Studium strefa ograniczeń na tym obszarze jest bezzasadna. Ponadto dla wyznaczonej strefy ograniczeń Studium w swych zapisach nie określa żadnych ograniczeń. Wobec czego można uznać, iż wyznaczenie tej strefy było bezprzedmiotowe. Wyznaczona w Studium strefa rozwoju

² Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 647)

została podzielona na trzy strefy urbanistycznego rozwoju. Strefa I obejmuje ośrodek gminny w skład, którego wchodzi wieś gminna Zatory oraz przyległe do niej tereny wsi: Drwały, Kępa Zatorska, Przyłubie i Wólka Zatorska. Strefa II tj. strefa usług i produkcji wymagająca dostępu do zewnętrznego układu komunikacyjnego obejmuje wsie: Lutobrok, Lutobrok Folwark, Cieńsza, Gładczyn Szlachecki i Lemany. Strefa III tj. strefa rekreacji turystyki obejmuje wsie położone wzdłuż Narwi: Borsuki Kolonia, Nowe Borsuki, Łęcino, Kruczy Borek, Śliski, Burlaki i Stawinoga. Pozostałe tereny wsi nie objęte wskazanymi strefami zostały uznane jako „obszary zrównoważonego rozwoju urbanistycznego”. Dla stref urbanistycznego rozwoju Studium również nie wprowadza żadnych ustaleń. Taki stan rzeczy umożliwia dowolne kształtowanie polityki zagospodarowania przestrzennego przez zapisy planów miejscowych w ramach obowiązującego prawa. Studium wskazuje konieczność opracowania planów miejscowych dla całego obszaru gminy, w pierwszej kolejności dla obszarów stref urbanistycznego rozwoju.

Rysunek 3: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Opracowane załączniki graficzne stanowiące integralną część analizowanego Studium, zostały sporządzone w skalach 1:35 000 (plansza podstawowa) oraz 1:50 000 (plansze: uwarunkowania zewnętrzne, środowisko kulturowe, infrastruktura techniczna).

Brak wyznaczenia w Studium terenów funkcjonalnych uniemożliwił przeprowadzenie analiz przestrzennych, których wynikiem byłoby określenie dotychczasowego stopnia zainwestowania wyznaczonych terenów.

Podsumowując, stwierdzić należy, iż obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory nie spełnia jego podstawowej funkcji jaką jest koordynowanie planowania przestrzennego na szczeblu lokalnym.

I.2.1.2. Przyczyna zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory

Obowiązujące Studium z 2001 r. było opracowane według nieobowiązującej obecnie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *o zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. Nr 89, poz. 415 ze zmianami).

Wstępne analizy wykazały konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian merytorycznych. Opracowując zmianę Studium uznano, że zmiany nie mogą dotyczyć poszczególnych ustaleń. Mają one uwzględniać zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmować pełny zakres i formę Studium określoną w ustawie *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z dnia 27 marca 2003 r. ((tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 647) oraz w rozporządzeniu *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* w części tekstowej i graficznej (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28.04.2004 r. Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

W czerwcu 2010 r. została sporządzona analiza aktualności Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory. We wnioskach przeprowadzonej analizy została zapisana konieczność aktualizacji obowiązującego Studium. Wśród powodów konieczności zmiany Studium wymieniono: presję inwestycyjną wyrażoną liczbą wniosków o zmianę przeznaczenia terenu w Studium, wprowadzenie na obszarze gminy nowej formy ochrony przyrody tj. Natury 2000, brak zasad wprowadzania zabudowy zagrodowej na terenach rolnych, konieczność zmiany obowiązującego planu z uwagi na jego niską czytelność, niejednoznaczność zapisów oraz nieaktualność.

Wobec powyższego niniejsza zmiana Studium jest nowym opracowaniem.

Podsumowując, do konieczności zmiany Studium przyczyniło się kilka okoliczności.

- 1) Do UG wpłynęło ok. 700 wniosków dotyczących zmiany przeznaczenia terenu od właścicieli działek praktycznie z terenu całej gminy.
- 2) Dodatkowym elementem wpływającym na podjęcie decyzji o zmianie Studium była konieczność dostosowania treści tego dokumentu do wymagań narzuconych przez ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. Nr.80, tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 647).
- 3) W 2004 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, które ustanowiło m.in. na części terenu gminy Zatory obszar specjalnej ochrony (OSO) – PLB140007 „Puszcza Biała”, zmienione Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków, Dz. U. Nr 25, poz. 133.
- 4) Ponadto od 2002 r. sporządzono i uchwalono szereg dokumentów określających politykę gminy, powiatu i województwa, w zakresie związanym z gospodarowaniem przestrzenią. Należą do nich:
 - Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (uchwalony 7 czerwca 2004 r. przez Sejmik Województwa Mazowieckiego),
 - Aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego (uchwalona 29 maja 2006 r. przez Sejmik Województwa Mazowieckiego),
 - Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego na lata 2007 – 2020,
 - Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Pułtuskiego na lata 2004 – 2006 oraz 2007 – 2013,
 - Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pułtuskiego na lata 2004-2011,
 - Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Pułtuskiego,
 - Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zatory na lata 2004-2006 z uwzględnieniem kolejnego okresu programowania UE na lata 2007 – 2013,

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zatory na lata 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019,
 - Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Zatory na lata 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019,
 - Plany Odnowy Miejscowości: Cieńska (2011), Ciski (2009), Dębiny (2011), Drwały (2011), Gładczyn (2009), Lutobrok (2010), Nowe Borsuki (2011), Pniewo (2010), Wólka Zatorska (2011),
 - Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Zatory (2008).
- 5) Ważnym powodem było również wstąpienie Polski do Unii Europejskiej. Niezbędne jest zatem wprowadzenie do Studium uaktualnień, które nie zablokują możliwości korzystania z zewnętrznych środków pomocowych wskutek rozbieżności dokumentów planistycznych.

I.2.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Gmina Zatory jest w 100 % pokryta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego. W jej granicach administracyjnych obowiązuje 24 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Plany sporządzane były wyłącznie w oparciu o ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późniejszymi zmianami).

Obowiązujące plany opracowane zostały w 1998 r., 2002 r. oraz 2003 r. Pierwszą grupę stanowią plany o stosunkowo niewielkich powierzchniach. Są to plany będące zmianą wówczas obowiązującego planu ogólnego z 1988 r. Spośród nich najmniejszy obszar planu zajmuje powierzchnię 0,16 ha, zaś największy 68 ha. Średnio powierzchnia planów opracowanych w 1998 r. wynosi ok. 20 ha. Plany o powierzchni powyżej średniej wyznaczały głównie tereny zabudowy rekreacji indywidualnej. Sporządzono 8 takich planów. Drugą grupę stanowią plany opracowane w 2002 r. i 2003 r. Są to plany obejmujące swym zasięgiem powierzchnię 11 598 ha, tj. 96% obszaru gminy w jej granicach administracyjnych.

Tabela 1: Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Zatory

Lp.	Tytuł opracowania	Uchwała	Powierzchnia
1	w sprawie zmiany nr 1 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 113/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	23,06
2	w sprawie zmiany nr 2 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 114/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	29,23
3	w sprawie zmiany nr 3 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 115/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	49,65
4	w sprawie zmiany nr 4 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 116/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	35,75
5	w sprawie zmiany nr 5 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 117/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	68,45
6	w sprawie zmiany nr 6 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 118/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	0,41
7	w sprawie zmiany nr 7 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 119/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	3,98
8	w sprawie zmiany nr 8 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 120/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	19,89
9	w sprawie zmiany nr 9 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 121/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	7,31
10	w sprawie zmiany nr 10 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 122/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	24,92
11	w sprawie zmiany nr 11 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 123/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	57,90
12	w sprawie zmiany nr 12 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 124/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	25,95
13	w sprawie zmiany nr 13 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 125/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	34,97
14	w sprawie zmiany nr 14 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 126/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	0,64
15	w sprawie zmiany nr 15 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 127/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	45,35

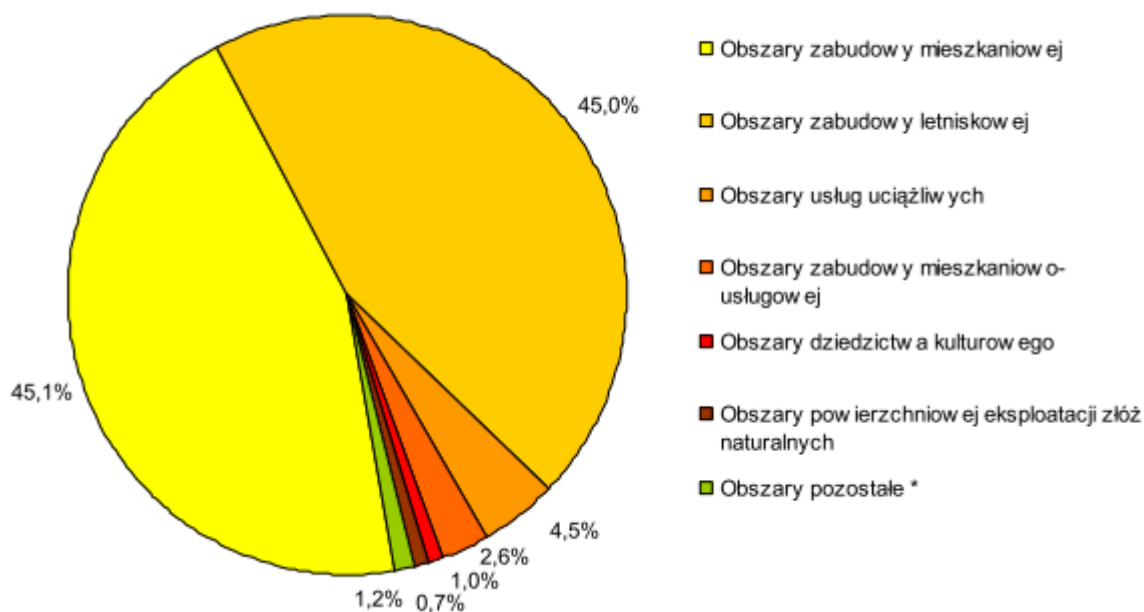
Lp.	Tytuł opracowania	Uchwała	Powierzchnia
16	w sprawie zmiany nr 17 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 129/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	2,92
17	w sprawie zmiany nr 18 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 130/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	0,38
18	w sprawie zmiany nr 19 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 131/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	0,16
19	w sprawie zmiany nr 20 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 132/XXVIII/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 23 kwietnia 1998 r.	0,19
20	w sprawie zmiany nr 21 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 8/III/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 9 grudnia 1998 r.	3,78
21	w sprawie zmiany nr 22 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 9/III/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 9 grudnia 1998 r.	0,98
22	w sprawie zmiany nr 23 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory	Nr 10/III/98 Rady Gminy w Zatorach z dnia 9 grudnia 1998 r.	0,20
23	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory część „A”	Nr 199/XXXII/02 Rady Gminy w Zatorach z dnia 30 sierpnia 2002 r.	7308,92
24	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory część „B”	Nr 28/VI/03 Rady Gminy w Zatorach z dnia 28 marca 2003 r.	4288,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Wśród obszarów funkcjonalnych wyznaczonych w obowiązujących planach największe powierzchnie zajmują obszary otwarte tj. obszary upraw rolnych oraz leśnych (54%) i obszary lasów państwowych (32%). Pozostałe 14% stanowią obszary wskazane do zainwestowania. Wśród obszarów wskazanych do zainwestowania niemalże identyczną powierzchnię zajmują obszary zabudowy mieszkaniowej co obszary zabudowy letniskowej. Razem stanowią 90% obszarów wskazanych do zainwestowania tj. 1473 ha.

Strukturę obszarów wskazanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego do zainwestowania, prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1: Struktura obszarów wskazanych w mpzp do zainwestowania [udział %]

*) Obszary pozostałe - obszary usług oświaty, usług nieuciążliwych, kultu religijnego, infrastruktury technicznej, cmentarzy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Obszary wskazane do zabudowy mieszkaniowej rozproszone są na terenie całej gminy. Największe powierzchnie zajmują w miejscowościach: Zatory, Pniewo oraz Gładczyn Rządowy.

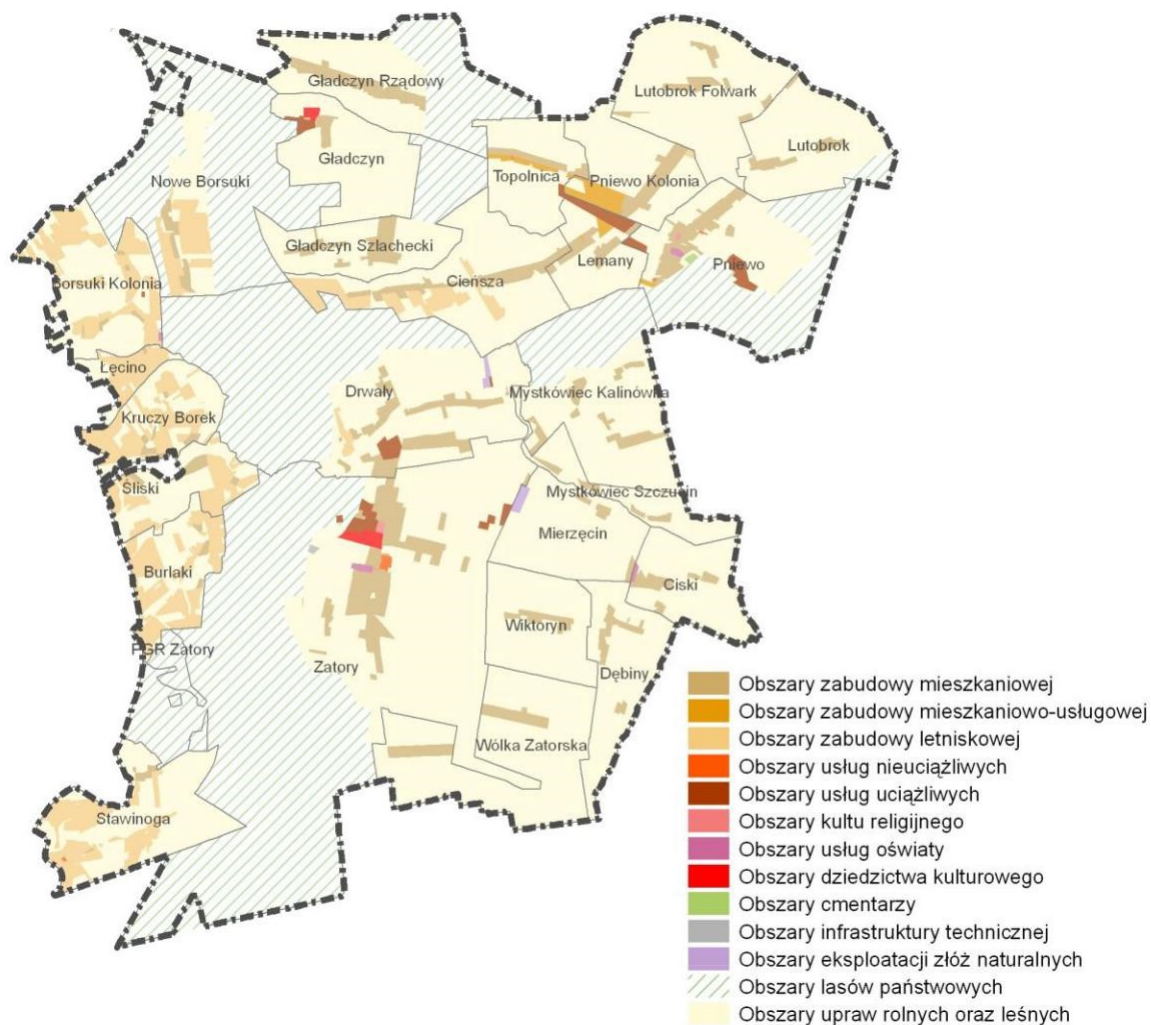
Wielkość tych obszarów wyraźnie koreluje z liczbą mieszkańców poszczególnych sołectw. Obszary wskazane do zabudowy letniskowej koncentrują się w miejscowościach położonych nad Narwią. Największe powierzchnie wyznaczono w obrębach: Borsuki Kolonia, Burlaki, Stawinoga oraz Kruczy Borek.

Tabela 2: Obszary funkcjonalne wyznaczone w mpzp (z wyszczególnieniem obrębów o największych powierzchniach)

Przeznaczenie terenu	Powierzchnia całkowita [ha]	Największe powierzchnie wyznaczone w mpzp [ha]
Obszary cmentarzy	1,8	Pniewo (1,8)
Obszary dziedzictwa kulturowego	16,3	Zatory (12,3), Gładczyn (4,0)
Obszary infrastruktury technicznej	2,2	Zatory (2,2)
Obszary kultu religijnego	2,8	Zatory (2,1), Pniewo (0,7)
Obszary lasów państwowych	3873	Zatory (1550,1), Drwały (686,0), Nowe Borsuki (678,8)
Obszary powierzchniowej eksploatacji złóż	10,8	Mierzęcín (6,4), Drwały (4,1), Zatory (0,3)
Obszary upraw rolnych oraz leśnych	6525,4	Zatory (928,8), Wólka Zatorska (489,5), Lutobrok Folwark (403,7)
Obszary usług nieuciążliwych	5	Zatory (3,7), Pniewo (0,8), Stawinoga (0,4)
Obszary usług oświaty	8,1	Zatory (3,5), Pniewo (2,0), Ciski (1,8)
Obszary usług uciążliwych	72,8	Zatory (21,3), Lemany (17,2), Pniewo (16,5)
Obszary zabudowy letniskowej	736,1	Borsuki Kolonia (130,2), Burlaki (121,5), Stawinoga (108,6)
Obszary zabudowy mieszkaniowej	736,8	Zatory (137,2), Pniewo (53,6), Gładczyn Rz. (44,9)
Obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej	42,7	Pniewo Kolonia (25,9), Topolnica (10,7), Lemany (4,5)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

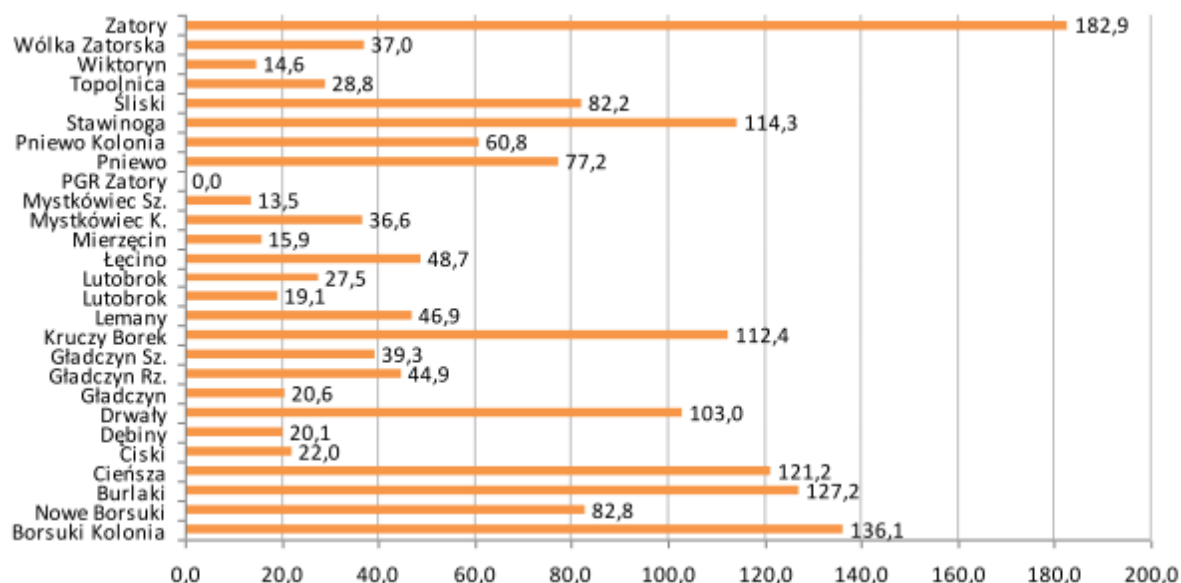
Rysunek 4: Przeznaczenie terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Zdecydowanie najwięcej terenów wskazanych do zainwestowania wyznaczono w miejscowości Zatory. Wielkość obszarów wskazanych do zainwestowania w podziale na obręby prezentuje poniższy wykres.

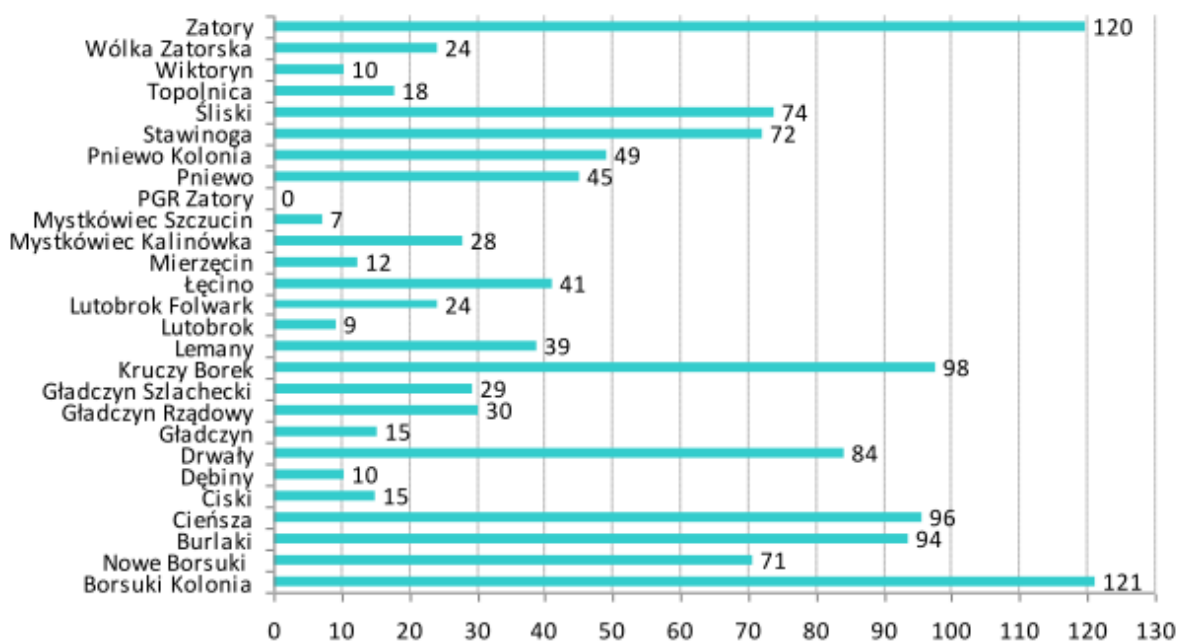
Wykres 2: Powierzchnie obszarów wskazanych do zainwestowania w mpzp w rozbiciu na obręby [ha]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Analiza dotychczasowego stopnia zainwestowania terenów wskazanych w planach do zabudowy pokazuje, że znaczne rezerwy terenowe pozostają w każdym z obrębów. Wyjątek stanowi obszar obrębu PGR Zatory na którym obowiązujące plany nie wskazują terenów przeznaczonych do zainwestowania. Skala rezerw terenów wskazanych do zainwestowania wynika przede wszystkim z bardzo dużych niezainwestowanych powierzchni terenów zabudowy letniskowej oraz w nieco mniejszym stopniu zabudowy mieszkaniowej. Znaczne powierzchnie wskazane pod rozwój zabudowy letniskowej pozostają niezainwestowane w obrębach: Borsuki Kolonia (117 ha), Burlaki (92 ha), Kruczy Borek (91 ha), Cieńsza 71 (ha), Stawinoga (70 ha), Śliski (67 ha), Nowe Borsuki (60 ha). Z kolei znaczne rezerwy terenów zabudowy mieszkaniowej pozostają w obrębach Zatory (89 ha) oraz Drwały (62 ha). Wielkość powierzchni terenów dotychczas niezainwestowanych, a wskazanych do zainwestowania w planach prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3: Powierzchnia terenów niezainwestowanych, a wyznaczonych w mpzp pod zainwestowanie z podziałem na obręb [ha]

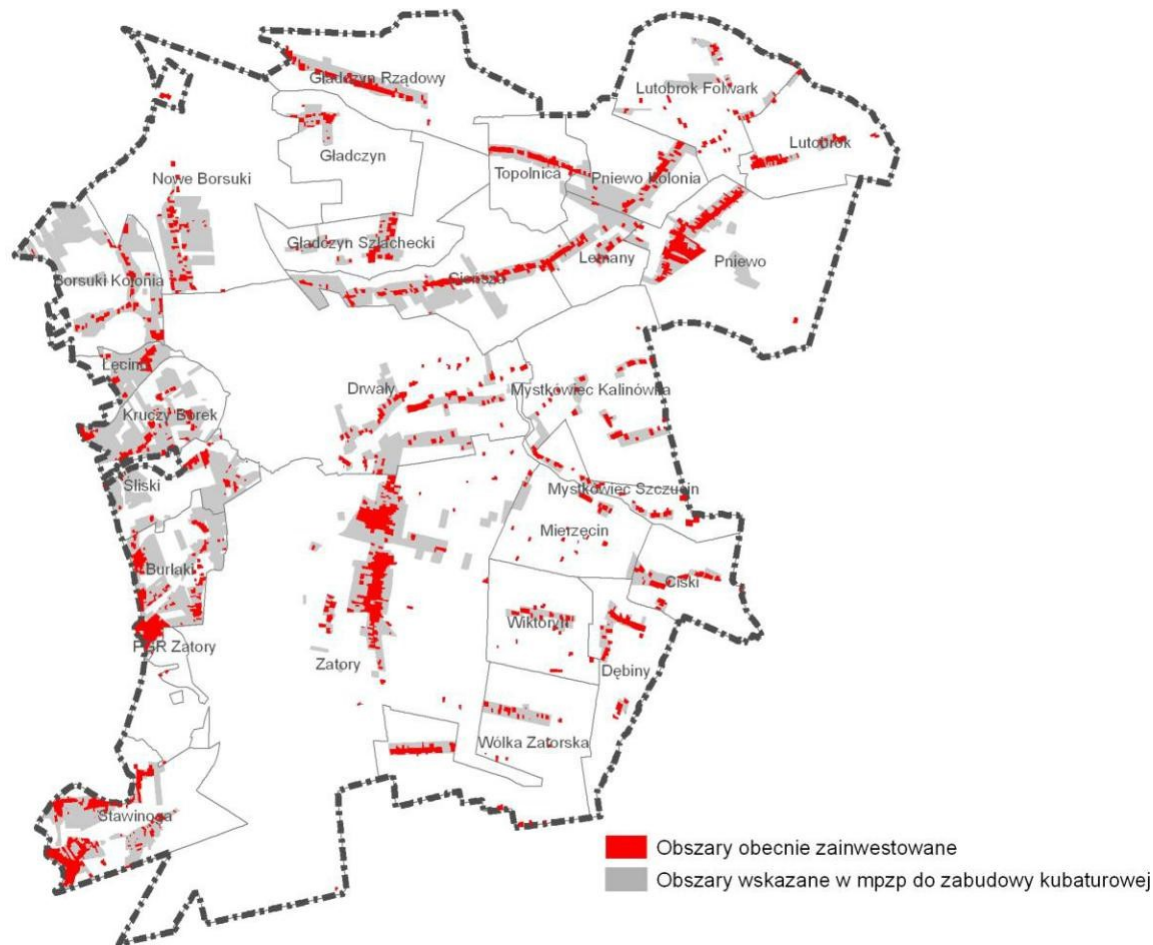
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Tabela 3: Udział terenów niezainwestowanych wskazanych w obowiązujących mpzp do zabudowy kubaturowej

Tereny w obowiązujących planach wskazane do zabudowy kubaturowej	Udział terenów niezainwestowanych (%)
Obszary infrastruktury technicznej (2,2 ha)	84,4
Obszary kultu religijnego (2,8 ha)	0,0
Obszary usług nieuciążliwych (5 ha)	32,1
Obszary usług oświaty (8,1 ha)	42,3
Obszary usług uciążliwych (72,8 ha)	85,1
Obszary zabudowy letniskowej (736,1 ha)	84,0
Obszary zabudowy mieszkaniowej (736,8 ha)	65,5
Obszary zabudowy mieszkaniowo-usługowej (42,7 ha)	93,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Rysunek 5: Tereny obecnie zainwestowane na tle terenów wskazanych w mpzp do zabudowy kubaturowej

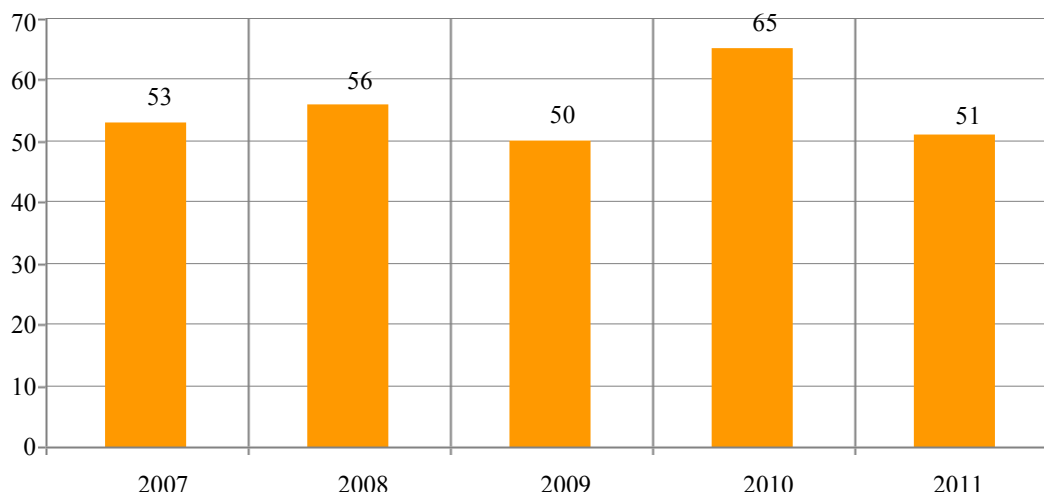
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Pomimo, iż od uchwalenia ostatniego planu minęło już 12 lat, to w gminie nadal występują bardzo duże rezerwy terenów wskazanych do zainwestowania. Tereny te koncentrują się przede wszystkim w miejscowościach letniskowych położonych nad Narwią. Duże rezerwy pozostają również w okolicach Zator, Cieszyń i Drwał.

1.2.1.4. Decyzje o pozwoleniu na budowę

Istniejący ruch budowlany najlepiej obrazują wydane decyzje o pozwoleniu na budowę. W analizowanym okresie (2007–2011) Starosta powiatu pułtuskiego wydał 277 pozwoleń na budowę dla obszaru gminy Zatory. W związku z charakterem inwestycji, dla których wydawano pozwolenia oraz skalą niniejszego opracowania, dalszym analizom poddano 275 decyzji Starosty. Z analiz wyłączono pozwolenia dotyczące budowy instalacji gazowej w budynkach mieszkalnych. Spośród analizowanych decyzji Starosty aż 250 pozwoleń wydano na budowę obiektów kubaturowych, pozostałe dotyczyły obiektów o charakterze liniowym. Najwięcej decyzji wydano w roku 2010. Rozkład liczby pozwoleń na budowę w poszczególnych latach jest stosunkowo równomierny. W każdym roku liczba pozwoleń była równa lub wyższa od 50 szt.

Wykres 4: Liczba wydanych pozwoleń na budowę w okresie 2007 – 2011 r.

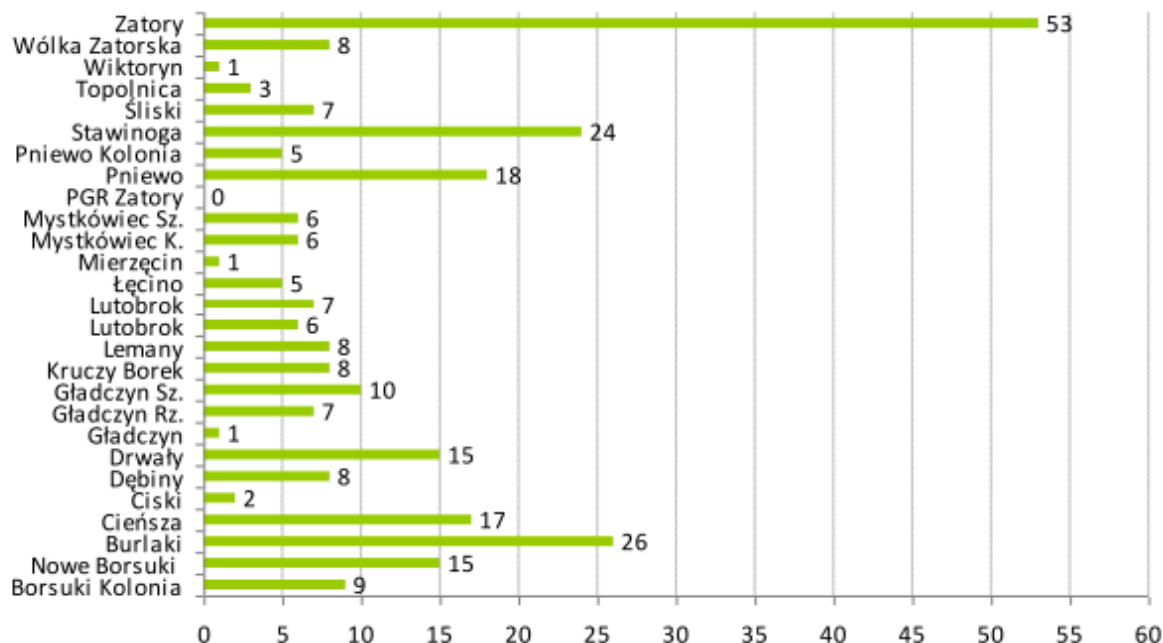

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Zdecydowanie najwięcej pozwoleń na budowę wydano w miejscowości Zatory (53). Dwa razy mniej pozwoleń wydano w Burlakach oraz Stawinodze. W Pniewie, Cieńszy, Drwałach oraz Nowych Borsukach liczba pozwoleń kształtowała się na poziomie pomiędzy 10 a 20 szt. W pozostałych wsiach

wydano mniej niż 10 pozwoleń. W obrębie PGR Zatory nie wydano żadnego pozwolenia na budowę.

Wykres 5: Liczba wydanych pozwoleń na budowę w rozbiciu na obręby geodezyjne w gminie Zatory

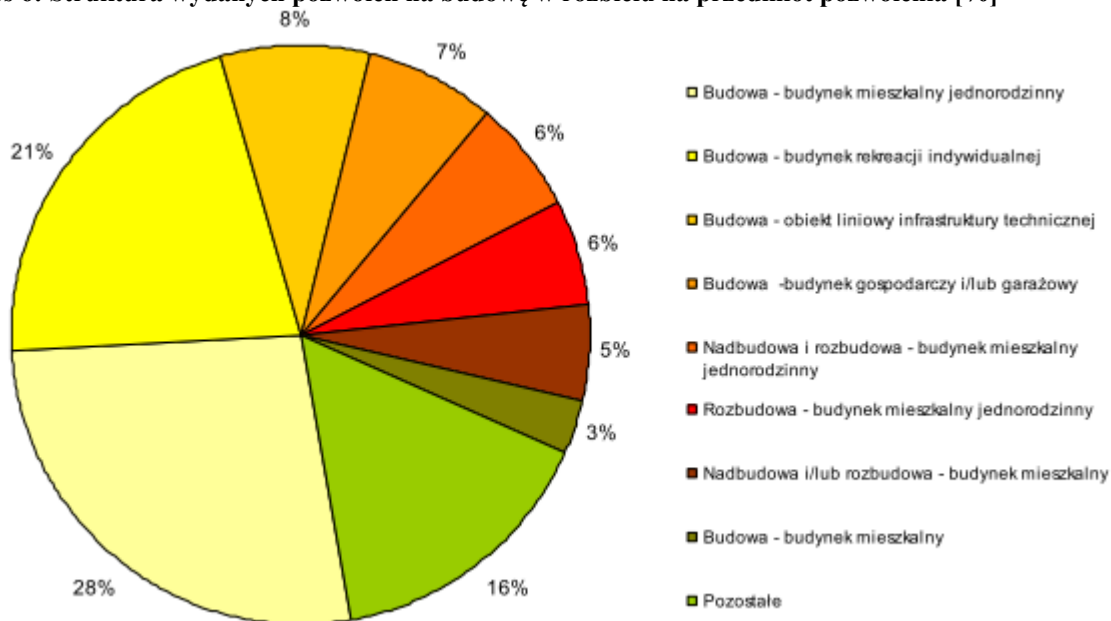

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Wśród przedmiotu pozwoleń na budowę dominowały rozstrzygające o budowie budynku mieszkalnego jednorodzinnego (74) oraz rekreacji indywidualnej (59). Do grupy „Pozostałe” (43) zakwalifikowane zostały pojedyncze pozwolenia dotyczące m.in.: budowy lub rozbudowy budynków inwentarskich, mieszkalno-usługowych, usługowych, produkcyjnych, budowli służących obsłudze produkcji rolnej. Pozwolenia na budowę wydane dla obiektów liniowych infrastruktury technicznej dotyczyły głównie budowy linii elektroenergetycznej niskiego napięcia (21) oraz wodociągu (2).

Najwięcej pozwoleń dotyczyło budowy obiektów (204). Na kolejnych miejscach plasowały się pozwolenia dotyczące: rozbudowy (35), nadbudowy i rozbudowy (24), nadbudowy (5), przebudowy (4) oraz zmiany sposobu użytkowania (3).

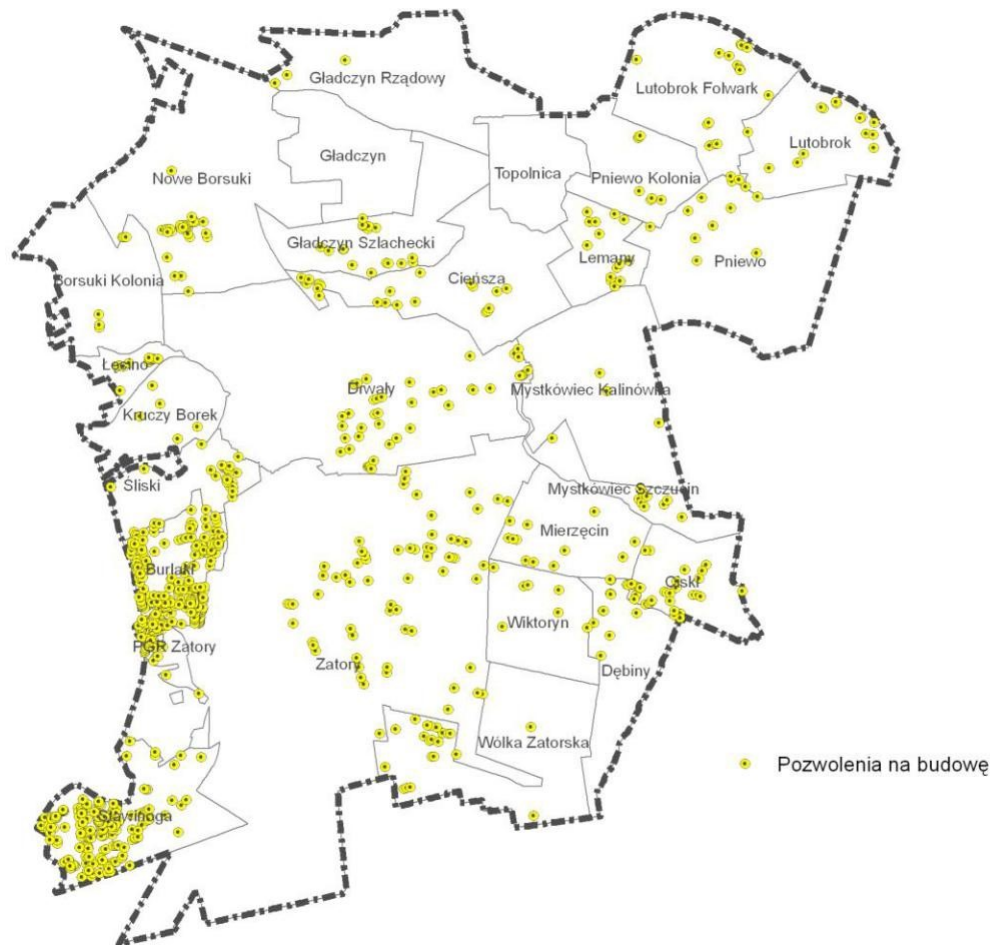
Wykres 6: Struktura wydanych pozwoleń na budowę w rozbiciu na przedmiot pozwolenia [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

W ujęciu przestrzennym zauważalna jest koncentracja pozwoleń na budowę w zachodniej części gminy. Dotyczy to przede wszystkim obrębów bezpośrednio położonych nad Narwią (Burlaki, Stawinoga). Wydawano tam przede wszystkim pozwolenia dotyczące zabudowy rekreacji indywidualnej. Pozwolenia dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej rozproszone są na obszarze całej gminy.

Rysunek 6: Rozmieszczenie pozwoleń na budowę wydanych w okresie 2007 – 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Podsumowanie

Zarządzanie przestrzenią w gminie Zatory prowadzone jest wyłącznie w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Jest to wysoce świadomy, odpowiedzialny sposób gospodarowania przestrzenią. Pozwala nią efektywnie zarządzać w oparciu o istniejące uwarunkowania, unikając jednocześnie wielu konfliktów przestrzennych.

Istnieje konieczność zmiany obowiązującego Studium. Jego zapisy charakteryzują się bardzo dużą ogólnością, nie spełniając w związku z tym wymogów ustawowych, a więc nie gwarantują właściwych ustaleń dla przestrzeni gminy (nie określają m.in. zasad przyszłego zagospodarowywania terenu, struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, wskaźników oraz parametrów rozwoju zabudowy, nie wprowadzają żadnych zakazów, postulatów oraz zaleceń w zakresie zagospodarowania przestrzeni. Mając powyższe na uwadze oraz skalę rysunku Studium (1:35 000) trudno ustalić zbieżność ustaleń obowiązujących planów z zapisami dotychczas obowiązującego Studium.

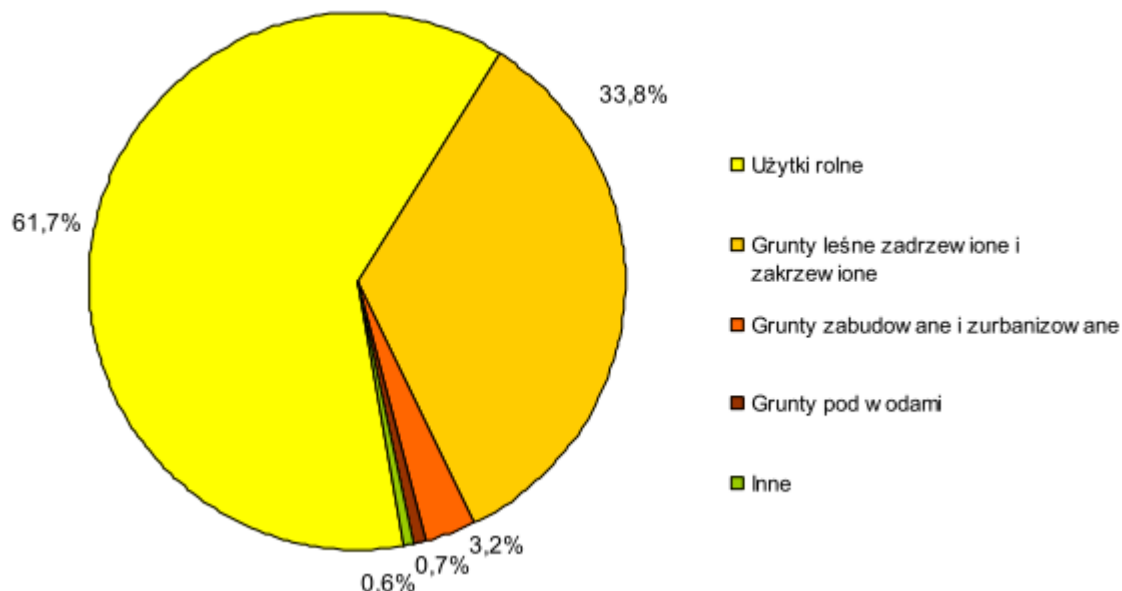
Największym zainteresowaniem inwestycyjnym cieszą się Zatory oraz wsie położone nad Narwią (m.in. Burlaki oraz Stawinoga).

I.2.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW

I.2.2.1. Użytkowanie terenu

W gminie Zatory użytki rolne zajmują ok. 7 405 ha, stanowiąc ok. 62% powierzchni gminy. Lesistość kształtuje się na poziomie 34%. Tereny zabudowane i zurbanizowane, czyli te najbardziej przekształcone w wyniku działalności człowieka zajmują ok. 3% powierzchni gminy.

Wykres 7: Struktura użytkowania terenu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory, 2012 r.

Wśród użytków rolnych dominują grunty orne, stanowiąc 80% ich powierzchni, drugą pozycję zajmują użytki zielone (15% powierzchni użytków rolnych). Na gruntach zabudowanych i zurbanizowanych przeważają tereny dróg stanowiące 64% ich powierzchni, przy jednoczesnym stosunkowo niskim udziale terenów zabudowy mieszkaniowej kształtującym się na poziomie 8%. W analizowanej strukturze nie wyodrębniono terenów oznaczonych symbolem „Bz” tj. terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, których w gminie jest stosunkowo dużo. Prawdopodobnie zostały one zakwalifikowane do grupy terenów Bi, tj. innych terenów zabudowanych. Inne tereny zabudowane zajmują 27% gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

Tabela 4: Struktura użytkowania terenu

Lp.	Rodzaj	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	
1	Użytki rolne	R - grunty orne	5893,2339	7404,9949
2		S – sady	173,2018	
3		Ł - łąki trwałe	577,0528	
4		Ps - pastwiska trwałe	500,7727	
5		B-R, B-Ł, B-Ps - użytki rolne zabudowane	220,9431	
6		Wsr - grunty pod stawami	0,0549	
7		W - grunty pod rowami	39,7357	
8	Grunty leśne zadrzewione i zakrzewione	Ls – lasy	4022,4013	4048,9765
9		Lz - grunty zadrzewione i zakrzewione	24,8162	
10		B-Ls, B-Lz - grunty leśne zadrzewione i zakrzewione zabudowane	1,7590	
11	Grunty zabudowane i	B - tereny mieszkaniowe	32,5063	384,152

Lp.	Rodzaj	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	
12	zurbanizowane	Ba - tereny przemysłowe	2,0571	
13		Bp - zurbanizowane tereny niezabudowane	0,5050	
14		Bi - inne tereny zabudowane	104,6975	
15		dr – drogi	244,3861	
16	Grunty pod wodami	Wp - wody płynące	11,1042	85,4416
17		Ws - wody stojące	74,3374	
18	Inne	N – nieużytki	65,3363	70,7104
19		B-N - nieużytki zabudowane	0,2917	
20		Tr - tereny różne	5,0824	

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory, 2012 r.

I.2.2.2. Struktura osadnicza

Strukturę osadniczą gminy tworzą 34 wsie, w tym 27 sołectek. Siedzibą władz gminnych są Zatory, położone w centralnej części gminy. Zatory są największą miejscowością w gminie, zarówno pod względem liczby ludności jak i powierzchni terenów zainwestowanych. W Zatorach zamieszkuje niemalże dwukrotnie więcej osób niż w drugim pod względem liczby ludności Pniewie. Zatory zaspokajają potrzeby mieszkańców w zakresie usług w tym usług administracji, nauki, kultury, sportu, ochrony zdrowia i ekonomii na poziomie lokalnym. Usługi wyższego rzędu oferuje oddalony o ok. 13 km w kierunku północnym Pułtusk.

Dominującą funkcją wsi położonych w gminie Zatory jest obsługa rolnictwa. Ponadto na zachodzie gminy, w bezpośrednim sąsiedztwie nadnarwiańskich wsi, wykształciły się zwarte osiedla zabudowy letniskowej. Obszary te pełnią funkcje rekreacyjne (Kruczy Borek, Burlaki, Holendry, Stawinoga, Kopaniec).

Rolniczy charakter wsi potwierdza występujący rodzaj zabudowy oraz sposób jej rozmieszczenia. W gminie dominuje zwarta zabudowa zagrodowa skoncentrowana wzdłuż dróg (centralne oraz północne obszary gminy). W południowo-wschodniej części gminy występuje ta forma zabudowy w układzie rozproszonym. Zazwyczaj zagrody sytuowane są po jednej stronie drogi. Sposób rozmieszczenia zabudowy zapewnia niemalże każdemu z siedlisk bezpośredni dostęp do terenów pól uprawnych. Wśród występujących na terenie gminy czytelnych układów przestrzennych wsi należy wymienić: owalnicę (pierwotnie Zatory), wielodrożnice (obecnie Zatory, Pniewo), rzędówki (Cieńsza, Gładczyn Rządowy, Topolnica, Pniewo Kolonia, Wólka Zatorska), ulicówkę (Lutobrok), widlicę (Dębiny), wieś regularnie rozproszoną (Drwały), wieś nieregularnie rozproszoną (Mierzęcín).

Na analizowanym obszarze dominuje zabudowa zagrodowa. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna występuje jako uzupełniająca. Skupia się jedynie w północnej części Zator, tworząc zwarte osiedle. Ponadto w wielu miejscowościach występuje zabudowa letniskowa, która silnie koncentruje się w zachodniej części gminy, na terenach położonych w bliskim sąsiedztwie Narwi. Zabudowa wielorodzinna, będąca pozostałością po wielkotowarowych gospodarstwach rolnych (PGR-ach) występuje w Zatorach oraz Gładczynie. Sąsiaduje ona z dawnymi zespołami dworsko-parkowymi oraz zabudową folwarczną (XIX w.), tworząc tym samym obszary dużych kontrastów oraz dysharmonii urbanistycznej. Zabudowa usługowa zlokalizowana jest przede wszystkim w Zatorach oraz w mniejszym stopniu w Pniewie. Na pozostałym obszarze gminy praktycznie nie występuje. Nieliczne obiekty zabudowy produkcyjnej oraz magazynowej zlokalizowane są w Zatorach.

Ogólnie stan techniczny zabudowy można określić jako dobry. Budynki o najwyższym standardzie występują przede wszystkim w Zatorach oraz na osiedlach zabudowy letniskowej. Zabudowa zagrodowa, którą stanowią głównie budynki wzniesione na przełomie lat 70 i 80-tych XX wieku, pozostaje przeważnie w dobrym a nawet bardzo dobrym stanie technicznym. W dobrym i bardzo dobrym stanie są również budynki zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W najgorszym

stanie technicznym znajduje się drewniana przedwojenna zabudowa zagrodowa (fragment centrum Zator). Obiekty wymagające pilnych remontów oraz modernizacji, stanowią niewielki udział w ogólnej liczbie budynków, są to przede wszystkim budynki wielorodzinne. Na całym obszarze gminy w różnym stopniu intensywności, zależnym od atrakcyjności inwestycyjnej terenu napotyka się na obiekty wybudowane w ostatnim dziesięcioleciu bądź pozostające w trakcie budowy.

I.2.2.3. Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa

W 2010 r. zasób mieszkaniowy gminy wynosił 1 290 mieszkań. W latach 2007–2011 zasób ten systematycznie się zwiększał, średnio o niespełna 1% w stosunku do roku ubiegłego. W analizowanym okresie przybyło 29 mieszkań. W 2010 r. przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 91,7 m², zaś na jedną osobę 25,1 m².

Wszystkie spośród nowych mieszkań oddawanych w badanym okresie do użytkowania były mieszkaniami indywidualnymi. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych oddanych do użytkowania w 2010 r. wynosi 81 m². Poniższa tabela prezentuje liczbę nowych budynków oddanych do użytkowania.

Tabela 5: Budynki nowe oddane do użytkowania

	Budynki		ogółem
	mieszkalne	niemieszkalne	
2007	31	4	35
2008	31	2	33
2009	19	1	20
2010	17	4	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Mieszkania charakteryzują się niskim stopniem wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne. W ok. 82% mieszkań jest bieżąca woda (sieć wodociągowa występuje we wszystkich sołectwach gminy), w 66% znajduje się łazienka, 53% posiada centralne ogrzewanie. Mieszkania nie posiadają dostępu do gazu sieciowego ani sieci kanalizacyjnej.

I.2.2.4. Tereny usługowo – produkcyjne

Podmioty gospodarcze pełniące funkcje usługowo-produkcyjne koncentrują się przede wszystkim w Zatorach. Na pozostałym terenie gminy pojawiają się obiekty usługowe i produkcyjne o charakterze lokalnym. Są to przeważnie sklepy spożywcze oraz małe warsztaty rzemieślnicze obsługujące mieszkańców gminy.

Wśród podmiotów gospodarczych zajmujących największe powierzchnie w celu prowadzenia działalności gospodarczej, należy wymienić: stacje paliw w Zatorach (TANK-GAZ) i Pniewie (AB-5), usługi tartaczne w Zatorach i Nowych Borsukach, firmę „KŁOS-PASZ”, firmę „DREW-STOL” oraz gospodarstwo rolno – ogrodnicze „SADPOL” w Zatorach.

Obszar gminy znalazł się wśród 31 gmin, w których można zbierać miód kurpiowski. Pszczeli trunek oficjalnie wpisano do unijnego rejestru chronionych oznaczeń geograficznych (ChOG). Można go zbierać jedynie na obszarze Kurpiów.

Działalność gospodarcza w gminie w 2010 r. prowadzona była przez 327 podmiotów gospodarki narodowej. Najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21%), na kolejnych miejscach plasowały się jednostki z sekcji A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (16%), F – Budownictwo (15%), H – Transport i gospodarka magazynowa (10%), N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (9%), C – Przetwórstwo przemysłowe (7%), S - Pozostała działalność usługowa (6%). Udział jednostek z pozostałych sekcji nie przekraczał 5%.

I.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Na potrzeby zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory, na podstawie przepisów odrębnych, sporządzono opracowanie ekofizjograficzne podstawowe. W poniższych rozdziałach zamieszczono najistotniejsze informacje wynikające z tego opracowania.

I.3.1. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZASOBY

I.3.1.1. Rzeźba terenu

Pod względem morfologicznym obszar gminy podzielić można na dwie główne jednostki: wyżynę lodowcową i dolinę Narwi. Wyżyna lodowcowa jest dominującą formą geomorfologiczną i obejmuje centralną oraz wschodnią część gminy. Dolina Narwi biegnie południkowo wzdłuż zachodniej granicy gminy. W zależności od ukształtowania terenu można wyróżnić w obrębie wyżyny lodowcowej płaską i denudowaną wyżynę gliny zwałowej i deniwelacjach terenu nie przekraczających 2 m.

Średnie wysokości wyżyny denudowanej mieszczą się w granicach od 98 do 115 m n.p.m. Wyżyna posiada spadki zróżnicowane o nachyleniu północno-zachodnim i zachodnim. Wysoczyzna od doliny rzecznej oddzielona jest krawędzią o wysokości 8-12 m. Są to krawędzie dawno nie podmywane przez wody płynące o nachyleniu zboczy od 20 do 30°. Na północ od Kępy Zatorskiej krawędź wyżyny dodatkowo zamaskowana jest przez piaski wydymowe. W dolinie Narwi średnie wysokości mieszczą się w granicach od 76 do 81 m n.p.m. Ogólne nachylenie terenu w obrębie doliny jest zgodne z kierunkiem przepływu rzeki, czyli z północy na południe. Szerokość doliny Narwi dochodzi do 6,5 km. W obrębie doliny wyróżnić można trzy poziomy tarasów akumulacyjnych: taras wydymowy, taras nadzalewowy i taras zalewowy.

Taras wydymowy położony bezpośrednio przy wyżynie lodowcowej osiąga wysokość względną od 6 do 9 m nad średni poziom Narwi i nachylenie od krawędzi wyżyny do rzeki. Na jego powierzchni występują liczne wały wydymy o przebiegu północ-południe. Taras nadzalewowy o wysokości od 3,5 do 5 m nad poziom Narwi oddzielony jest krawędziami o wysokości 1,5-3 m od tarasu wydymowego i zalewowego i zajmuje dużą powierzchnię. Na tym terenie znajdują się liczne ślady meandrów i niskie wydmy. Taras zalewowy położony jest na średniej wysokości od 2 do 3 m nad średni poziom rzeki, zajmuje szerokość od 1 do 3 km. Pochylony jest w kierunku krawędzi tarasu nadzalewowego, a nie w kierunku rzeki. Na powierzchni wszystkich tarasów występują wydmy i ślady dawnych meandrów. Wydmy starsze, w formie wałów, osiągają wysokości względne do 10 m, wydmy młodsze mają od 3 do 6 m wysokości względnej. W dolinie Narwi występują liczne starorzecza o długości od 0,3 do 1 km, mające najczęściej połączenia z rzeką (starorzecza zlokalizowane są głównie poza obszarem gminy, w jej bezpośrednim sąsiedztwie).

I.3.1.2. Budowa geologiczna

Obszar gminy Zatory położony jest na południowo-zachodnim skłonie starej, prekambryjskiej platformy przykrytej w tym rejonie osadami paleozoicznymi, mezozoicznymi i kenozoicznymi niecki warszawskiej, obejmującej swym zasięgiem środkową, najgłębszą część niecki brzeźnej. W trzeciorzędzie powstała tu rozległa depresja (niecka mazowiecka) z centrum w okolicach Warszawy, wypełniona osadami detrytycznymi od eocenu do pliocenu.

Osady trzeciorzędu reprezentowane są tu przez utwory zaliczane do oligocenu, miocenu i pliocenu. Osady oligocenu występują na całym terenie gminy warstwą o miąższości ponad 30 m. Wykształcone są one w postaci piasków pylastych z glaukonitem oraz zielonych mułków i ilów. Miocen reprezentowany jest przez iły i piaski z węglem brunatnym, które nie tworzą wychodni na terenie gminy. Iły, mułki i piaski, zaliczane do pliocenu, stanowią podłoże podczwartorzędowe na całym

omawianym obszarze. Ich strop wykazuje silne urzeźbienie, powstałe w wyniku erozji i działalności lodowca. Miąższość tych utworów ocenia się na ponad sto metrów.

Osady czwartorzędowe pokrywają na ogół cały obszar opracowania zwartym płaszczem. Miąższość ich wynosi od kilku do 80 m – najczęściej kilkadziesiąt metrów. Najstarszymi utworami czwartorzędowymi są osady zlodowacenia południowopolskiego wykształcone jako piaski zastoiskowe i żwiry z piaskami przykryte warstwą gliny zwałowej o miąższości do 9 m, na której leżą piaski wodnolodowcowe o niewielkiej miąższości kończące serię osadów z tego okresu. Najmłodsze utwory stanowią gliny zwałowe pokrywające ciągłym płaszczem obszar wyżyny lodowcowej oraz utwory powstałe z wietrzenia glin zwałowych oraz akumulacji piasków i żwirów rzecznych tarasu wydmowego Narwi.

W późnym plejstocenie i holocenie uformowały się liczne wydmy i pola piasków eolicznych. W holocenie nastąpiło wypełnienie doliny Narwi osadami do poziomu dzisiejszego tarasu nadzalewowego. W dolinie rzecznej i starorzeczach powstały osady namulów torfowych i torfów, których miąższość wynosi zwykle 0,5-1,4 m.

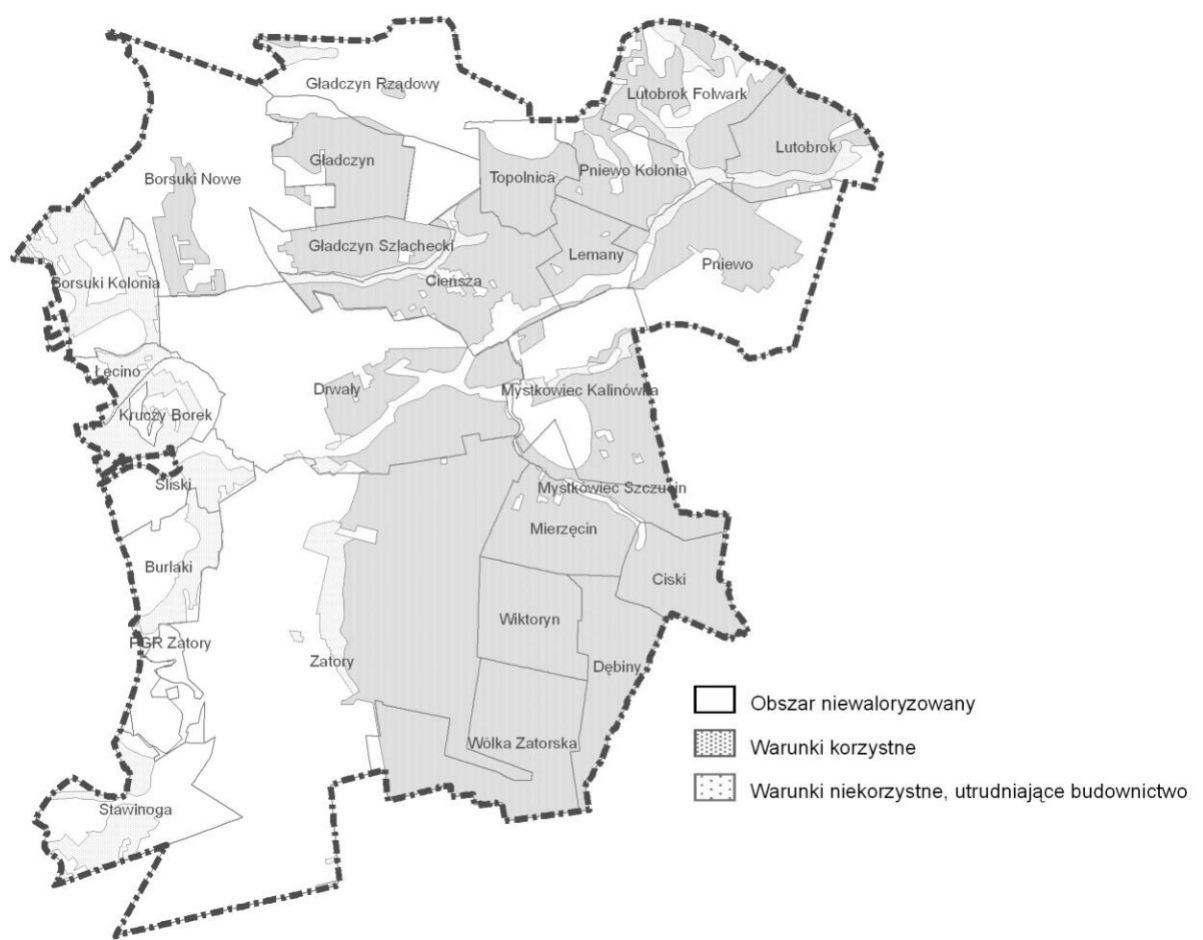
W gminie Zatory wierzchnią warstwę osadów stanowią w zdecydowanej większości piaski, w tym piaski luźne (głównie w dolinie Narwi oraz rzeki Prut), słabogliniaste (cały obszar gminy), gliniaste lekkie (wysoczyzna), gliniaste lekkie pylaste (Gładczyn oraz południowa część wysoczyzny). Na znacznie mniejszej powierzchni wykształciły się gliny, głównie gliny lekkie (w północnej części wysoczyzny) oraz torfy (w dolinie Narwi). Znikomą powierzchnię zajmują żwiry oraz pyły. Powierzchniowa budowa geologiczna ważna jest z punktu widzenia posadowienia obiektów budowlanych.

I.3.1.3. Warunki gruntowe

O warunkach geologiczno – inżynierskich decydują: skład litologiczny skał i gruntów, ukształtowanie powierzchni terenu, a także położenie zwierciadła wód gruntowych i ewentualne zagrożenie procesami geodynamicznymi. Uwzględniając te kryteria na terenie gminy wydzielono rejonów korzystne i niekorzystne (utrudniające) dla budownictwa, gdzie planowanie obiektów budowlanych wiązałoby się z nadmiernym wzrostem kosztów inwestycji. Z analizy wyłączono obszary kompleksów leśnych, gleb chronionych, łąk na gruntach organicznych, obszary udokumentowanych złóż kopalin oraz tereny zwartej zabudowy.

Obszary występowania gruntów spoistych zwartych, półzwartych, twaroplastycznych, gruntów sypkich średniozagęszczonych, w obrębie których zwierciadło wód gruntowych leży poniżej 2 m p.p.t. zakwalifikować można do rejonów o korzystnych warunkach budowlanych. Tereny takie znajdują się w centralnej i wschodniej części gminy. Rejonów o warunkach geologiczno-inżynierskich niekorzystnych dla budownictwa związane są przede wszystkim z występowaniem gruntów słabonośnych, gruntów antropogenicznych, obszarów podmokłych, zabagnionych, narażonych na zalewanie, a także obszarów, na których poziom wód gruntowych występuje nie głębiej niż 2 m od powierzchni terenu. Zlokalizować je można głównie wzdłuż doliny Narwi.

Rysunek 7: Warunki podłoża budowlanego na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy geologiczno – gospodarczej Polski

I.3.1.4. Warunki glebowe

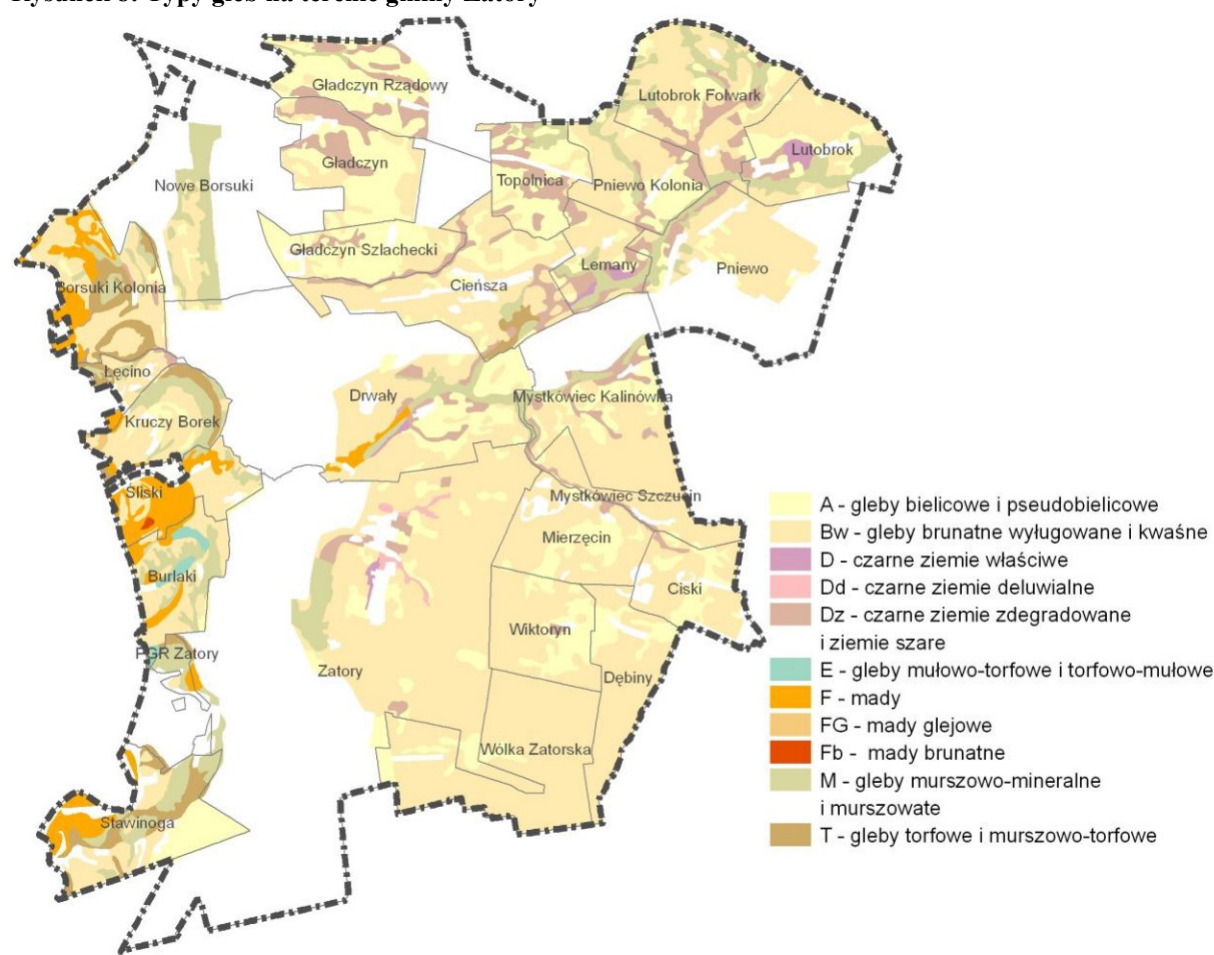
Zmienność podłoża skalnego i ukształtowanie powierzchni, a co za tym idzie zróżnicowanie lokalnych warunków hydrologicznych, klimatycznych i roślinnych zdeterminowały przebieg procesów glebotwórczych. Skalami macierzystymi gleb są głównie piaski wodnolodowcowe luźne lub słabo gliniaste, rzadziej piaski wydymowe. Najmłodszymi utworami, z których wykształciły się gleby są głównie torfy, mursze, mady.

Na terenie gminy dominują gleby brunatne wytworzone na glinach i piaskach (ok. 55% gleb o wykształconym profilu). Gleby brunatne charakteryzują się dobrymi właściwościami chemicznymi i fizycznymi oraz wysoką przydatnością rolniczą. Występują dużymi płatami na całym obszarze gminy. Znaczne powierzchnie (ok. 20% gleb o wykształconym profilu), szczególnie w północnej części gminy, zajmują gleby bielcowe i pseudobielcowe wytworzone z luźnych piasków i żwirów, glin, piasków i utworów pyłowych, wymagające poprawy struktury i warunków wodnych. Dna dolin rzecznych i tarasy zalewowe pokryte są madami (przeważają mady piaszczyste) oraz glebami murszowo-mineralnymi i murszowatymi (ok. 13% gleb o wykształconym profilu). Gleby te w okresach opadów są zwykle nadmiernie uwilgotnione. Na obszarze gminy są często wykorzystywane pod trwałe użytki zielone. Pozostałe typy gleb zajmują nieznaczne powierzchnie, rozproszone po całym obszarze gminy.

Wyrazem wartości użytkowej gleb jest ich wartość bonitacyjna. Gleby na obszarze gminy przedstawiają stosunkowo wysoką wartość użytkową. Gleby dobrych klas bonitacyjnych (II-IV) zajmują 40% użytków rolnych tj. 22% powierzchni gminy. W gminie nie występują gleby I klasy bonitacyjnej, a II klasy zlokalizowane są jedynie w okolicach Gładczyna. Klasa III zajmuje ok. 4%

użytków rolnych, występuje niewielkimi, rozproszonymi płatami głównie z rejonie Gładczyna Rządowego, Lutobrok Folwark oraz Zator. Jednak największe obszary zlokalizowane są w Gładczynie (ponad 100 ha). Gleby klasy IV zajmują ponad 36% użytków rolnych. Występują na całym obszarze gminy, poza doliną Narwi, z największą koncentracją w rejonie Zator i Wólki Zatorskiej. Największy udział pośród gruntów ornyczych w gminie mają gleby klas V (ok. 28% gruntów ornyczych) oraz IV (ok. 27% gruntów ornyczych). Gleby te rozproszone są po całej gminie.

Rysunek 8: Typy gleb na terenie gminy Zatory

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy glebowo-rolniczej, IUNG

I.3.1.5. Warunki klimatyczne

Według podziału klimatycznego Polski gmina Zatory położona jest w rejonie mazowiecko-podlaskim. Obszar znajduje się pod wpływem zachodniej cyrkulacji atmosferycznej i dominujących w ciągu roku mas powietrza polarnego. Klimat charakteryzuje się:

- średnią roczną sumą opadów atmosferycznych: 550 mm,
- długością okresu wegetacyjnego: 210 dni,
- średnią roczną temperaturą powietrza: +7,5-8 oC,
- średnią temperaturą półrocza letniego (V-X): +14,5-15 oC,
- średnią temperaturą półrocza zimowego (XI-IV): 1,5-1 oC,
- średnim rocznym parowaniem: 480-500 mm,
- średnim okresem trwania pokrywy śnieżnej: 60-70 dni,
- dominują wiatry zachodnie, północno-zachodnie ze średnią prędkością 3,4 m/s.

Mikroklimat

Najważniejszym czynnikiem klimatotwórczym jest dość duża lesistość gminy. Rozległe kompleksy leśne, przeważnie sosnowe czynią klimat łagodnym i zdrowym oraz dodatnio wpływają na klimat przyległych terenów. Tereny te charakteryzują się dużą czystością powietrza i bakteriobójczym działaniem fitoncydów co kwalifikuje je jako tereny rekreacyjne. Stosunkowo najlepsze warunki termiczne występują we wschodniej części gminy. Są to tereny otwarte charakteryzujące się dobrym przewietrzeniem, nasłonecznieniem oraz głębokim zaleganiem zwierciadła wód podziemnych. Niekorzystne warunki termiczne występują natomiast w dolinach rzek i obniżeniach terenowych, gdzie obserwuje się wysokie dobowe wahania temperatury w okresie lata i znaczne spadki temperatury w okresie zimy oraz częstsze przymrozki. Są to obszary inwersyjne, narażone na zaleganie chłodnego i wilgotnego powietrza. Cechuje je podwyższona wilgotność, gorsze nasłonecznienie i powstawanie mgieł.

I.3.1.6. Hydrologia

Wody powierzchniowe

W skład wód powierzchniowych wchodzi sieć rzeczna (rzeki, kanały, rowy) oraz zbiorniki wód stojących.

Obszar gminy położony jest w dorzeczu rzeki Narwi (dział wodny II rzędu), prawobrzeżny dopływ Wisły. Mimo, że Narew nie przepływa bezpośrednio przez teren gminy, graniczy z gminą od zachodu, to wywiera kluczowy wpływ na stosunki wodne panujące na jej obszarze. Narew jest piątą co do długości rzeką w Polsce. Teren gminy odwadnia lewostronny dopływ Narwi-rzeka Prut. Zlewnię tej rzeki oddzielają działy wodne III rzędu.

Wody płynące

Narew - początek swój bierze na Białorusi. Jest rzeką niziną, tworzy rozległe powierzchnie bagien, błot i torfowisk. Jest jedynym w Europie i jednym z trzech na świecie przykładem rzeki anastomozującej, czasami zwanej rzeką warkoczową (płynie siecią rozgałęziających i łączących się koryt). Długość rzeki wynosi 484 km, z czego większość płynie w Polsce (448 km), powierzchnia zlewni wynosi 75175,2 km². Odcinek Narwi graniczący z gminą pośrednio lub bezpośrednio rozciąga się na długości ok. 10 km. Szerokość doliny Narwi dochodzi tu do 6,5 km. Na omawianym odcinku rzeka płynie z północy na południe. W tym obszarze zaznacza się wpływ piętrzenia wód. Stany wód i przepływy są regulowane na zaporze w Dębem (Zalew Zegrzyński).

Prut – jest lewobrzeżnym dopływem Narwi o długości ok. 20 km. Wypływa z okolic wsi Ochudno w gminie Rzańnik i płynie na południowy zachód. Rzeka wpada do Narwi w okolicach wsi Kruczy Borek. Wynosi u ujścia ok. 6-7 m szerokości oraz od 1,5 do 2 m głębokości. Największymi dopływami rzeki Prut na terenie gminy są: lewobrzeżne-Dopływ z Łosinna (z Dopływem z Mierzęcina), prawobrzeżne-Dopływ z Gładczyna Rządowego (z Dopływem z Topolnicy) oraz Dopływ z Sadykierza.

Poza rzeką Prut przez teren gminy przepływają liczne ciekły bez nazwy.

Południowy obszar gminy, poniżej rzeki Prut jest niemal całkowicie pozbawiony odpływu powierzchniowego.

Wody stojące

Na terenie gminy nie występują większe zbiorniki wodne, zarówno naturalne jak i sztuczne. Należy jednak zwrócić uwagę przede wszystkim na istniejące wykopane na tarasie zalewowym Narwi stawy w okolicach Stawinogi. Kompleks stawowy powstał w latach dwudziestych XX w. i obejmował 102 ha powierzchni. W wyniku budowy Zalewu Zegrzyńskiego w latach 60-tych nastąpiło uszczuplenie powierzchni kompleksu, a wskutek zalania pasa łąk kompleks stawowy graniczy bezpośrednio z Narwią. Składał się z dwóch dużych (ok. 20 ha i 35 ha) oraz czterech

mniej szych stawów. Stawy obejmowały 74 ha powierzchni ogroblowanej. Ze względu na stale postępujące zarastanie trzcinami powierzchnia lustra wody była ciągle ograniczana. Dzisiaj stawy są zaniedbane, utraciły regulację wód, ponieważ śluzy i inne urządzenia melioracyjne uległy dewastacji. Obiekt został objęty ochroną rezerwatową.

Należy również wspomnieć o starorzeczach występujących w dolinie rzeki Narwi. Starorzecza zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, czasami wkraczają na teren gminy, np. w okolicach Stawinogi.

Wody podziemne

Zgodnie z regionalnym podziałem zwykłych wód podziemnych przyjętym w Atlasie Hydrogeologicznym Polski gmina Zatory znajduje się w obrębie regionu mazowieckiego. Użytkowe poziomy wodonośne na omawianym terenie związane są z piaszczysto-żwirowymi osadami czwartorzędu i piaszczysto-mułkowymi osadami trzeciorzędu.

W utworach czwartorzędowych użytkowe poziomy wodonośne występują w dwóch różniących się genezą jednostkach geomorfologicznych-dolinie rzecznej i wysoczyźnie polodowcowej. W dolinie Narwi w osadach aluwialnych powstałych w okresie zlodowacenia bałtyckiego i holocenie występuje jeden poziom wodonośny, który jest głównym poziomem użytkowym w granicach doliny. Miąższość utworów wodonośnych na tym obszarze jest zmienna. Wzdłuż brzegu Narwi wynosi 10-20 m i zwiększa się do 20-40 m przy krawędzi z wysoczyzną lodowcową. Zwierciadło wody ma charakter swobodny i jednocześnie określa głębokość stropu poziomu wodonośnego. Występuje na głębokości od 1,5 do 4,8 m. Drenujący charakter Narwi determinuje kierunki spływu wód podziemnych. Spadki hydrauliczne są małe.

W północnej części doliny Narwi wyróżniono drugi poziom wodonośny w utworach czwartorzędowych o podrzędnym znaczeniu. Związany jest prawdopodobnie z piaskami interglacjału mazowieckiego. Występuje on pod serią mułków z ilami oddzielających go od głównego poziomu wodonośnego. Jego strop występuje na rzędnej ok. 55 m n.p.m.

Na podstawie obecnego rozpoznania w obrębie wysoczyzny polodowcowej wyróżnić można w utworach czwartorzędowych jeden poziom wodonośny związany z międzymorenowymi piaskami fluwioglacjalnymi i rzecznyymi zlodowacenia środkowopolskiego. Miąższość poziomu zawiera się w przedziale 10-20 m, średnio ok. 15 m, wydajności potencjalne wahają się w przedziale 20-35 m³. Izolacja głównego poziomu przez gliny zwałowe w tym rejonie wynosi 20-35 m. Poziom wodonośny w obrębie wysoczyzny jest w kontakcie hydraulicznym z poziomem w dolinie Narwi, jest również drenowany przez tą rzekę. Pobór wód podziemnych odbywa się wyłącznie z piętra czwartorzędowego.

W północno-wschodniej części gminy brak jest poziomu użytkowego w utworach czwartorzędu. Związane jest to ze strefą zaburzeń glacitektonicznych i wypiętrzeniem ilów plioceńskich. W tym rejonie wyznaczono obszar pozbawiony użytkowego piętra wodonośnego.

Główne zbiorniki wód podziemnych

Opisano je w rozdziale „15 WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ŹŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH”.

I.3.1.7. Flora

Według geobotanicznej regionalizacji Polski (J. M. Matuszkiewicz) gmina Zatory leży na pograniczu dwóch okręgów geobotanicznych: Okręg Doliny Dolnej Narwi (podokręg Popowski) wzdłuż doliny Narwi oraz Okręg Puszczy Białej (podokręg Pniewski na północy oraz podokręg Zatorski na południu) na wschód od doliny Narwi. Okręgi te należą do Działu Mazowiecko-Poleskiego, Podziału Mazowieckiego, Krainy Północnomazowiecko-Kurpiowskiej, Podkrainy Kurpiowskiej.

Mapa potencjalnej roślinności naturalnej Polski (J. M. Matuszkiewicz)³ wyznacza na terenie gminy następujące typy potencjalnych zbiorowisk roślinnych: wzdłuż rzeki Narwi - nadrzeczne łągi wierzbowo-topolowe, w dolinie Narwi oraz rzeki Prut niżowy łąg jesionowo-olszowy, w dalszej odległości kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe, dodatkowo wzdłuż doliny Narwi kontynentalne bory sosnowe, odmiana sarmacka, na wysoczyźnie, we wschodniej części gminy - świetlista dąbrowa, postać niżowa oraz grąd subkontynentalny, odmiana środkowopolska, seria uboga, w okolicach Stawinogi mała enklawa olsu środkowoeuropejskiego.

Największe bogactwo świata roślinnego na obszarze gminy występuje na terenach leśnych. Lasy zajmują 33,75% powierzchni gminy i odsetek ten rośnie z powodu zaprzestania użytkowania rolniczego najsłabszych gruntów i spontanicznych zalesień. Tereny leśne to przeważnie siedliska typu: bory świeże sosnowe, bory mieszane świeże, lasy mieszane świeże dębowo-sosnowe oraz lasy świeże.

Około 60% powierzchni gminy zajmuje obszar Natura 2000 Puszcza Biała. Lasy Puszczy Białej mają charakter gospodarczy i przeważającą ich część, około 90%, stanowią monokultury sosnowe, które występują na siedliskach boru mieszanego i boru świeżego. Inne typy lasów zajmują niewielką powierzchnię, a spośród nich jedynie lasy mieszane świeże stanowią znaczącą, dziesiątą część powierzchni lasów. Pozostałe drzewostany liściaste: łągi czy olsy, występują tylko na symbolicznej części Puszczy. W podszycie znajdziemy tu przede wszystkim jałowiec, a runo tworzą borówki, wrzosy, mchy, widłaki i paproć orlica. Należy podkreślić, że rośnie tu ponad 30 gatunków roślin chronionych, a dalszych 15 podlega ochronie częściowej. Do najciekawszych zalicza się: brzozę niską, lepnice dwudzielną, lilie złotogłów, skalnicę trójpalczystą i orlika pospolitego.

Cennym miejscem na terenie gminy pod względem florystycznym jest rezerwat Wielgolas. Jest jednym z najstarszych fragmentów Puszczy Białej o dwupiętrowym drzewostanie z sosną w górnym i grabem w dolnym piętrze, bogatym podszycem i bogatym nie zniekształconym runem. Zbiorowiskiem panującym w rezerwacie jest grąd *Tillo-Carpinetum*, w którego runie występuje rzadki gatunek turzycy orzęsionej (*Carex pilosa*).

Teren doliny Narwi, a w szczególności obszar rezerwatu Stawinoga charakteryzują się bogactwem i różnorodnością florystyczną. Znajdują się tu siedliska wierzbowo-topolowych łągów, związanych z madami wykształcającymi się w dolinach rzek. Rzadsze są tu łągi wiązowo-topolowe porastające czarnoziemi o mniejszym stopniu nawodnienia oraz olsy przywiązane do najniższej położonych stale podtopionych torfowisk niskich. Pozostałością leśnej roślinności naturalnej są pojedyncze stare wierzy, topole czarne i kępy dorodnych olszy. Częste są tu niewielkie powierzchniowo płyty, gdzie występują kadłubowe zbiorowiska roślinne, będące pierwszymi etapami sukcesji nawiązującymi do naturalnych zespołów roślinnych. Naturalna sukcesja zaznacza się wkraczaniem olszy do wszystkich prawie zbiorowisk szuwarowych. Towarzyszą jej często agregacje pokrzywy, rdestów i sadzka konopiastego. Na rozmieszczenie zespołów szuwarowych wpływa przede wszystkim głębokość wody, wiek zbiorowisk roślinnych, związany ze stopniem zaawansowania rozwoju pokrywy roślinnej i stopień eutrofizacji. Zonacyjny układ zespołów roślinnych nawodnych, błotnych i ziołoroślowych związany ze zmiennym uwilgoceniem starorzeczy Narwi tworzy atrakcyjny obiekt przyrodniczy. Na terenie rezerwatu Stawinoga występuje wiele chronionych i rzadkich gatunków roślin. Są to m.in: listera jajowata (*Listera ovata*), pierwiosnka lekarska (*Primula officinalis*), narecznica grzebieniasta (*Dryopteris cristata*), groszek błotny (*Lathyrus paluster*), czerniec gronkowy (*Actea spicata*), gruszyczka okrągłolistna (*Pirola rotundifolia*).

Łąki zajmują powierzchnię 4,81%, pastwiska 4,17% i zlokalizowane są głównie w dolinie rzeki Narew oraz rzeki Prut. Półnaturalne zbiorowiska otwarte, jakimi są łąki i pastwiska należą do niedocenianych siedlisk przyrodniczych. Wbrew temu pogładowi są miejscem występowania wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin.

³ Pod pojęciem potencjalnej roślinności naturalnej rozumie się hipotetyczny stan roślinności, opisany fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji pierwotnej lub wtórnej, gdyby oddziaływania człowieka zostały wyeliminowane a właściwa dla danego regionu roślinność mogła w pełni wykorzystywać możliwości stwarzane przez zróżnicowane siedliska.

Tereny otwarte pól, występujące głównie w centralnej i wschodniej części gminy, ze względu na prowadzoną produkcję rolną charakteryzują się możliwością występowania roślinności segetalnej, towarzyszącej uprawom polowym.

I.3.1.8. Fauna

Pod względem faunistycznym teren gminy Zatory jest dość zróżnicowany. Najbogatsze w gatunki zwierząt są zbiorowiska leśne i wodne.

Duże kompleksy leśne oraz cała północno-wschodnia część gminy objęta została obszarem Natura 2000 Puszcza Biała. Największym bogactwem tej ostoi jest świat ptaków. Duże obszary leśne zapewniają odpowiednie warunki bytowania m.in. dla tak płochliwego i nielicznego ptaka jakim jest bocian czarny. Z ciekawszych ptaków drapieżnych, w sezonie lęgowym, można tu spotkać trzmielojada zwanego także pszczołojadem, czy też orlika krzykliwego. Wielką ciekawostką jest gnieźdząca się tutaj para największej naszej sowy – puchacza. Spotkać można tu również lelka. Na otwartych, suchych terenach utrzymuje się jeszcze niewielka populacja ginącego cietrzewia. Z kolei na bardziej podmokłych terenach - łąkach sąsiadujących z rzekami, bytuje cały wachlarz charakterystycznych ptaków. Wśród nich wyróżnia się gabarytami kulik wielki, rzadkością – dublet, sylwetką - rycyk, a upierzeniem - batalion. Puszcza Biała jest też domem dla kraski. Corocznie do 10 par tych ptaków zakłada tutaj swe gniazda, co czyni z Puszczy jedno z najważniejszych lęgowisk tego gatunku w Polsce.

Z innych przedstawicieli fauny na szczególną uwagę zasługują samce żaby moczarowej, które w kwietniu można znaleźć w ciepłych kałużach wody. A z ssaków z kolei spotkać można m.in. łosia.

Jednym z najcenniejszych pod względem faunistycznym obszarów jest rezerwat Stawinoga. Na terenie rezerwatu miejsce gniazdowania mają 43 chronione gatunki ptaków, na szczególną uwagę zasługuje: rybołów, żuraw i bocian czarny. Równie bogata jest awifauna rezerwatu w okresie przelotów. Zaobserwowano tu znaczne skupienia kaczek, wśród których dominowały krzyżówka, gągoł i tracz nurogęś. W okresie jesiennym na badanych stawach zatrzymywały się stada gęsi, należące do trzech gatunków: gęgawa, gęś białoczelna i gęś zbożowa.

Dodatkowo podczas inwentaryzacji⁴ odnotowano tu następujące gatunki płazów: traszka zwyczajna, ropucha szara, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, rzekotka, żaba trawna, żaba moczarowa, żaba śmieszka, żaba jeziorowa oraz żaba wodna. Ssaki reprezentowane są przez takie gatunki jak: dzik, jeleni, sarna, łoś, borsuk, piżmak, tchórz. Z gadów występują: jaszczurka zwinka, zaskroniec i padalec.

Na terenie Nadleśnictwa Pułtusk zinwentaryzowano następujące gatunki zwierząt łownych: łosie, jelenie, sarny, dziki, borsuki, lisy, kuny, tchórze, jenoty, norki amerykańskie, zające, kuropatwy, bażanty, dzikie kaczki, dzikie gęsi, grzywacze, czaple, łyski i piżmaki. Najliczniej występują: zające, kuropatwy, sarny, bażanty, lisy i dziki.

I.3.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – ZAGROŻENIA

Degradacja powierzchni ziemi

Degradacja powierzchni ziemi następuje wskutek zjawisk i działań naturogeniczných. Zagrożenia powierzchni ziemi związane są z jej warunkami morfologicznymi (tereny narażone na erozję powierzchniową – o spadkach powyżej 5% oraz obszary pozostające pod wpływem zalewów powodziowych), jak również działalnością człowieka i postępującymi procesami urbanizacyjnymi. Wiąże się to z rozwojem terenów zainwestowanych i wynikających z tego innych niż rolnicze lub leśne wykorzystaniem gatunków, prowadzeniem wszelkich prac ziemnych, w tym powierzchniową eksploatacją surowców oraz różnymi zabiegami technicznymi np. melioracjami.

Największe zmiany w powierzchni ziemi powoduje działalność górnicza. Na obszarze gminy znajdują się 2 udokumentowane złoża surowców mineralnych, o łącznej powierzchni złoża ok. 25 ha,

⁴Inwentaryzację przeprowadzono w okresie od 15 III do 15 X 1994 roku

w tym 1 eksploatowane. Złoże „Drwały” jest eksploatowane od 1997 roku. Wyznaczony został dla niego obszar oraz teren górniczy o powierzchni ok. 1 ha. Podczas eksploatacji surowców kopalnianych zniszczeniu mechanicznemu i zmianom chemicznym ulegają pokrywy glebowe. Silnym zaburzeniem ulegają stosunki hydrogeologiczne (obniżenie poziomów wodonośnych, przemiany sieci hydrograficznej, zanik cieków, przerwanie więzi hydraulicznych między wodami powierzchniowymi i podziemnymi).

Złoże „Drwały” zostało wybilansowane, a teren i obszar górniczy „Drwały” zostały zniesione decyzją Marszałka Województwa Mazowieckiego nr 40/13/PŚ.G z dnia 22.02.2013 r., znak PŚ-II.7422.8.2013.KK.

Na terenach stokowych, szczególnie o większym stopniu nachylenia, następuje przyspieszenie procesów zmywania warstwy glebowej. Obszary te narażone są również na osuwanie się mas ziemnych. Zgodnie z opracowaniem Państwowego Instytutu Geologicznego w ramach realizacji Projektu SOPO w południowej części gminy w obrębie Zatory wyznaczony został obszar predysponowany do występowania ruchów masowych.

Zmiany ukształtowania powierzchni spowodowane są także przez budownictwo osiedli ludzkich oraz budownictwo komunikacyjne. Podczas powstawania nowej zabudowy stosowane są różne zabiegi polegające m.in. na wyrównaniu terenu, tworzeniu nasypów w celu izolacji budynków od podłoża, prowadzenie przekopów pod uzbrojenie terenu, jak również osuszanie terenu budowy. Wprowadzanie nowej zabudowy szczególnie na terenach podmokłych może prowadzić do negatywnych zmian w siedlisku.

Zanieczyszczenie gleb

Zagrożeniami dla gleb mogą być:

- intensyfikacja i chemizacja produkcji rolnej (wzrost nawożenia, stosowanie pestycydów),
- wprowadzanie monokultur uprawowych,
- zanik lokalnych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych,
- wzmożone procesy erozyjne,
- wprowadzanie do gleb ścieków komunalnych i przemysłowych,
- powstawanie dzikich wysypisk odpadów komunalnych,
- emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych,
- posypywanie nawierzchni dróg solami powodujące nadmierne zasolenie gleb wzdłuż dróg.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Zagrożeniami dla wód mogą być:

- odprowadzane do nich ścieki nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone (głównie komunalne),
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych obciążone związkami biogennymi oraz toksycznymi pozostałościami po środkach ochrony roślin.

Jednym z istotnych źródeł presji na środowisko wodne jest niewystarczająca sanitacja obszarów zainwestowanych. Niezsynchronizowanie budowy sieci wodociągowych z budową sieci kanalizacyjnych może doprowadzić do powstawania dużej ilości ścieków, które w stanie surowym trafiają do środowiska. Najczęściej spotykanym sposobem magazynowania ścieków z gospodarstw wiejskich są zbiorniki bezodpływowe, które w dużej części są nieuszczelne, a w krańcowych sytuacjach nie posiadają dna. Ścieki bytowe z tych zbiorników niejednokrotnie wywożone są do lasów, cieków wodnych lub na pola.

Kolejnym źródłem zanieczyszczeń wód jest spływ powierzchniowy pochodzenia rolniczego. Rolnictwo dostarcza do wód 50-60% ogólnej ilości azotu oraz 30-40% ogólnej ilości fosforu. Główną przyczyną tego zjawiska jest m.in. nadmierne w stosunku do potrzeb nawożenie upraw, łąk i pastwisk, nawożenie w niewłaściwych terminach, stosowanie chemicznych środków ochrony roślin, niewłaściwe zabiegi agrotechniczne oraz niewłaściwe gospodarowanie gnojowicą.

Innym źródłem zanieczyszczeń wód mogą być dzikie wysypiska zlokalizowane w sąsiedztwie osiedli mieszkaniowych, w lasach oraz w okolicach rzek. Odpady tam gromadzone mogą zawierać odpady niebezpieczne. Wpływ na jakość wód mają również wody opadowe pochodzące z powierzchni utwardzonych, np. obiektów produkcyjnych, parkingów, tras komunikacyjnych.

Obszar opracowania w większości pokryty warstwą skał przepuszczalnych podatny jest na infiltrację zanieczyszczeń do wód podziemnych, szczególnie w dolinach rzek i obniżeniach, tam gdzie płytko zalegają warstwy wodonośne. Szczególną ochroną powinny zostać objęte również tereny źródliskowe cieków biorących swój początek na obszarze opracowania.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza można podzielić ogólnie na:

- punktowe – duże zakłady pracy,
- powierzchniowe – składowiska odpadów, rozproszone małe źródła punktowe tzw. niska emisja (kotłownie lokalne, zakłady rzemieślnicze, paleniska domowe),
- liniowe – ciągi komunikacyjne.

Podstawowymi, lokalnymi źródłami zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Zatory są przede wszystkim obiekty komunalne i gospodarstwa indywidualne, wyposażone w lokalne kotłownie (ponad 90% opalanych jest paliwem stałym), wykorzystujące jako źródło opału głównie węgiel kamienny, koks (ok. 80%) i biomasę (ok. 10%), małe obiekty produkcyjno – usługowe, instytucje użyteczności publicznej oraz źródła komunikacyjne. Wielkość tej emisji jest stosunkowo niewielka, lecz staje się problematyczna ze względu na liczebność źródeł zlokalizowanych blisko siebie, niskie gatunki opałów stosowanych w paleniskach oraz fakt, że często spalane są tu różnego rodzaju odpady. Zanieczyszczenia pochodzące z niskiej emisji są trudne do oszacowania i zbilansowania.

Na terenie gminy brak jest większych obiektów przemysłowych, które mogłyby w istotny sposób wpływać na pogorszenie stanu czystości powietrza.

W wyniku skumulowania emisji z palenisk gospodarstw domowych okresowo wokół wsi zlokalizowanych na terenach niżej położonych (inwersyjnych) może wystąpić pogorszenie warunków aerosanitarnych. Wśród głównych substancji zanieczyszczających, trafiających do powietrza atmosferycznego na terenie gminy wymienić należy: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (N_xO_y), tlenek węgla (CO) oraz pyły. Specyficzny typ zanieczyszczenia powietrza stanowią odory, których źródłem są obiekty inwentarskie.

Kolejnym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza na obszarze gminy jest transport wytwarzający tlenki węgla, węglowodany aromatyczne i alifatyczne, związki ołowiu i tlenki azotu. Przyczynia się do tego przede wszystkim intensywny rozwój komunikacji i nie nadążająca za nim poprawa stanu jakości dróg. Rozmieszczenie przestrzenne emisji związane jest z obciążeniem transportowym poszczególnych dróg.

Samo rolnictwo ma niewielki udział w zanieczyszczeniu powietrza. Jednak należy zwrócić uwagę na niekontrolowany proces fermentacji odpadów rolniczych, wylewiska gnojowicy, wiosenne wypalanie traw, spalanie resztek środków chemicznych i opakowań po nich w domowych paleniskach.

Stan sanitarny powietrza atmosferycznego na terenie gminy jest dobry. Problem wysokiej emisji zanieczyszczeń do atmosfery jest minimalny i nie odgrywa większej roli. Głównym czynnikiem degradującym jest niska emisja z palenisk domowych i lokalne zanieczyszczenia transportowe.

Przekształcenie szaty roślinnej

Flora gminy Zatory systematycznie poddawana jest antropopresji, prowadzącej do wymierania poszczególnych gatunków, a w konsekwencji do ubożenia ekosystemów i zmniejszenia lokalnej bioróżnorodności. Głównym zagrożeniem dla gatunków roślin jest zmiana charakteru ich siedlisk.

W przebiegu procesów zachodzących w lasach wchodzących w skład obszaru opracowania zaznaczają się niekorzystne tendencje zmian, głównie wyrażające się degradacją cennych fitocenoz. Prowadzi to do zanikania ważnych przyrodniczo zbiorowisk, bądź ich zubażania i przekształcania w formy degeneracyjne. Przyczyny należy doszukiwać się w działaniach i zjawiskach powstających na obszarze lasów, bądź poza ich granicami. Można je sprowadzić do pięciu podstawowych grup szkodliwych oddziaływań na ekosystemy leśne. Są to:

- przeszła gospodarka leśna,

- działalność gospodarcza,
- urbanizacja, komunikacja i związana z tym znaczna antropopresja we wszystkich postaciach oddziaływania (zagrożenia antropogeniczne),
- czynniki abiotyczne.

Przekształcenie świata zwierzęcego

Największym zagrożeniem dla świata zwierząt są zmiany środowiskowe wywołane gospodarczą działalnością człowieka, zmierzającą do coraz lepszego wykorzystania gruntów. Wiąże się to często ze zmianą charakteru siedlisk, a co ma istotny wpływ na liczbę gatunków i stan liczebny populacji zwierząt.

Dużym problemem dla zachowania fauny jest nasilająca się w ostatnich latach presja budowlana wynikająca z atrakcyjności terenów nadnarwiańskich. Na terenach leśnych, obrzeżach lasów, krawędziach wysoczyzn i w dolinie rzeki Narwi powstaje zabudowa rekreacyjna. Obszary te, wobec nierozwiązanej gospodarki ściekowej, stanowią źródło degradacji środowiska, zwłaszcza wód. Szczególnie niebezpieczna jest zabudowa krawędzi dolin, która może mieć wpływ na zmianę tras migracyjnych zwierząt, bądź może tworzyć niebezpieczne dla życia zwierząt pułapki.

Zagrożeniem dla świata zwierząt jest ograniczanie naturalnych siedlisk. Proces fragmentacji naturalnego środowiska prowadzi do wzrostu izolacji obszarów naturalnych, a to pociąga za sobą szereg negatywnych skutków. Zmniejszanie powierzchni prowadzi do spadku liczby gatunków zwierząt. Wzrastanie izolacji obszarów naturalnych lub zbliżonych do naturalnych przyczynia się także do spadku różnorodności biologicznej.

Kolejnym zagrożeniem jest wprowadzanie barier ekologicznych. Szlaki komunikacyjne wpływają na rozmieszczenie roślin i zwierząt, a także wprowadzają nowe - liniowe ukształtowanie pewnych procesów.

Byt wielu gatunków zwierząt jest zagrożony poprzez intensyfikację produkcji rolnej i leśnej. Ulepszanie metod upraw roli, stosowanie pestycydów prowadzi do ubożenia fauny.

Istotnym zagrożeniem jest również penetracja ludzka terenów leśnych, szczególnie w okresie letnio-wiosennym. Zwierzyna, przebywająca w naturalnych ostojach jest bezustannie niepokojona i przepędzana z mateczników.

Emisja hałasu

Za główne źródła hałasu na terenie gminy należy uznać szlaki komunikacyjne (drogi, w dalszej kolejności zakłady produkcyjne i lokalne źródła hałasu w postaci zakładów usługowych i produkcyjnych).

Głównym czynnikiem degradującym klimat akustyczny terenu opracowania jest hałas komunikacyjny, emitowany przez środki transportu drogowego. Największy hałas występuje przy głównych drogach przelotowych, których ranga (droga wojewódzka) jest adekwatna do obciążenia transportowego.

Drugim czynnikiem wpływającym na ogólny poziom klimatu akustycznego jest hałas przemysłowy. Problem, choć rozpatrywany w lokalnej skali, stwarzają małe zakłady przetwórcze, rzemieślnicze, takie jak: tartaki, stolarnie, ślusarskie, blacharstwo samochodowe i inne zlokalizowane w pobliżu zabudowy mieszkaniowej.

Emisja pól elektromagnetycznych

Źródłem pól elektromagnetycznych występujących na omawianym terenie są linie energetyczne, urządzenia elektroenergetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. W przypadku stacji bazowych emitowane pola elektromagnetyczne znajdują się na wysokości ponad 30 m n.p.t., nie stwarzając zagrożenia dla okolicznych mieszkańców.

I.3.3. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Lasy gminy zlokalizowane są w obrębie leśnym Lemany, w leśnictwie Grabówiec (część na północ od rzeki Prut), Wielgolas (obręb Gładczyn oraz Gładczyn Rządowy), Pniewo (część północno-wschodnia) oraz Zatory (lasy na południe od rzeki Prut). Znajdują się na obszarze Nadleśnictwa Pułtusk. Nadleśnictwo podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie.

Lesistość

Wskaźnik lesistości w gminie wynosi 32,9%⁵. Wśród gmin powiatu pułtuskiego wyższą lesistość ma tylko gmina Obryte (38,3%). Lesistość w powiecie pułtuskim wynosi 19,1% zaś w województwie mazowieckim osiąga 22,8%. Od 2000 r. powierzchnia ogólna lasów zmalała o 23,1 ha tj. 0,6%. Spadek lesistości wynika bezpośrednio ze zmniejszającej się w ostatnim dziesięcioleciu powierzchni lasów państwowych, o 28,1 ha tj. 0,8%. Zalesianie gruntów porolnych nie przyczynia się do znacznego wzrostu powierzchni lasów. Powierzchnia lasów prywatnych wzrosła jedynie o 5 ha. Struktura powierzchniowa lasów na terenie gminy jest zwarta.

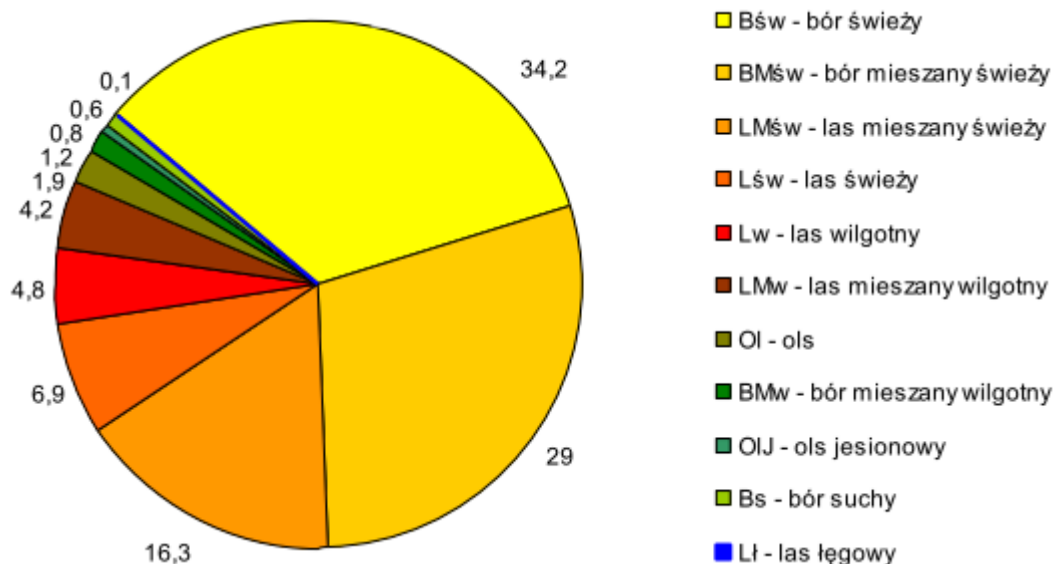
Struktura własności

Lasy w gminie Zatory stanowią głównie własność Skarbu Państwa – 3 591,4 ha, co stanowi 89% powierzchni wszystkich lasów. Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa zajmują powierzchnię 433,0 ha (11%).

Struktura siedliskowa

Tereny leśne to przeważnie siedliska typu: bory świeże sosnowe, bory mieszane świeże, lasy mieszane świeże dębowo-sosnowe oraz lasy świeże. Na terenie gminy występują również lasy wilgotne, lasy mieszane wilgotne, bory mieszane wilgotne, olsy, lasy łąkowe bagienne, bory suche oraz lasy łąkowe, jednak ich udział jest znikomy. Pod względem wilgotności dominują siedliska świeże (86,4% wszystkich siedlisk).

Wykres 8: Typy siedliskowe lasu w obrębie Lemany, Nadleśnictwo Pułtusk [udział %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu

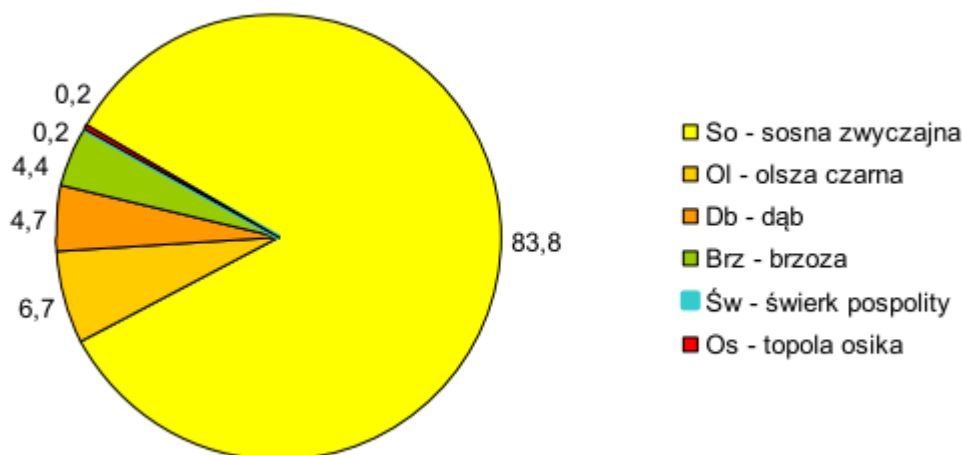
Struktura gatunkowa i wiekowa

Podstawowym gatunkiem lasotwórczym na terenie gminy jest sosna, która jest gatunkiem panującym na 83,8% powierzchni leśnej. Następne z kolei gatunki panujące to olsza, dąb i brzoza.

⁵ GUS BDL, 2011

Pozostałe gatunki, świerk i osika mają niewielkie znaczenie i zajmują w sumie zaledwie 0,4% powierzchni leśnej. Obszar gminy leży poza zasięgiem naturalnego występowania buka i jodły.

Wykres 9: Gatunki panujące w obrębie Lemany, Nadleśnictwo Pultusk [udział %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu

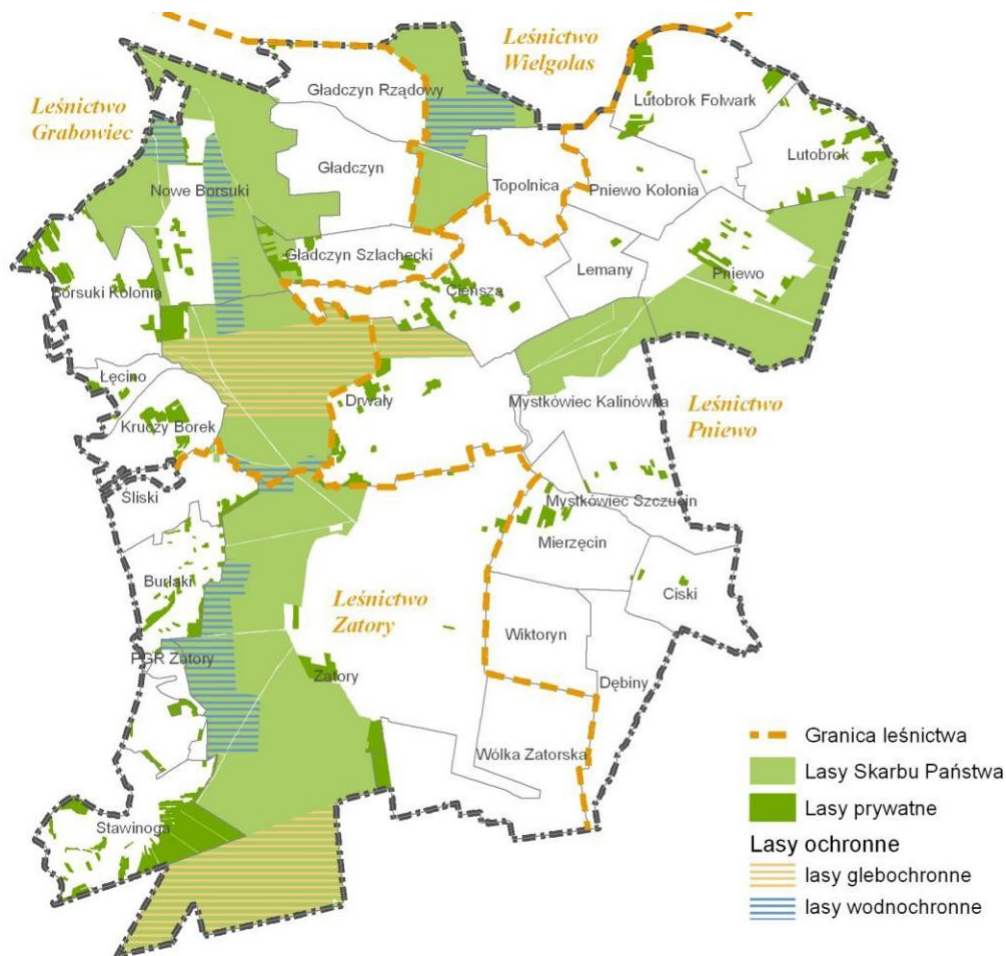
Stan drzewostanów w lasach znajdujących się pod zarządem Lasów Państwowych można określić jako dobry. Udział gatunków liściastych jest na ogół niewielki i zależy głównie od gleb i warunków wilgotnościowych. Dominują drzewostany w wieku 60-80 lat (ok. 30% powierzchni leśnej) i 40-60 lat (ok. 29%). Drzewostany w wieku powyżej 100 lat zajmują zaledwie 2% powierzchni leśnej. Nadal część lasów stanowią monokultury, które podlegają stopniowo wtórnej sukcesji. W sąsiedztwie dróg można zaobserwować silny rozwój gatunków obcych, w tym robinii akacjowej i klonu jesionolistnego.

Na terenach lasów prywatnych wiek drzewostanu jest z reguły niższy. Lasy charakteryzują się rozdrobnieniem i małą powierzchnią (często kilka hektarów). Drzewostan występujący w lasach prywatnych ma głównie charakter monokultury sosny o znacznie uboższym wykształceniu roślinności w podszycie niż w lasach Skarbu Państwa.

Lasy ochronne

Lasy ochronne znajdujące się na terenie gminy Zatory łącznie zajmują 1 318 ha. Wśród kategorii ochronności lasów, na terenie gminy występują: lasy glebochronne i lasy wodochronne. Lasy ochronne omówione zostały szerzej w rozdziale: Obszary chronione na podstawie przepisów o lasach.

Rysunek 9: Rozmieszczenie lasów na terenie gminy, lasy ochronne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Nadleśnictwa Pułtusk

Gospodarka łowiecka

Istotnym i ważnym problemem gospodarki łowieckiej jest regulowanie populacji zwierzyny łownej w celu minimalizowania szkód w uprawach i młodnikach oraz na polach. W obwodach łowieckich na terenie gminy wśród gatunków zwierząt łownych zwierzyny grubej najliczniej występują: łoś, jeleń, sarna, dzik. Wśród zwierzyny drobnej dominują: lisy i zające. Ptaki będące zwierzętami łownymi są reprezentowane przede wszystkim przez: bażanty i kuropatwy.

I.3.4. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Charakterystyka warunków klimatycznych

Rozwojowi rolnictwa w gminie sprzyja długi okres wegetacyjny, który wynosi ok. 210 dni, przy czym średnia dla Polski wynosi 200 dni. Z kolei przeciętne są warunki termiczne, średnia roczna temperatura wynosi tutaj 7,5-8°C. Niskie roczne sumy opadów atmosferycznych (570 mm) nie wpływają korzystnie na rozwój produkcji rolnej w gminie.

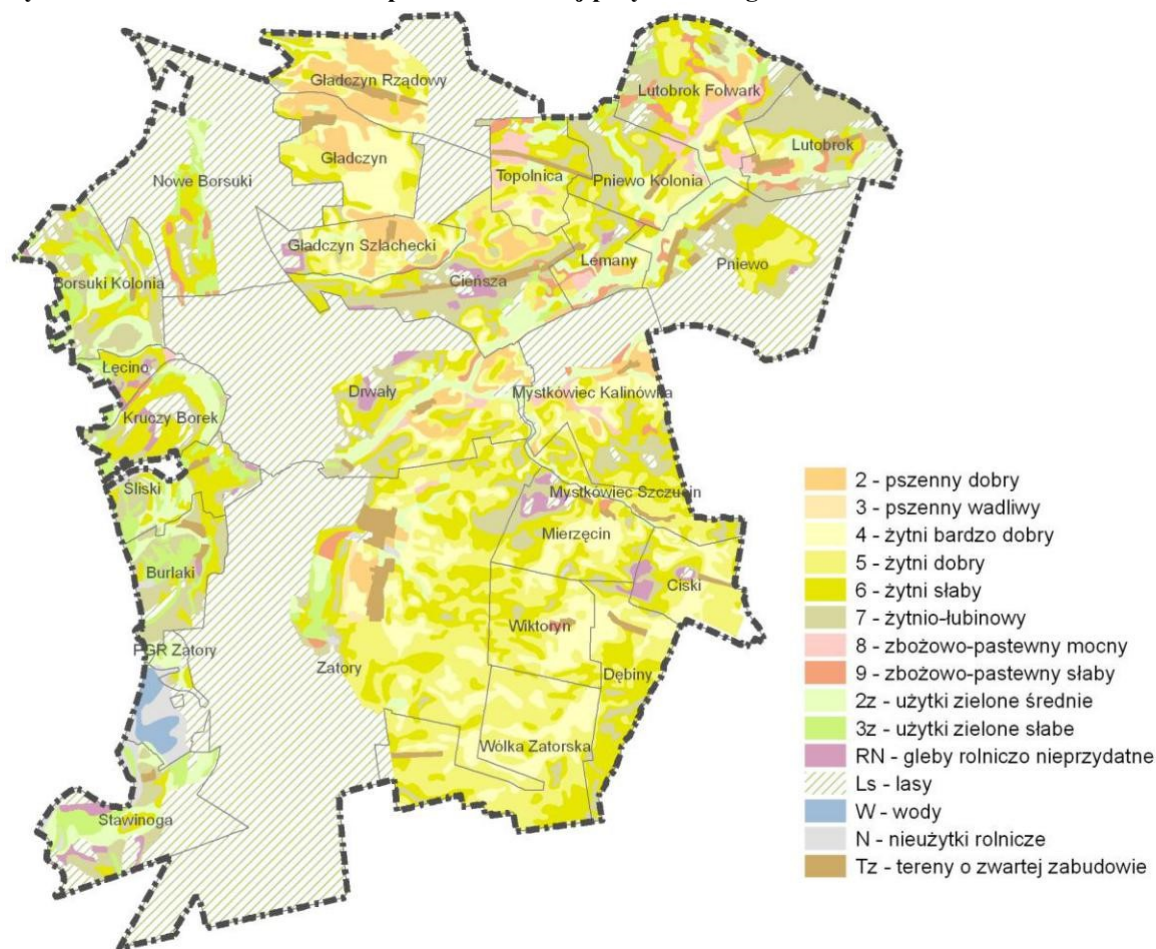
Charakterystyka rolniczej przydatności gleb

Kompleksy rolniczej przydatności gleb

Na przydatność rolniczą gleb składa się wiele czynników związanych bezpośrednio z właściwościami fizycznymi gleby (właściwości skały macierzystej – uziarnienie, zasobność w składniki odżywcze, odczyn, zawartość próchnicy), jak i środowiska (rzeźba terenu, stosunki wodne, agroklimat). Na podstawie analizy wszystkich tych czynników ustalana jest przynależność poszczególnych gleb do kompleksów rolniczej przydatności. Podział ten został opracowany przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG).

Gleby na omawianym obszarze są średniej i dobrej jakości i należą głównie do kompleksów żytnich: żytni bardzo-dobry (8,4% pow. gminy), dobry (13,3%), słaby (14,2%) i żytnio-łubinowy (10,2%) oraz pszennych: pszenno-dobry (3,2%) i wadliwy (0,1%). Najlepsze kompleksy glebowe występują w północnej części gminy, w okolicach Gładczyna oraz mniejszymi płatami w okolicach Zator, Drwał i Cieńszy. Znajdujące się w gminie trwałe użytki zielone należą głównie do średnich (2z – 6,0%) z niewielkim udziałem słabych (3z – 2,9%). Występują głównie wzdłuż doliny rzeki Narew oraz Prut. Obszary gleb marginalnych, rolniczo nieprzydatnych obejmują jedynie niewielkie enklawy.

Rysunek 10: Rozmieszczenie kompleksów rolniczej przydatności gleb

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy glebowo-rolniczej, IUNG

Klasy bonitacyjne użytków rolnych

Wyrazem wartości użytkowej gleb jest również ich wartość bonitacyjna. Gleby na obszarze gminy przedstawiają średnią wartość użytkową. Gleby dobrych klas bonitacyjnych (II-IV) zajmują 40% użytków rolnych tj. 22% powierzchni gminy. W gminie nie występują gleby I klasy bonitacyjnej, a II klasy zlokalizowane są jedynie w okolicach Gładczyna. Klasa III zajmuje ok. 4% użytków rolnych, występuje niewielkimi, rozproszonymi płatami głównie z rejonie Gładczyna Rządowego, Lutobrok Folwark oraz Zator. Największe obszary gleb III klasy zlokalizowane są w Gładczynie (ponad 100 ha). Gleby klasy IV zajmują ponad 36% użytków rolnych. Występują na całym obszarze gminy, poza doliną Narwi, z największą koncentracją w rejonie Zator i Wólki Zatorskiej. Największy udział pośród gruntów ornych w gminie mają gleby klas V (ok. 28% gruntów ornych) oraz IV (ok. 27% gruntów ornych). Gleby te rozproszone są na obszarze całej gminy.

Charakterystyka rzeźby terenu pod względem przydatności rolniczej

Tereny użytkowane rolniczo występują głównie na wysoczyźnie. Charakteryzują się przeważnie falistą rzeźbą, co nie utrudnia prowadzenia prac polowych gdyż nie wymaga ponoszenia dodatkowych kosztów uprawy, związanych z gospodarowaniem na terenach o dużych nachyleniach.

Wpływ warunków środowiskowych na produkcję rolniczą – podsumowanie

W celu dokonania zbiorczej charakterystyki rolniczej przestrzeni produkcyjnej IUNG dokonał waloryzacji tejże przestrzeni dla wszystkich gmin w Polsce⁶. W 2003 roku opracowano w IUNG

⁶ Praca zbiorowa pod red. T. Witka "Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin" Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa, Puławy 1994, seria A-57

waloryzację według obecnego podziału administracyjnego w wersji cyfrowej. Waloryzacja ta obejmuje następujące elementy środowiska przyrodniczego: gleby, agroklimat, rzeźbę terenu oraz warunki wodne⁷.

Tabela 6: Wskaźniki bonitacji dla 4 podstawowych elementów środowiska przyrodniczego

OBSZAR	WSKAŹNIK BONITACJI				OGÓLNY WSKAŹNIK JAKOŚCI ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ
	JAKOŚCI I PRZYDATNOŚCI ROLNICZEJ GLEB	AGROKLIMATU	RZEŻBY TERENU	WARUNKÓW WODNYCH	
gmina Zatory	34	9,4	4,1	1,8	49,3
powiat pułtuski	45	9,5	4,0	3,1	61,6
województwo mazowieckie	43,1	9,7	4,1	3,0	59,9
Polska	49,5	9,9	3,9	3,3	66,6

Źródło: Dane z IUNG w Puławach

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Zatory jest słaba, co potwierdzają powyższe wskaźniki. Pod tym względem obszar gminy plasuje się na jednym z ostatnich miejsc wśród gmin województwa mazowieckiego.

Użytkowanie gruntów

Sposób zagospodarowania terenów gminy Zatory potwierdza jej rolniczy charakter. Według danych Starostwa Powiatowego w Pułtusku ok. 62% powierzchni gminy stanowią użytki rolne (7 405 ha). Wśród nich największe powierzchnie zajmują grunty orne – 80% oraz użytki zielone – 15% powierzchni użytków rolnych.

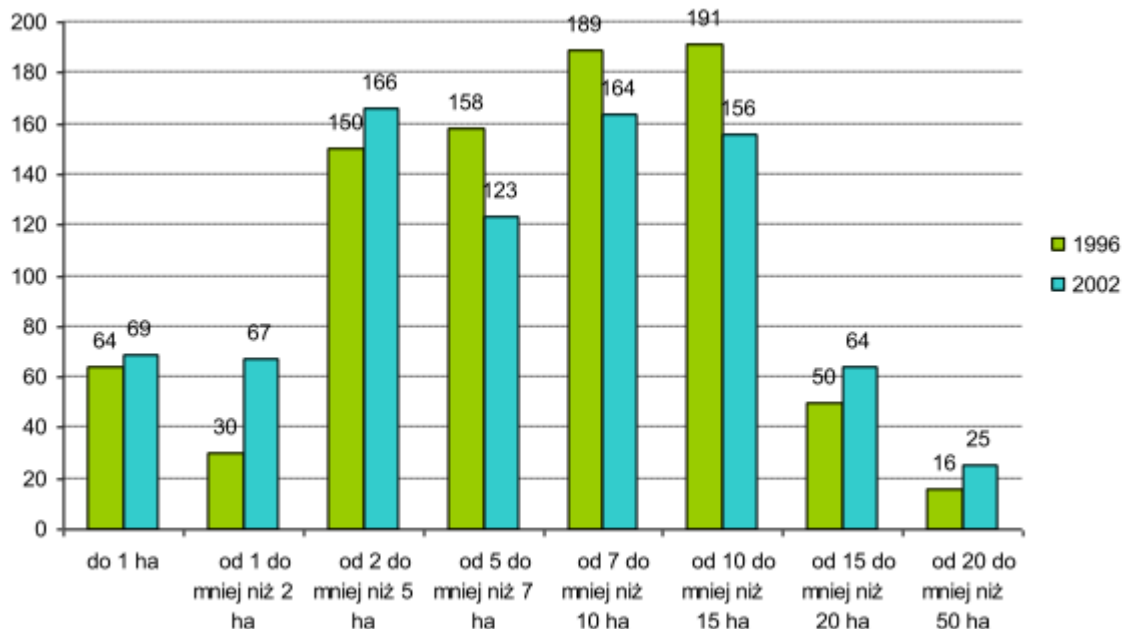
Występująca w gminie struktura agrarna jest zróżnicowana. Najkorzystniejsza jest w obrębach, w których niegdyś działalność prowadziły Państwowe Gospodarstwa Rolne tj. Gładczyn oraz PGR Zatory. Obręby te składają się właściwie z kilku bardzo dużych działek rolnych. Stosunkowo korzystna struktura występuje w obrębach: Drwały, Gładczyn Rządowy, Lutobrok Folwark, Mierzęcín, Wiktoryn, Wólka Zatorska oraz Zatory. W pozostałych obrębach przeważa niekorzystna struktura agrarna. Dominują długie i wąskie działki rolne, znacznie utrudniające ich użytkowanie.

Najaktualniejsze dane dotyczące rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Zatory pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2002 r. Obecnie Urząd Gminy nie dysponuje nowszymi danymi. W 2002 r. na terenie gminy Zatory znajdowały się 834 gospodarstwa rolne. W 704 gospodarstwach zajmowano się produkcją roślinną, zaś w 565 hodowlą zwierzęcą. Blisko 1/3 wszystkich gospodarstw stanowiły gospodarstwa o powierzchni większej niż 10 ha. Na zbliżonym poziomie kształtował się udział gospodarstw małych o powierzchni do 5 ha, który wynosił 36%. Najmniejsze gospodarstwa o powierzchni do 1 ha łącznie, stanowiły 8% wszystkich gospodarstw gminy. Porównując dane z 1996 r. oraz 2002 r., odnotowuje się wzrost liczby gospodarstw małych oraz dużych. Liczba gospodarstw o powierzchni nie przekraczającej 5 ha wzrosła o 58. Z kolei liczba

- ⁷ Gleba jest warsztatem pracy rolnika dlatego poświęcono jej najwięcej uwagi. Jej ocena jest wynikiem analizy dwóch zmiennych, a mianowicie powierzchni klas bonitacyjnych oraz powierzchni kompleksów przydatności rolniczej gleb.
- Wskaźnik oceny agroklimatu jest próbą oceny zdolności plonotwórczej klimatu dla podstawowych upraw rolnych. Zakłada się tutaj jednolitość tła pozaklimatycznego oraz względną wartość plonu poszczególnych upraw.
- Rzeźba terenu wywiera dość duży wpływ na jakość przestrzeni produkcyjnej. Wpływ ten jest zarówno pośredni (kształtowanie się gleb, układ stosunków wodnych terenu, warunki klimatyczne) oraz bezpośredni (utrudniona organizacja produkcji rolnej na terenach silnie urzeźbionych, zabiegi przeciwoerozyjne). Wskaźnik bonitacji rzeźby terenu został uzyskany na podstawie oceny tych dwóch wpływów.
- Ostatnim czynnikiem, którego bonitacji dokonano pod kątem potrzeb produkcji rolnej, są warunki wodne środowiska. Wskaźnik bonitacji warunków wodnych jest efektem analiz powierzchniowych zestawień glebowych, według występujących na nich warunków wodnych (np. uwilgotnienie gleb).

gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej wzrosła o 23. Maleje natomiast liczba gospodarstw średnich o powierzchni od 5 ha do 15 ha. W analizowanym okresie zmalała o 95. Reasumując w 2002 r. było o 14 gospodarstw ogółem mniej niż w roku 1996. Zmalała również o 5% powierzchnia ogólna wszystkich gospodarstw rolnych. Efektem powyższych zmian jest stagnacja średniej powierzchni gospodarstwa, która wynosi ok. 8 ha.

Wykres 10: Ilość gospodarstw rolnych wg powierzchni

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych z BDL GUS

Struktura produkcji rolnej⁸

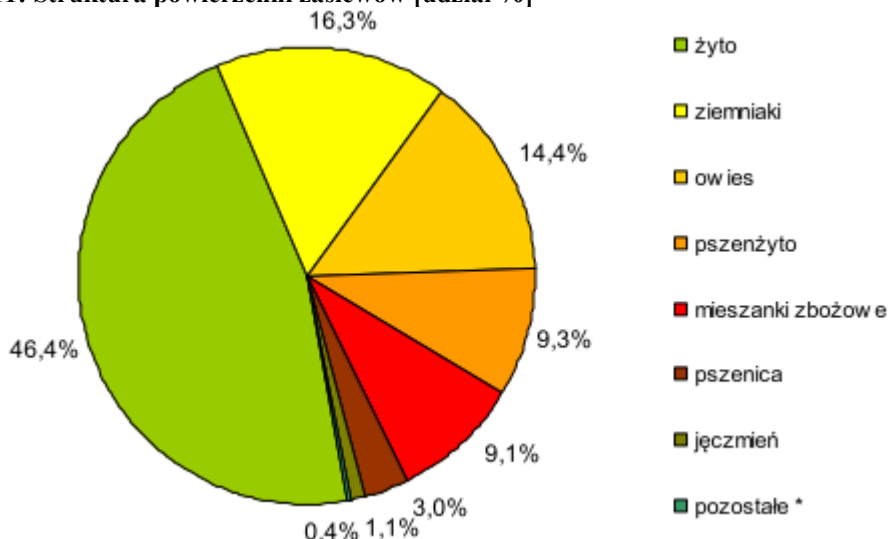
Produkcja roślinna

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej bezpośrednio wpływa na dobór roślin w strukturze upraw na terenie gminy. Według Powszechnego Spisu Rolnego 2002 największe powierzchnie zajmowały zboża, które stanowiły ponad 83% ogólnej powierzchni upraw. Wśród nich zdecydowanie dominowało żyto (2 100,82 ha), kolejne miejsca zajmowały zasiewy: owsa (652,36 ha), pszenżyta (421,35 ha) oraz mieszanek zbożowych (412,53 ha). Najczęściej uprawiane było żyto, aż w 645 gospodarstwach (92%), ziemniaki (80%) oraz owies (61%).

Łączna powierzchnia zasiewów w 2002 r. porównaniu z rokiem 1996 zmalała o 6%.

⁸ Dane pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego 2002 i 1996.

Wykres 11: Struktura powierzchni zasiewów [udział %]

* pozostałe - kukurydza; warzywa gruntowe; rzepak i rzepik; okopowe pastewne; truskawki; strączkowe jadalne Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002

Produkcja zwierzęca

Oprócz upraw polowych na terenie gminy prowadzono również hodowlę zwierząt. Do najczęściej hodowanych należało bydło ogółem (64% wszystkich gospodarstw) oraz krowy (59%). Aż w 269 gospodarstwach nie prowadziło się hodowli zwierząt (32%). Porównując dane z przeprowadzonych w 1996 i 2002 roku Powszechnych Spisów Rolnych widać znaczne różnice w ilości sztuk zwierząt. W roku 2002 było o ok. 9% DJP⁹ mniej w stosunku do roku 1996. Dynamikę zmian pogłowia zwierząt gospodarskich prezentuje poniższa tabela.

Tabela 7: Struktura hodowli zwierząt

Pogłowie zwierząt gospodarskich	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP	Powszechny Spis Rolny – dane GUS			
		1996		2002	
		sztuki	DJP	sztuki	DJP
bydło ogółem	1	3735	3735	3294	3294
bydło krowy	1	1662	1662	1304	1304
trzoda chlewna ogółem	0,25	10298	2574,5	10850	2712,5
trzoda chlewna lochy	0,3	872	261,6	913	273,9
konie	1,2	298	357,6	212	254,4
owce	0,1	64	6,4	23	2,3
kury ogółem	0,004	13385	53,54	11347	45,388
kury nioski	0,004	11097	44,388	6970	27,88
kozy	0,15	0	0	40	6
Razem	x	x	8695,028	x	7914,368

Źródło: Powszechny Spis Rolny 1996 i 2002

Obsługa rolnictwa

Udział rolnictwa w strukturze głównych źródeł utrzymania wynosił aż 41%¹⁰. W 2010 roku w rejestrze REGON w sekcji A zarejestrowanych było 52 podmioty gospodarcze (ok. 16% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy). Średnia dla powiatu pułtuskiego wynosiła ok. 7,5%.

⁹ DJP – Duża Jednostka Przeliczeniowa

¹⁰ Dane wg Narodowego Spisu Powszechnego Ludności w 2002 r

Tabela 8: Podmioty gospodarki narodowej – sekcja A

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON W 2010 ROKU WG SEKCJI PKD 2007	
Ogółem	
Ogółem	327
Sektor prywatny	312
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	
Ogółem	52
Dział 01 - uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	44
Dział 02 - leśnictwo i pozyskiwanie drewna	8

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Podsumowanie

Warunki do rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Zatory są niesprzyjające:

- obszar gminy posiada słabe warunki naturalne do rozwoju produkcji rolnej,
- w produkcji rolnej występują tendencje spadkowe, zarówno w powierzchni zasiewów jak i pogłowie zwierząt gospodarskich,
- na terenie gminy działa niewielka liczba podmiotów gospodarczych zapewniających obsługę rolnictwa,
- w większości obrębów struktura agrarna jest niekorzystna.

I.3.5. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Powiązania przyrodnicze z otoczeniem

W ramach europejskiego programu międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody opracowano w 1995 roku koncepcję krajowej sieci ekologicznej ECONET. Składa się ona z 78 obszarów węzłowych połączonych siecią korytarzy ekologicznych i obejmuje 46% powierzchni kraju. Blisko połowa obszaru gminy leży w obszarze korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym Obszar Puszczy Kurpiowskiej (22M) oraz w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym Doliny Dolnego Bugu (24M).

W 2005 r. na zlecenie Ministra Środowiska opracowano kompleksowy projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Wyróżniono dwa podsystemy korytarzy:

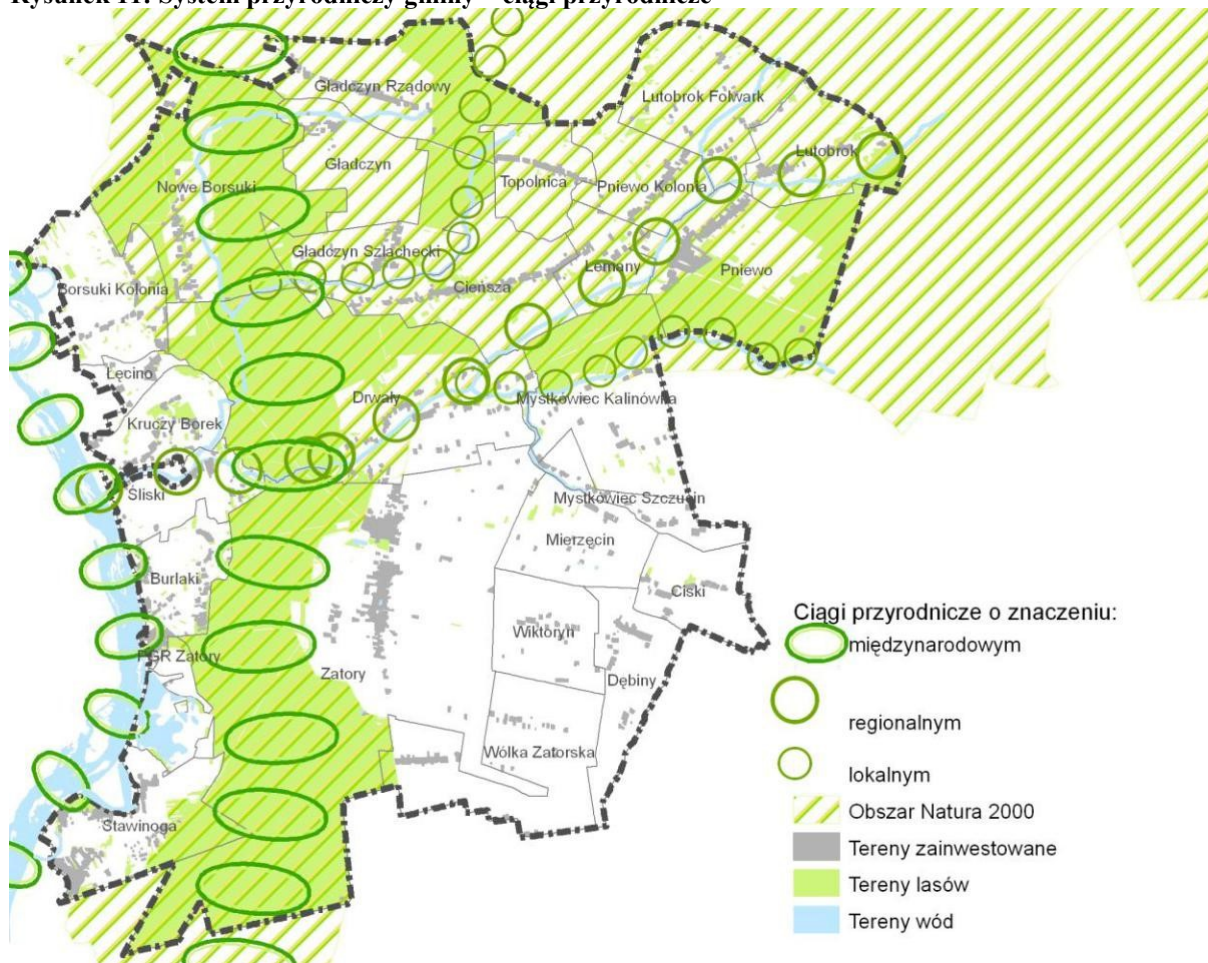
- korytarze tworzone przez główne rzeki i ich doliny,
- lądowe korytarze migracyjne.

Do pierwszej grupy zaliczyć należy korytarz o randze międzynarodowej, wyznaczony wzdłuż osi rzeki Narwi – tworzony przez jej dolinę. Korytarz ten w bezpośrednim sąsiedztwie gminy jest częściowo objęty ochroną prawną w formie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego zlokalizowanego wzdłuż rzeki Narew. Korytarz łączy obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi (wyznaczony na północ od Pułtuska) z Warszawskim Obszarem Chronionego Krajobrazu (wyznaczonym na południe od Serocka). Drugą grupę tworzą korytarze oparte na zwartych kompleksach leśnych o randze krajowej. Na terenie gminy zwarte kompleksy leśne objęte zostały obszarem Natura 2000 Puszcza Biała, który łączy się na wschodzie z Nadbużańskim Parkiem Krajobrazowym oraz obszarami Natura 2000: Dolina Dolnego Bugu oraz Ostoja Nadbużańska.

Na terenie gminy wskazać należy również lokalne korytarze ekologiczne w dolinach rzeki Prut oraz jej dopływach. Korytarze te łącząc się z doliną rzeki Narwi tworzą jeden spójny system przyrodniczy.

Teren gminy położony jest w obszarze funkcjonalnym Zielone Płuca Polski.

Rysunek 11: System przyrodniczy gminy – ciągi przyrodnicze

Źródło: Opracowanie własne

I.4. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH

Zgodnie z rejestracją i inwentaryzacją naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju, ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych (<http://www.geozagrozenia.agh.edu.pl/>) na terenie gminy Zatory nie występują osuwiska aktywne.

Państwowy Instytut Geologiczny w ramach realizacji Projektu SOPO przygotował wstępne informacje dotyczące problematyki ruchów masowych na obszarze Polski pozakarpackiej. Na mapach poszczególnych województw zostały przedstawione zasięgi obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych oraz dotychczas udokumentowane osuwiska. W ten sposób zostały wskazane rejony, gdzie nie wyklucza się możliwości rozwoju ruchów masowych. Zgodnie z tym opracowaniem w południowej części gminy w obrębie Zatory wyznaczony został obszar predysponowany do występowania ruchów masowych.

I.5. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Złóża kopalin

Na obszarze gminy występują jedynie kopaliny pospolite związane z osadami czwartorzędu. Dotychczas zostały udokumentowane dwa złoża o zasobach bilansowych – kopaliny ilastej dla ceramiki budowlanej oraz kruszywa naturalnego – stanowiącego surowiec dla budownictwa i drogownictwa.

Tabela 9: Złóża kopalin

L.p.	Rodzaj kopaliny	Lokalizacja kopaliny -nazwa	Sposób eksploatacji	Stan zagospodarowania	Pow. złoża [ha]
1	surowce ilaste ceramiki budowlanej	Drwały	odkrywkowy	złożo zagospodarowane	0,9
2	kruszywa naturalne	Kruczy Borek	odkrywkowy	złożo rozpoznane wstępnie	24,3

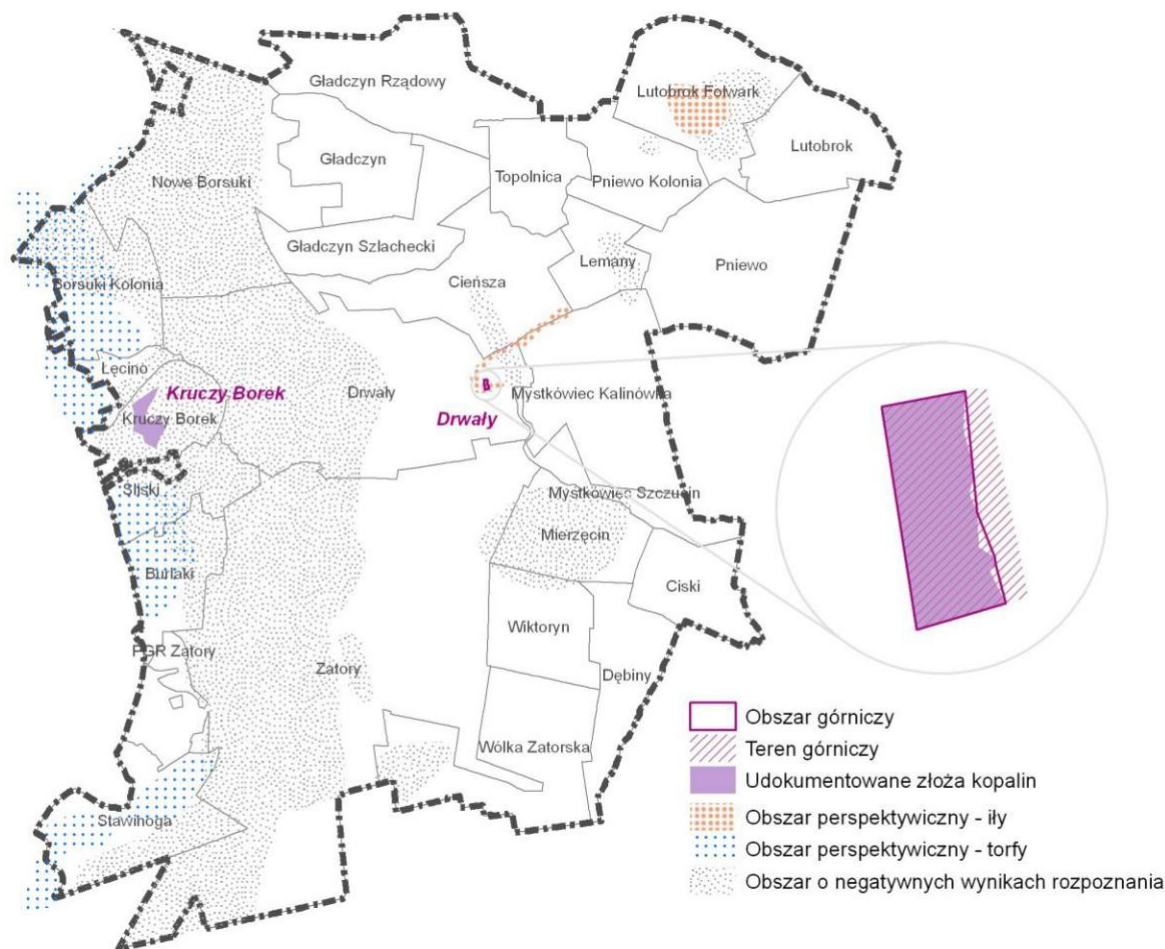
Źródło: Opracowane na podstawie geoportal.pgi.gov.pl, PIG

W złożu „Drwały” udokumentowane zostały ilły warwowe czwartorzędu. Złożo jest eksploatowane od 1997 roku. Miąższość złoża wynosi od 2,15 do 3,1 m, średnia grubość nakładu wynosi 0,34 m, głębokość spągu od 3,4 do 4,2 m. Surowiec ilasty w zasadzie nie wymaga schudzania (obecność cienkich wkładek piasków pylastych), ale posiada bardzo wysokie zamarglenie wynoszące ok. 0,86%. Tak wysoka zawartość margla w zasadzie dyskwalifikuje kopalinę jako surowiec do produkcji ceramiki budowlanej (w tym cegły pełnej i dziurawki).

Złożo „Drwały” zostało wybilansowane, a teren i obszar górniczy „Drwały” zostały zniesione decyzją Marszałka Województwa Mazowieckiego nr 40/13/PŚ.G z dnia 22.02.2013 r., znak PŚ-II.7422.8.2013.KK.

Złożo „Kruczy Borek” występuje w obrębie piaszczystych osadów tarasowych Narwi, zostało udokumentowane w kategorii C2. Kruszywo (w przewadze drobne) charakteryzuje się następującymi parametrami, określającymi jakość kopaliny: zawartość ziarn poniżej 2 mm waha się od 59 do 89%, a zawartość pyłów mineralnych od 0,4 do 6,4%. Złożo ma formę pokładową, o średniej miąższości 12,1 m, jest zawadnione. Grubość nakładu złoża waha się od 0 do 8 m, głębokość spągu od 8,9 do 16,8 m. Kruszywo z tego złoża stanowi surowiec dla celów ogólnobudowlanych i drogowych.

Rysunek 12: Występowanie surowców naturalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy geologiczno – gospodarczej Polski

Na obszarze gminy wyznaczonych zostało pięć obszarów perspektywicznych występowania kopalin pospolitych i torfów, w tym dwa surowca ilastego oraz trzy torfów.

Zasoby wód podziemnych

Cały obszar gminy znajduje się w obrębie trzeciorzędowego zbiornika wód podziemnych – Subniecka Warszawska (zbiornik GZWP 215A) w jej części centralnej. Jest to zbiornik porowy o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 145 tys. m³/dobę. Stopień rozpoznania trzeciorzędowego poziomu wodonośnego w tym rejonie jest słaby. Z tego względu nie został on wyróżniony jako użytkowy. Według opracowań regionalnych poziom użytkowy występuje dopiero na głębokości poniżej 150 m. Jakość wód tego poziomu określono jako średnią.

Na terenie gminy Zatory nie występują obszary najwyższej ochrony (ONO), ani obszary wysokiej ochrony (OWO).

I.6. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Dla złoża „Drwały” wyznaczony został obszar i teren górniczy. Powierzchnia wyznaczonego obszaru górniczego wynosi 9020 m² i mieści się w granicach własności gruntowej przedsiębiorcy.

Na złożo została wydana koncesja 10/95 dotycząca poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania łąw ceramicznych ze złoża Drwały. Szczegółowe warunki wydobywania ustala dec. OS.II.7512-22/97 z dn. 1997.07.10 - UW Ostrołęka uzupełniająca koncesję z 1995 r. CAG 950/97. Koncesja jest ważna do 31 grudnia 2012 r.

Złożo „Drwały” zostało wybilansowane, a teren i obszar górniczy „Drwały” zostały zniesione decyzją Marszałka Województwa Mazowieckiego nr 40/13/PS.G z dnia 22.02.2013 r., znak PŚ-II.7422.8.2013.KK.

I.7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

I.7.1. ZARYS HISTORII I PRZEMIAN STRUKTURY PRZESTRZENNEJ GMINY

Gmina Zatory położona jest w obrębie historycznej Ziemi Nurskiej, w staropolskim województwie mazowieckim. Na przebieg historii gminy bardzo duży wpływ wywarło jej położenie w obrębie Puszczy Białej¹¹. Rozległe bagna i gęste bory, broniły osadników puszczy przed najazdami Jaćwingów i Litwinów. Pierwsze wzmianki o miejscowościach z obecnego terenu gminy Zatory pojawiają się w dokumencie Konrada Mazowieckiego, wydanym w 1203 r. dla biskupa płockiego, nowego właściciela puszczy, potwierdzającym wcześniejsze nadania ziemskie. Wymienia się w nim m.in. Drwały i Pniewo. Biskupi popierali chłopskie osadnictwo, od XIV w. zasilone drobnoszlacheckim. W XV w. osadnicy z Puszczy Białej zajmujący się gospodarką leśną byli sprowadzani do lasów królewskich, zaludniając tym samym Puszcę Zieloną. W tym okresie Puszcza Biała była już gęsto zaludniona. Wiele lasów zostało wykarczowanych, w wyniku czego rolnictwo stawało się podstawowym źródłem utrzymania. Ponadto mieszkańcy trudnili się bartnictwem. Pomimo postępującego wyrębu lasu, obszar posiadał charakter puszczański. Wiele spośród uprzędnio wykarczowanych terenów ulegało naturalnej sukcesji leśnej. Działo się tak w następstwie działań wojennych oraz licznych chorób wyniszczających miejscową ludność. Tereny zajęte przez łąki i pastwiska, ciągnęły się jedynie wąskim pasmem wzdłuż brzegów rzek, natomiast pola uprawne stanowiły niewielkie enklawy rzadko rozproszone pośród borów. W XVIII w. miała miejsca druga fala migracyjna, tym razem w odwrotnym kierunku. Konieczność sprowadzenia większej ilości osadników wiązała się z dotkliwymi zniszczeniami, jakim uległa Puszcza Biała w XVII w. i w pierwszej połowie XVIII w. Przede wszystkim były to skutki wojen szwedzkich, następnie wojny domowej pomiędzy zwolennikami Sasów i Stanisława Leszczyńskiego, toczącej się m.in. na obszarze puszczy, a także szalejącej, parokrotnie powracającej zarazy. Stąd biskupi płocki, właściciele Puszczy Białej, konsekwentnie prowadzący politykę gospodarczą, szukali takich osadników, którzy sprostałoby trudnym warunkom puszczańskim. Do spustoszonych osad leśnych położonych w głębi borów należało sprowadzić ludzi znających gospodarkę leśną tj.: bartników, smolarzy, strzelców itp. Znalaziono ich wśród mieszkańców stosunkowo mniej zniszczonej Puszczy Zielonej.

W latach 1730-1790 Kurpie, bo o nich mowa, stali się jednym z elementów planowanej akcji podniesienia poziomu życia gospodarczego na puszczy. Kurpie osiedlili się m.in. w Borsukach, Cieńszy, Lemanach, i Pniewie. Zakładali nowe wsie (Cieńsza, Borsuki) bądź osiedlali się w już istniejących (Pniewo). Stawiając osadnikom określone warunki, władze biskupie doceniały jednocześnie ich znaczenie w odbudowie stanu gospodarczego swych posiadłości. Wyrazem tego jest przyjęcie osadników i ich osadzenie na zupełnie odmiennych warunkach, niż chłopów pańszczyźnianych w dobrach biskupich Puszczy Białej. Kurpie byli zwolnieni od pańszczyzny i osadzeni na prawach czynszu. Ponadto przysługiwały im liczne przywileje, m.in.: na określony czas zostali zwolnieni z opłat czynszu, mieli prawo wolnego wyrębu na opał w zaroślach i pastwiskach, mogli korzystać z barci (tylko drzewa nacechowane przez biskupią straż leśną), strzelcy z pewnymi ograniczeniami mogli polować w puszczy itp. Najważniejszym atutem dla osadzonych Kurpiów była wolność rozporządzania swym majątkiem ruchomym i nieruchomym. Każdy z czynszowników objętych nadaniem, mógł sprzedać swoją ziemię i przenieść się gdzie indziej. Mógł także karczować za zezwoleniem władzy biskupiej połacie borów i powiększać swój areal ziemi rolnej. Chłopi pańszczyźniani z okolicznych folwarków i wsi, notorycznie wyzyskiwani i niepewni swego losu mogli pozazdrościć takich przywilejów. Akcja osadnicza Kurpiów zakończyła się u schyłku XVIII w. wraz z panowaniem biskupów płockich na Puszczy Białej. Wg lustracji z XVIII w. kurpiowskie wsie czynszowe nie były tak gęsto zaludnione jak w XVI w., jednak pod względem liczby mieszkańców, zagospodarowania i posiadanej inwentarza przodowały nad wsiami pańszczyźnianymi. W końcu

¹¹ Puszcza Biała to dawna nazwa zwartego obszaru leśnego rozciągającego się pomiędzy rzekami: Bug i Narew oraz miastami: Pułtusk, Ostrów Mazowiecka, Brok i Wyszaków. Pasma jej lasów dochodzi do południowych krańców brzegów Wisły, aż pod Jabłonę i przechodzi na lewy brzeg w Puszcę Kampinowską.

XVIII stulecia miała miejsce niewielka migracja osadników z Niemiec, przykład stanowi m.in. wieś Holendry. W następstwie zaborów, w 1796 r. dobra biskupie upaństwowiono, kończąc sześciowiekowy okres racjonalnej gospodarki oraz względnej swobody i dostatku puszczaków.

Kolejny etap powstawania nowych osad (XIX w.), wiązał się przede wszystkim z uwłaszczeniem chłopów, nowym podziałem ziemi oraz rozrostem rodów, co w rezultacie przyczyniło się do rozdrobnienia gruntów. Często przyczyną powstania nowego osiedla w XIX w. było przeniesienie się części ludności danej wsi na nowo nadane grunty. Najbardziej powszechnym zjawiskiem występującym w konsekwencji dużego przyrostu naturalnego ludności w połowie XIX w. było tworzenie się nowych dzielnic w obrębie starych wsi. Powstały wtedy szkielet struktury osadniczej zachował się do dzisiaj. W XIX w. postępuje nieodwracalne, potęgowane polityką rządów zaborczych niszczenie Puszczy Białej. Diametralnie wzrasta powierzchnia gruntów rolnych, a wraz z nią liczba mieszkańców poszczególnych wsi. Okres rabunkowej polityki gospodarczej trwał aż do rozpoczęcia I wojny światowej. W efekcie obszar gminy Zatory zatracił charakter puszczański. W 1914 r. udział lasów w strukturze przestrzennej gminy ukształtował się na poziomie 40%. W okresie międzywojennym zagospodarowanie przestrzenne gminy uległo niewielkim zmianom. Wśród nich wymienić należy: powiększanie się wsi (Gładczyn Szlachecki, Pniewo, Zatory), niewielkie korekty granicy polno leśnej oraz budowę kompleksu stawów rybnych w Stawinodze.

Rozmieszczenie terenów rolnych i leśnych powstałe na początku XX w. pozostało w niemalże niezmiennym kształcie do czasów współczesnych. Tuż po II wojnie światowej w efekcie nacjonalizacji majątków ziemskich, na terenie gminy założono dwa wielkotowarowe gospodarstwa rolne (Zatory, Gładczyn). Dla pracowników Państwowych Gospodarstw Rolnych wybudowano dwa osiedla zabudowy wielorodzinnej. Powstanie PGR-ów wpłynęło niekorzystnie na rozwój dawnych majątków ziemskich. W rezultacie dewastacji uległy budynki a wraz z nimi założenia pałacowo-parkowe (Zatory) oraz dworsko-parkowe (Gładczyn). W porównaniu z okresem przedwojennym, wyraźnemu rozproszeniu uległa zabudowa zagrodowa. Wiele siedlisk założono wśród pól, z dala od zwartej zabudowy wsi. W drugiej połowie XX w. nastąpiły wyraźne zmiany w strukturze osadniczej gminy. Bardzo szybki rozwój motoryzacji, korzystnie wpłynął na wzrost mobilności przestrzennej ludności. Odległa o 50 km od centrum stolicy, gmina Zatory stała się atrakcyjnym miejscem wypoczynku sezonowego. W sąsiedztwie wsi położonych nad Narwią powstały duże osiedla zabudowy letniskowej (Kruczy Borek, Burlaki, Holendry, Stawinoga, Kopaniec). Powstałe osiedla są w stanie pomieścić trzy krotnie więcej osób niż wynosi całkowita liczba mieszkańców gminy.

I.7.2. WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO¹²

Ocena obiektów zabytkowych na obszarze gminy Zatory pozwala na wyróżnienie wśród nich obiektów o znaczeniu:

- regionalnym – obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków,
- lokalnym – obiekty umieszczone w ewidencji zabytków.

I.7.2.1. Zabytki budownictwa ludowego

W kilku wsiach gminy zachowały się budynki mieszkalne będące cennym świadectwem architektury ludowej z początków XX w. Są to następujące wsie: Cieńska, Lutobrok, Pniewo, Wólka Zatorska oraz Zatory. Budynki mieszkalne o walorach zabytkowych z ww. wsi zostały wpisane do gminnej ewidencji zabytków.

Większość wsi tak w okresie staropolskim jak i w wieku XIX powstawała na terenach pokarczunkowych. Wsie charakteryzowały się średnią liczbą domostw. Największe wsie: takie jak Zatory, Pniewo liczyły w XIX w. po ok. 40 gospodarstw. Wsie średnie zawierały po ok. 20 siedlisk (Cieńska, Mystkówiec Kalinówka, Mystkówiec Szczucin, Lutobrok, Drwały, Gładczyn Rządowy, Gładczyn Szlachecki, Borsuki), pozostałe tylko po ok. 10 siedlisk (Wólka Zatorska, Burlaki, Holendry, Ciski, Mierzęcin, Dębiny, Kruczy Borek, Śliski, Stawinoga).

¹² Opracowano na podstawie Pułtusk i okolice, Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, Wyd. Instytut Sztuki PAN, Warszawa, 1999

Gospodarstwa sytuowano wzdłuż dróg przejazdowych co utrzymało się aż po czasy współczesne jako ulicowy charakter zabudowy wiejskiej.

Wobec powszechności i dostępności lasów na obszarze gminy w budownictwie ludowym jako jedynego budulca używano drewna oraz słomy lub gontu do pokrycia dachów.

I.7.2.2. Zabytki architektury sakralnej

Wśród sakralnych obiektów zabytkowych o monumentalnej architekturze wymienić należy przede wszystkim dwa kościoły parafialne w Pniewie i w Zatorach. Oba obiekty zostały wpisane do rejestru zabytków.

Kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła w Pniewie, wybudowany w latach 1912-28, wg projektu arch. Józefa Piusa Dziekońskiego, konsekrowany w 1928 r. Kościół został spalony w 1945 r., następnie odbudowany do 1967 r. Wybudowany w stylu neogotyckim z elementami neobaroku. Fasadą zwrócony na południe. Murowany z cegły i obrobionych ciosów granitu w partii cokołowej, z zewnątrz nie tynkowany. Posiada układ trójnawowy, halowy. Korpus trójprzęsłowy z transeptem i dwuwieżową fasadą. Prezbiterium jednoprzęsłowe, zamknięte półkoliście, ujęte prostokątnymi, dwukondygnacyjnymi przybudówkami, w których znajdują się zakrystia i skarbiec, na piętrze są loże otwarte ostrołukowymi przezroczami do prezbiterium. Nawy wydzielone ostrołukowymi arkadami kolumnowymi. Sklepienia bez żeber gwiaździste. Okna zamknięte ostrołukowo, w fasadzie i transepcie półkoliście, w ścianach szczytowych transeptu znajdują się wielkie okulusy. Na zewnątrz oskarpowany. Fasada ujęta czworobocznymi wieżami, zwieńczona trójkątnym szczytem z rzędem ostrołukowych, tynkowanych blend. Portal główny neobarokowy, po bokach para półkoliście zamkniętych wejść. Dach blaszany, dwuspadowy, z wieżyczką sygnaturki nad skrzyżowaniem naw, hełmy wież namiotowe.

Kościół parafialny p.w. Najświętszej Marii Panny w Zatorach, wybudowany w latach 1924-26, wg projektu Juliana Lisieckiego i Łukasza Wolskiego, konsekrowany w 1938 r. Wybudowany w stylu romantyzmu narodowego. Orientowany. Murowany z cegły, tynkowany, z użyciem nieobrobionych głazów w skarpach. Posiada układ jednonawowy. Korpus trójprzęsłowy z kwadratową wieżą w narożniku północno-zachodnim, przy której od południa znajduje się ćwierćkolisty podcień wejściowy wsparty na kolumnie. Prezbiterium węższe od nawy, dwuprzęsłowe, zamknięte apsydą, ujęte czworobocznymi skarbcem od północy i zakrystią od południa oraz kaplicą i kruchtą. Nawa sklepiona kolebka z lunetami, w prezbiterium sklepienie krzyżowe, w kaplicy kopuła na pendentywach. Dach kryty dachówką, nad nawą i prezbiterium dwuspadowy, nad wieżą namiotowy, nad zakrystią i skarbcem dwupołaciowy, nad kruchtą pulpitowy. Kopuła kaplicy została podbita blachą.

Ponadto wśród zachowanych obiektów architektury sakralnej wymienić należy kapliczki i krzyże przydrożne. Charakterystyczne jest otaczanie krzyży i kapliczek płótkami i obsadzanie krzewami lub drzewami, co stwarza malowniczy akcent w krajobrazie kulturowym gminy.

I.7.2.3. Zabytki techniki

Na terenie gminy znajdują się dwa zabytkowe wiatraki. W północno-wschodniej części wsi Cieńsza zachował się, wybudowany w 1870 r. wiatrak typu holenderskiego. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków. Z kolei w północno-zachodniej części wsi Lemany zachował się, wybudowany na początku XX w. wiatrak typu koźlak. Obiekt został wpisany do gminnej ewidencji zabytków.

Ponadto na obszarze gminy zachowały się przykłady przydworskiej architektury przemysłowej. Wśród nich należy wymienić obiekty zlokalizowane w zespole folwarcznym w Zatorach, tj.: gorzelnię i młyn murowany z drugiej połowy XIX w., magazyn spirytusowy z końca XIX w., wozownię oraz lodownię z ok. 1918 r.

I.7.2.4. Zabytki architektury rezydencjonalnej

Na terenie gminy istnieją dwa zespoły rezydencjonalne z XIX wieku zlokalizowane w Zatorach oraz Gładczynie. W Zatorach znajduje się założenie pałacowo-parkowe, obecnie trwają tam szeroko

zakrojone prace restauratorskie. Z kolei w Gładczynie znajduje się założenie dworsko-parkowe, w znacznej mierze zniszczone wymagające podjęcia natychmiastowych prac konserwatorskich.

Dwór w Gładczynie wzniesiony został w latach 1897-1900 wg projektu Bronisława Massalskiego, na miejscu dawnego dworu drewnianego. Remontowany w latach 80-tych XX w. neoklasycystyczny, murowany z cegły, otynkowany. Parterowy z piętrową częścią środkową, dwutraktowy, podpiwniczony. Na planie litery L. Korpus główny zwrócony frontem na północ, dziewięcioosiowy, z pięcioboczną werandą od zachodu i przyległym do narożnika południowo-wschodniego, pięciosiowym skrzydłem gospodarczym. Trójosiowa część środkowa korpusu lekko zryzalitowana, boniowana, poprzedzona czterokolumnowym gankiem toskańskim z tarasem na piętrze, zwieńczona trójkątnym naczółkiem. Skrajne osie fasady boniowane, ujęte kolumnami toskańskimi, dźwigającymi uproszczone belkowanie, zwieńczone odcinkami pełnej attyki. Okna prostokątne w obramieniach opaskowych, dołem z odcinkami gzymsu. Elewacja zachodnia z rustykowanymi narożami, w werandzie okna zamknięte półkoliście. Dachy pobite blachą, dwuspadowe, nad werandą namiotowy o wklęsłych połaciach.

Pałac w Zatorach, pierwotnie parterowy dwór murowany wzniesiony w drugiej połowie XVIII w. W 1828 r. zostały dobudowane pawilony. W 1898 r. przekształcony wg projektu arch. Kornela Gabrielskiego z dodaniem czterokolumnowego portyku oraz zmianą dachu na mansardowy z lukarnami. Remontowany i przerabiany w 1925 r. Zniszczony podczas II wojny światowej, zdewastowany po 1945 r., obecnie w trakcie restauracji. Klasycystyczny z elementami neobaroku. Zwrócony frontem ku wschodowi. Murowany z cegły, otynkowany. Wybudowany na planie wydłużonego prostokąta, parterowy z piętrowymi ryzalitami. Wnętrza dwu- i trzytraktowe, przekształcone. Fasada siedemnastoosiowa, zryzalitowana trójosiowa część środkowa piętrowa, poprzedzona czterokolumnowym portykiem toskańskim, zwieńczonym gzymsowanym trójkątnym naczółkiem. W narożach wysunięte ryzalitowo kwadratowe, piętrowe pawilony, ujęte w narożach i rozczłonkowane górą pilastrami toskańskimi. Przy pawilonie północnym od zachodu znajduje się parterowa przybudówka. Okna w profilowanych obramieniach opaskowych, na osi elewacji ogrodowej balkon. Dach mansardowy, od frontu z lukarnami, kryty dachówką.

I.7.2.5. Zabudowania folwarczne

Po istniejących folwarkach z terenu gminy, pozostałości zachowały się w Zatorach. Są to zarówno budynki gospodarcze jak i mieszkalne z drugiej połowy XIX w. Wśród nich wymienia się gorzelnię młyn, spichlerz, magazyn spirytusowy, wozownię i stajnie oborę, lodownię oraz trzy czworaki. Zabudowania folwarczne zostały zrealizowane wg projektu arch. Kornela Gabrielskiego.

I.7.2.6. Parki oraz wody urządzone

Wokół pałacu w Zatorach roztacza się park krajobrazowy, założony w drugiej połowie XIX w. W parku znajduje się prostokątny staw położony na południowy zachód względem pałacu oraz liczne okazy starodrzewu, m.in. klony, sosna amerykańska.

Dwór w Gładczynie obecnie otaczają resztki parku krajobrazowego założonego ok. 1900 r. Wśród wód urządzonych należy wymienić założony w latach dwudziestych XX w. kompleks stawów rybnych w Stawinodze, pierwotnie obejmujący 102 ha powierzchni. W wyniku budowy Zalewu Zegrzyńskiego w latach sześćdziesiątych XX w. nastąpiło uszczuplenie powierzchni kompleksu. Postępujące zarastanie stawów trzcinami i szuwarami powoduje ciągle zmniejszanie się powierzchni lustra wody.

I.7.3. ROZPOZNANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

NA OBSZARZE GMINY

I.7.3.1. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków

Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków został przedstawiony w rozdz. „I.12.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków”.

I.7.3.2. Obiekty i obszary ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Wykaz istniejących obiektów i obszarów ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków został zamieszczony w poniższej tabeli.

Tabela 10: Wykaz obiektów i obszarów znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp	Nr	Nazwa	Opis	Data	Materiał	Uwagi
BIELE						
1	-	cmentarz wojenny	-	1914-1918 r.	-	
CIĘNSZA						
2	20a	budynek mieszkalny	-	pocz. XX w.	drewniany	
3		wiatrak holenderski	-	k. XIX w.	drewniany	
4	35	budynek mieszkalny	-	1 ćw. XX w.	drewniany	ruina – proponuje się nie ujmować w GEZ
5	55	budynek mieszkalny	-	ok.1900	drewniany	nieistniejący – proponuje się nie ujmować w GEZ
GLĄDCZYN						
6	-	dwór	-	1897-1900 r.	murowany	
7	-	pozostałości parku	-	XVIII/XIX w.	-	
LEMANY						
8	-	wiatrak koźlak	-	pocz. XX w.	drewniany	
LUTOBROK						
9	26	budynek mieszkalny	-	1931 r.	drewniany	
10	27	budynek mieszkalny	-	1902 r.	drewniany	
11	-	wiatrak koźlak	-		drewniany	nieistniejący – proponuje się nie ujmować w GEZ
PNIEWO						
12	-	kościół parafialny	p.w. Św. Piotra i Pawła	1914-1928 r.	murowany	
13	1	budynek mieszkalny	-	1 ćw. XX w.	drewniany	
14	-	cmentarz parafialny	-	poł. XIX w.	-	
15	-	cmentarz przykościelny	-	-	-	
WÓLKA ZATORSKA						
16	20	budynek mieszkalny	-	1920 r.	drewniany	nieistniejący – proponuje się nie ujmować w GEZ
ZATORY						
17	-	cmentarz przykościelny	-	-	-	
18	-	kościół parafialny	p.w. Najświętszej Marii Panny	1924-1926 r.	murowany	
19	-	zespół pałacowy:	-	-	-	
		▪ pałac	-	1898 r.	murowany	
		▪ park	-	pocz. XX w.	-	
		▪ gorzelnia i młyn	-	2 poł. XIX w.	murowany	
		▪ spichlerz	-	k. XIX w.	murowany	
		▪ magazyn spirytusowy	-	k. XIX w.	murowany	
		▪ zabudowania folwarczne	m.in. wozownia i stajnie	-	-	
		▪ obora	obecnie chlew	k. XIX w.	murowany	
▪ lodownia	-	ok. 1918 r.	-			
20	156	czworak	obecnie budynek mieszkalny	k. XIX w.	murowany	
21	157	czworak	obecnie budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.	murowany	

22		budynek Urzędu Gminy		pocz. XX w.	murowany	nieistniejący – proponuje się nie ujmować w GEZ
23		Szkoła		1927-28	murowana	nieistniejący – proponuje się nie ujmować w GEZ
24	-	cmentarz parafialny	-	-	-	

Źródło: Wojewódzka Ewidencja Zabytków, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, Delegatura w Ciechanowie

Wykaz ten może ulegać zmianom, a jego aktualizacja nie wymaga wprowadzania zmian w niniejszym studium.

Obiekty i obszary znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków wskazano na rysunku „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”.

Obecnie trwają prace nad opracowaniem gminnej ewidencji zabytków.

I.7.3.3. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy zaewidencjonowano 78 stanowisk archeologicznych. Ich zasięg przestrzenny został przedstawiony na rysunku „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”.

Tabela 11: Wykaz stanowisk archeologicznych

Lp.	Miejscowość	Nr stanowiska	Epoka/okres
1	Biele 1	49-68/2	Okres nowożytny
2	Cieńsza 1	48-68/2	Neolit, epoka brązu
3	Cieńsza 2	48-68/3	Neolit
4	Cieńsza 3	48-68/4	Neolit, epoka brązu
5	Cieńsza 4	48-68/7	Starożytność
6	Cieńsza 5	48-68/8	Okres nowożytny
7	Cieńsza 6	48-68/12	Starożytność
8	Dębinki 1	49-68/12	Średniowiecze
9	Drwały 1	48-68/5	Starożytność
10	Drwały 2	48-68/6	Epoka brązu
11	Drwały 3	48-68/9	Okres nowożytny
12	Drwały 4	48-68/10	Okres rzymski
13	Drwały 5	48-68/11	Okres rzymski
14	Gładczyn Rządowy 1	47-68/1	Wczesna epoka żelaza
15	Gładczyn Rządowy 2	47-68/2	Wczesna epoka żelaza
16	Gładczyn Rządowy 3	47-68/3	Późne średniowiecze - nowożytność
17	Gładczyn Szlachecki 1	48-68/13	Epoka brązu, wczesna epoka żelaza
18	Lemany 1	48-68/1	Okres rzymski
19	Wólka Zatorska 1	49-68/1	Neolit
20	Wólka Zatorska 2	49-68/3	Okres nowożytny
21	Wólka Zatorska 3	49-68/4	Okres nowożytny
22	Wólka Zatorska 4	49-68/5	Okres nowożytny
23	Wólka Zatorska 5	49-68/6	Neolit
24	Zatory 1	49-68/7	Okres nowożytny
25	Zatory 2	49-68/8	Średniowiecze
26	Zatory 3	49-68/9	Epoka brązu, wczesne średniowiecze
27	Zatory 4	49-68/10	Wczesna epoka brązu
28	Zatory 5	49-68/11	Epoka brązu
29	Zatory 6	49-68/13	Starożytność
30	Zatory 7	49-68/14	Późne średniowiecze
31	Zatory 8	49-68/15	Późne średniowiecze
32	Zatory 9	49-68/16	Późne średniowiecze
33	Zatory 10	49-68/17	Późne średniowiecze
34	Borsuki	48-67/1	Epoka brązu, wczesna epoka żelaza
35	Borsuki	48-67/2	Epoka brązu, wczesna epoka żelaza
36	Borsuki	48-67/3	Neolit, epoka brązu
37	Borsuki	48-67/4	Starożytność, wczesne średniowiecze
38	Borsuki	48-67/5	Okres nowożytny
39	Borsuki	48-67/6	Epoka brązu, wczesna epoka żelaza, okres rzymski
40	Borsuki	48-67/7	Epoka brązu, wczesna epoka żelaza
41	Borsuki	48-67/8	Okres rzymski, wczesne średniowiecze

Lp.	Miejscowość	Nr stanowiska	Epoka/okres
42	Borsuki	48-67/9	Okres rzymski
43	Łęcino	48-67/10	Starożytność, okres nowożytny
44	Łęcino	48-67/11	Starożytność
45	Łęcino	48-67/12	Epoka brązu
46	Łęcino	48-67/13	Wczesne średniowiecze
47	Łęcino	48-67/14	Epoka brązu, wczesne średniowiecze
48	Kruczy Borek	48-67/15	Starożytność, okres nowożytny
49	Kruczy Borek	48-67/16	Neolit, epoka brązu, późne średniowiecze
50	Okopy	48-67/17	Epoka brązu, wczesna epoka żelaza, okres rzymski
51	Kruczy Borek	48-67/18	Starożytność, wczesne średniowiecze
52	Kruczy Borek	48-67/19	Wczesna epoka brązu, późne średniowiecze
53	Śliski	48-67/20	Starożytność, wczesne średniowiecze
54	Kruczy Borek	48-67/21	Wczesna epoka brązu, wczesne średniowiecze
55	Śliski	48-67/22	Epoka kamienia
56	Śliski	48-67/23	Okres nowożytny (XVI w.)
57	Śliski	48-67/24	Okres nowożytny
58	Śliski	48-67/25	Mezolit, starożytność, wczesne średniowiecze
59	Stawinoga	49-67/1	Mezolit, wczesna epoka brązu
60	Stawinoga	49-67/2	Starożytność, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
61	Stawinoga	49-67/3	Starożytność, wczesne średniowiecze
62	Stawinoga	49-67/4	Epoka brązu, wczesna epoka żelaza, okres rzymski
63	Stawinoga	49-67/5	Wczesne średniowiecze
64	Dębinki	49-67/6	Okres nowożytny
65	Zatory	49-67/7	Epoka kamienia, epoka żelaza
66	Zatory	49-67/8	Okres nowożytny
67	Zatory	49-67/9	Wczesne średniowiecze
68	Zatory	49-67/10	Wczesne średniowiecze
69	Zatory	49-67/11	Wczesna epoka żelaza, późne średniowiecze
70	Kopaniec	50-67/39	Epoka brązu
71	Kopaniec	50-67/40	Neolit, epoka kamienia, wczesna epoka brązu
72	Kopaniec	50-67/41	Wczesna epoka brązu
73	Kopaniec	50-67/42	Wczesna epoka brązu
74	Kopaniec	50-67/43	Epoka kamienia, wczesna epoka brązu
75	Kopaniec	50-67/44	Mezolit, wczesna epoka brązu
76	Kopaniec	50-67/45	Wczesna epoka brązu
77	Kopaniec	50-67/46	Neolit
78	Lutobrok	49-69	Brak danych

Źródło: UG Zatory, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, Delegatura w Ciechanowie

Wykaz ten może ulegać zmianom, a jego aktualizacja nie wymaga wprowadzania zmian w niniejszym Studium.

I.7.4. STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Środowisko kulturowe jest istotnym uwarunkowaniem przy kształtowaniu kierunków dalszego przestrzennego rozwoju gminy, jednocześnie stanowi niezaprzeczalny walor w promocji atrakcyjności turystycznej gminy Zatory.

Nie można pominąć zagrożeń, które stanowi w dużym stopniu zły stan techniczny zabudowy historycznej, powodujący jej dekapitalizację a w rezultacie zatarcie całych zespołów zabytkowych. Dotyczy to zwłaszcza obiektów architektury drewnianej. Równie niepokojącym zjawiskiem stają się remonty obiektów prowadzone niezgodnie z wymogami konserwatorskimi.

I.8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

I.8.1. POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY

Potencjał demograficzny jest jednym z decydujących elementów wpływających na obecną sytuację gospodarczo-ekonomiczną gminy a także możliwości jej rozwoju. Wskaźnikami, które służą do przedstawienia potencjału demograficznego, są przede wszystkim zmiany liczby ludności, gęstość zaludnienia, przyrost naturalny, struktura wieku i płci oraz saldo migracji społeczności lokalnej.

I.8.1.1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia

Gminę Zatory w 2010 r. zamieszkiwało 4 718 osób¹³, co stanowiło ok. 9,26% ludności powiatu pułtuskiego. Na przełomie analizowanych 10 lat odnotowano nieznaczny spadek liczby mieszkańców gminy (-3,1%). Jest to typowe zjawisko wśród gmin wiejskich powiatu pułtuskiego, za wyjątkiem gminy Pokrzywnica w której odnotowano wzrost liczby mieszkańców.

Tabela 12: Liczba ludności gmin powiatu pułtuskiego w roku 2000 i 2010

JST*	2000		2010	
	[osoba]	%	[osoba]	%
Gmina Gzy	4 196	8,19	3 949	7,75
Gmina Obryte	4 901	9,56	4 687	9,20
Gmina Pokrzywnica	4 719	9,21	4 808	9,44
Gmina Pułtusk	23 578	46,01	23 863	46,84
Gmina Świercze	4 790	9,35	4 821	9,46
Gmina Winnica	4 187	8,17	4 100	8,05
Gmina Zatory	4 869	9,50	4 718	9,26
Powiat pułtuski	51 240	100,00	50 946	100,00

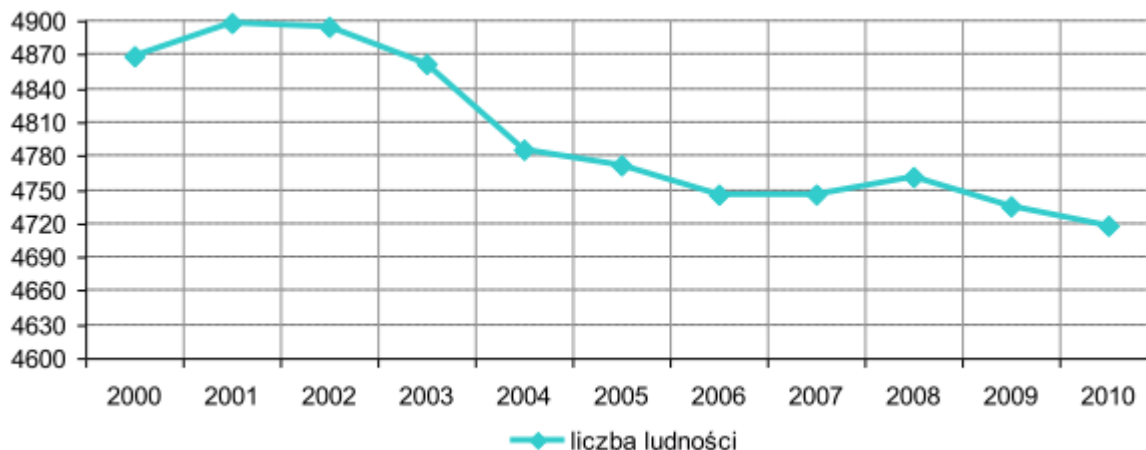
*) JST – Jednostka samorządu terytorialnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

W latach 2000-2010 liczba mieszkańców gminy Zatory wyraźnie spadła. Zmiany liczby ludności prezentuje poniższy wykres.

¹³ BDL GUS wg stanu na 31.12.2010 r.

Wykres 12: Dynamika zmian liczby ludności w gminie Zatory w latach 2000-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

W 2010 r. ok. 49% w strukturze płci stanowiły kobiety. Wskaźnik feminizacji wynosił 97. W analizowanym okresie powyższy wskaźnik przyjmuje wartości od 97 do 100.

Miejscowościami o największej liczbie ludności są: Zatory (967) oraz Pniewo (500). Natomiast najmniej zaludnionymi są: Malwinowo (29), Łęcino (22), Okopy (8) i Holendry (8). Największą grupę stanowią wsie małe o liczbie mieszkańców poniżej 100, jest ich 16.

Tabela 13: Liczba mieszkańców w gminie Zatory z podziałem na miejscowości

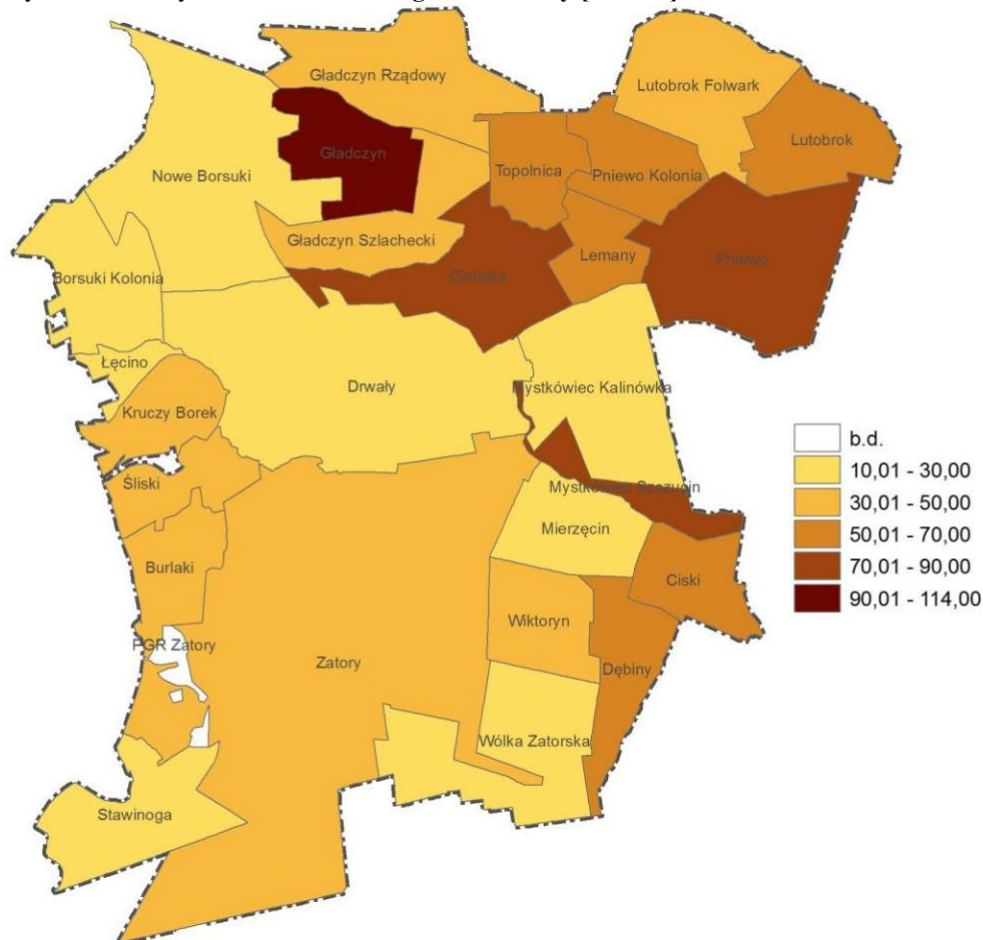
Wieś	Liczba mieszkańców	Wieś	Liczba mieszkańców
Borsuki Kolonia	93	Nowe Borsuki	107
Burlaki	93	Malwinowo	29
Holendry	8	Mierzęcin	84
Ciski	115	Mystkówiec Kalinówka	142
Cieńska	304	Mystkówiec Szczucin	123
Dębiny	169	Pniewo	500
Drwały	267	Pniewo Kolonia	132
Gładczyn	346	Przyłubie	68
Gładczyn Rządowy	170	Stawinoga	43
Gładczyn Szlachecki	102	Kopaniec	37
Kępa Zatorska	58	Śliski	69
Kruczy Borek	67	Okopy	8
Lemany	94	Topolnica	147
Lutobrok	164	Wiktoryn	93
Lutobrok Folwark	138	Wólka Zatorska	88
Łęcino	22	Zatory	967
RAZEM: 4 847			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory, stan na 31.12.2011 r.

Średnia gęstość zaludnienia w gminie Zatory w 2010 r. wynosiła ok. 39 os./km². Koncentracja ludności w gminie jest znacznie niższa niż w powiecie pułtuskim, gdzie średnia gęstość zaludnienia wynosiła 62 os./km². Ważnym zagadnieniem są wahania liczby ludności przebywającej na obszarze gminy związane z sezonowym napływem osób. W okresie od wczesnej wiosny do jesieni, liczba osób przebywających na obszarze gminy wzrasta kilkukrotnie. Powyższy wzrost wynika przede wszystkim

ze wzmożonego pobytu osób w miejscowościach położonych nad Narwią. W głównej mierze dotyczy to terenów zabudowy rekreacji indywidualnej wsi Borsuki Kolonia, Nowe Borsuki, Łęcino, Kruczy Borek, Śliski, Burlaki i Stawinoga. Wymienione wsie na co dzień zamieszkuje 10% ogółu ludności gminy, natomiast w okresie letnim przebywa w nich ok. 14.000 – 15.000 wczasowiczów i działkowiczów. Koncentrację ludności w poszczególnych sołectwach, prezentuje poniższy kartogram.

Rysunek 13: Gęstość zaludnienia w gminie Zatory [os/km²]

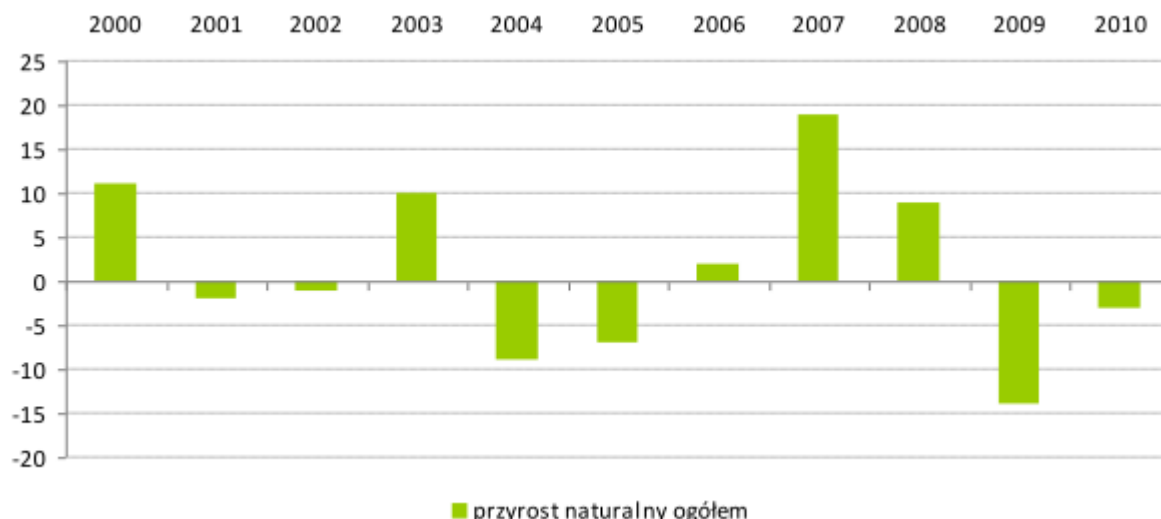
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

I.8.1.2. Dynamika zmian liczby ludności

Przyrost naturalny

Zgodnie z danymi GUS od 2000 r. przyrost naturalny w gminie Zatory przyjmuje naprzemiennie wartości dodatnie oraz ujemne. Ich rozkład w analizowanym okresie nie pozwala na określenie żadnej linii trendu. Najwyższy przyrost naturalny odnotowano w 2007 r. (19), zaś najniższy w 2009 r. (-14). Sytuacja w gminie kształtuje się na podobnym poziomie jak w powiecie pułuskim, gdzie przyrost naturalny w 2010 r. wynosił -0,5%, natomiast w gminie Zatory -0,6%.

Wykres 13: Dynamika zmian przyrostu naturalnego w gminie Zatory w latach 2000-2010 [os.]

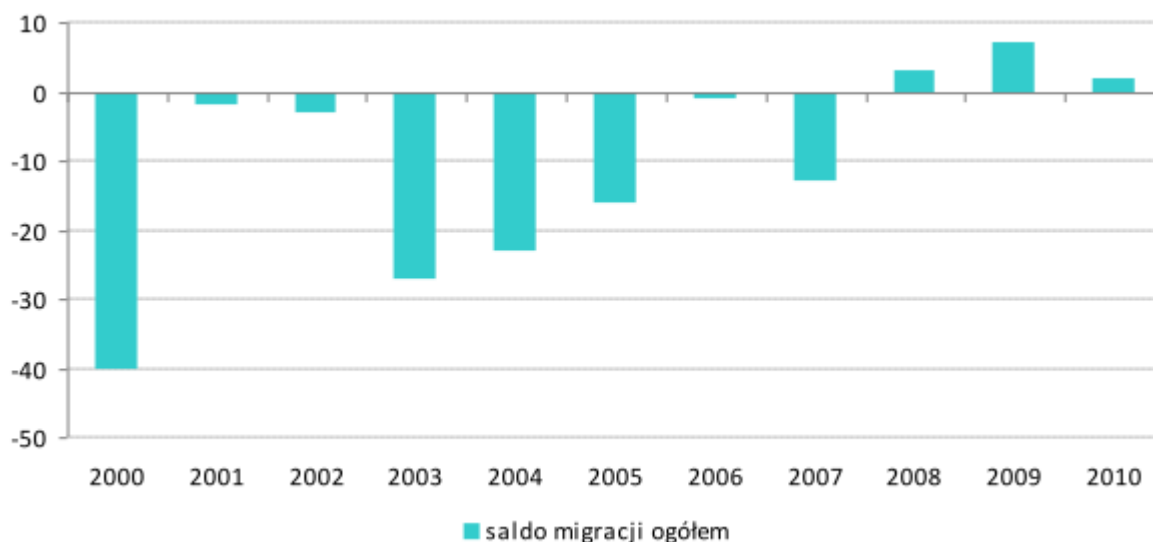

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Saldo migracji

W analizowanym okresie (2000-2010) obserwujemy wzrost wartości wskaźnika salda migracji ogółem (uwzględniającego zarówno migracje wewnętrzne, jak i zewnętrzne). Najniższą wartość wskaźnika zanotowano w 2000 r. (-40), zaś najwyższą w 2009 r. (7). Wzrost wartości wskaźnika salda migracji w znacznej mierze wynika z stale rosnącej liczby zameldowań z miast (13 w 2000 r., 40 w 2010 r.). Od 2008 r. wskaźnik przyjmuje wartości dodatnie. Utrzymywanie się salda migracji na dodatnim poziomie, korzystnie wpływa na kształtowanie potencjału demograficznego. Przyływ ludności świadczy o atrakcyjności gminy.

Wykres 14: Dynamika zmian salda migracji ogółem w gminie Zatory w latach 2000-2010 [os.]

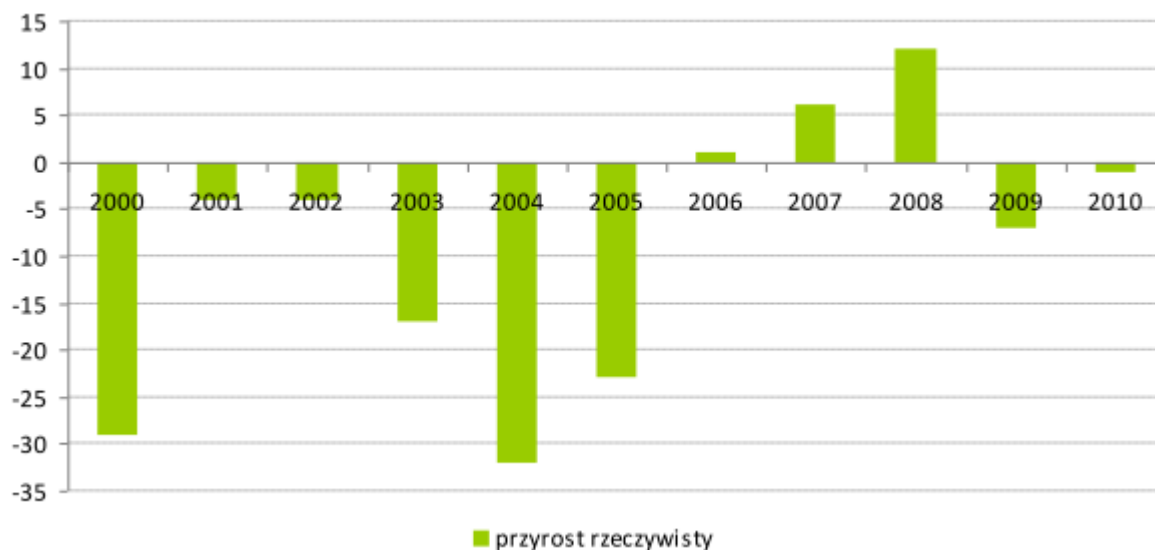
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Przyrost rzeczywisty

Syntetycznym wskaźnikiem w pełni obrazującym zmiany liczby mieszkańców jest przyrost rzeczywisty, wyrażony jako suma wartości przyrostu naturalnego oraz salda migracji. W analizowanym okresie przybiera on różne wartości, niejednokrotnie znacznie od siebie odbiegające. Do 2005 r. w gminie Zatory obserwujemy stale ujemny przyrost rzeczywisty. W kolejnych dwóch

latach przyrost przyjmuje wartości dodatnie. Od 2009 r. przyrost rzeczywisty jest ponownie ujemny. Zmiany wartości przyrostu rzeczywistego, odzwierciedla zmniejszająca się liczba mieszkańców gminy Zatory.

Wykres 15: Dynamika zmian przyrost rzeczywistego w gminie Zatory w latach 2000-2010 [os.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

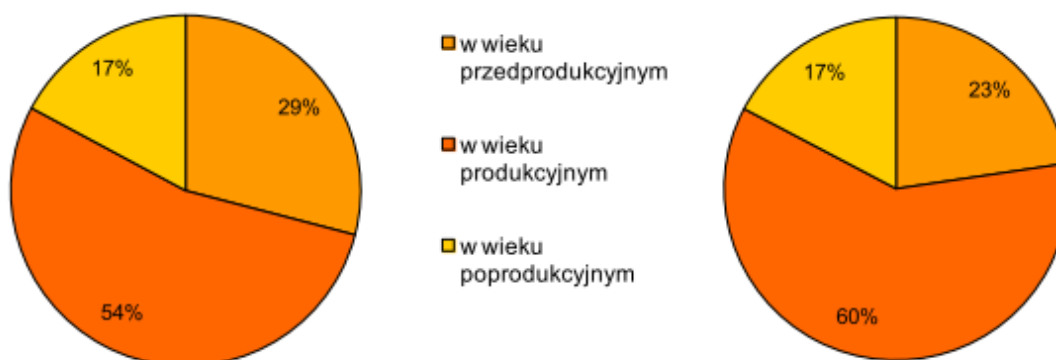
Struktura wiekowa

Struktura wiekowa mieszkańców gminy charakteryzuje się dużym udziałem osób w wieku produkcyjnym, który stanowi 60% ogółu mieszkańców (kobiety w wieku 18-59 lat i mężczyźni w wieku 18-64 lata). Obecnie pod względem gospodarczo-ekonomicznym prezentuje się ona nieco korzystniej niż miało to miejsce 10 lat temu. Analizowana struktura podobnie kształtuje się w całym powiecie pułuskim, gdzie w 2010 r. 63% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, a 16% osoby w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 16: Udział poszczególnych grup wiekowych w strukturze ludności gminy w 2000 r. i w 2010 r.

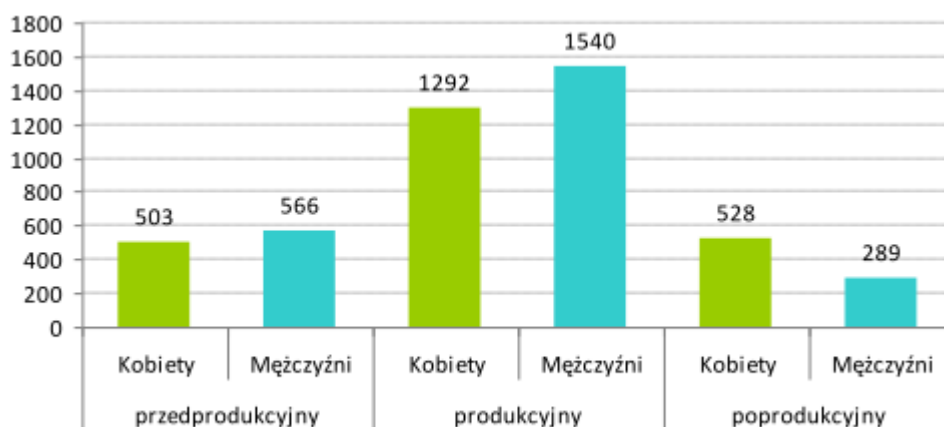
w 2000 r.

w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

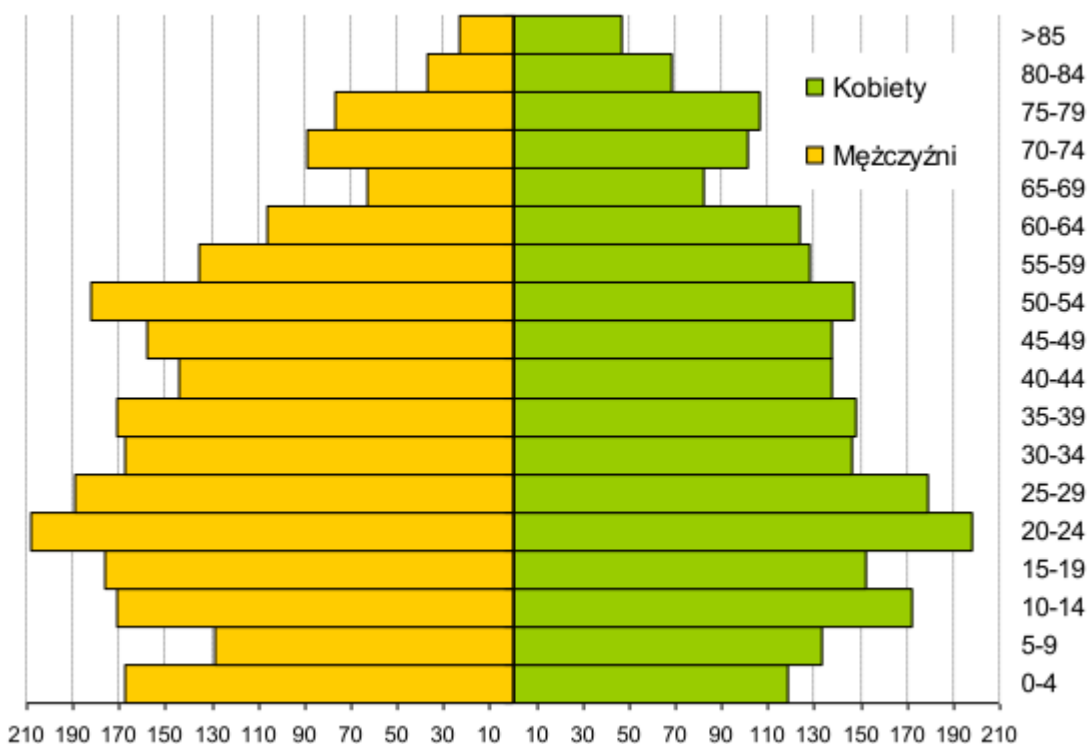
Wykres 17: Porównanie struktury ludności wg ekonomicznych klas wieku z uwzględnieniem płci w roku 2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Wśród mieszkańców gminy Zatory do 60 roku życia, rysuje się wyraźna przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. Wśród starszych mieszkańców przeważają kobiety. Struktura wieku i płci przedstawiona w formie piramidy wieku wskazuje, iż w gminie zachodzi zjawisko stagnacji liczby ludności. Wśród rodzin dominuje model „2+2”.

Wykres 18: Struktura wieku i płci w gminie Zatory

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

I.8.2. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

I.8.2.1. Podmioty gospodarcze

Mieszkańcy gminy Zatory przejawiają stosunkowo wysoką aktywność gospodarczą, co potwierdza wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą przedsiębiorstw prywatnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Obecnie (2010 r.) wynosi on 110 i jest najwyższy spośród gmin wiejskich powiatu pułtuskiego. W ciągu ostatnich 10 lat wartość analizowanego wskaźnika wzrosła o 27 punktów. Obecnie jego wartość korzystnie prezentuje się również na tle powiatu, gdzie wynosi 119. Stosunkowo wysoka średnia powiatu bezpośrednio wynika z wartości wskaźnika w gminie Pułtusk - 150.

Według danych GUS BDL w 2010 r. na terenie gminy Zatory działalność gospodarczą prowadziło 327 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, co oznacza 40% wzrost w porównaniu z rokiem 2000. Wśród jednostek gospodarczych zdecydowanie przeważały podmioty prywatne (95%), jedynie 15 podmiotów prowadziło działalność w sektorze publicznym.

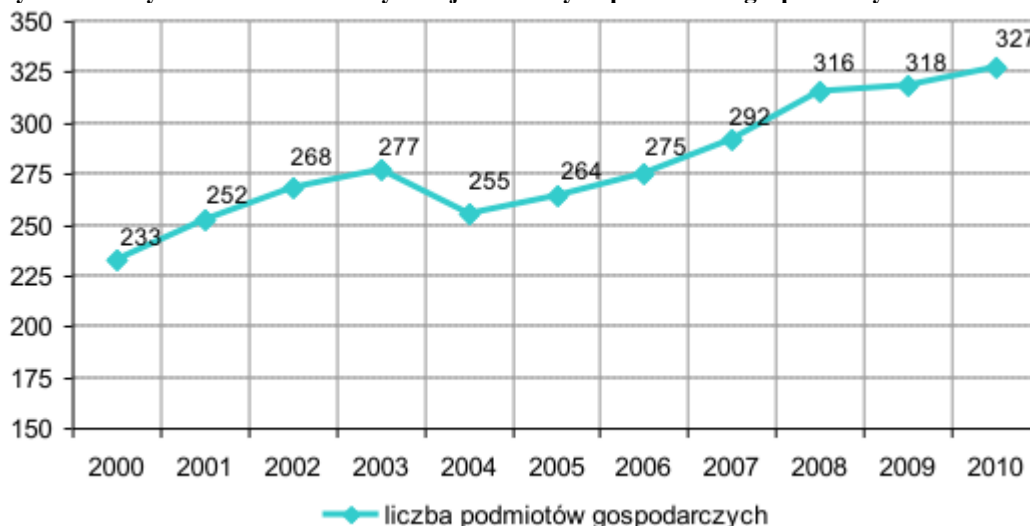
Tabela 14: Zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych

Sektory własności		Gmina Zatory
Sektor publiczny	podmioty gospodarki narodowej ogółem	15
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	13
Sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej ogółem	312
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	281
	spółki handlowe	3
	spółdzielnie	4
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy od 2000 r. do 2003 r. charakteryzowała się stałą tendencją wzrostową. W 2003 r. nastąpiło lekkie załamanie tendencji. Od 2004 r. tj. od czasu wstąpienia Polski do struktur UE, liczba rejestrowanych podmiotów gospodarczych stale rośnie. Na wzrost liczby podmiotów gospodarczych stymulująco wpływa możliwość uzyskania dotacji wspólnotowych, wspierających rozwój działalności gospodarczej.

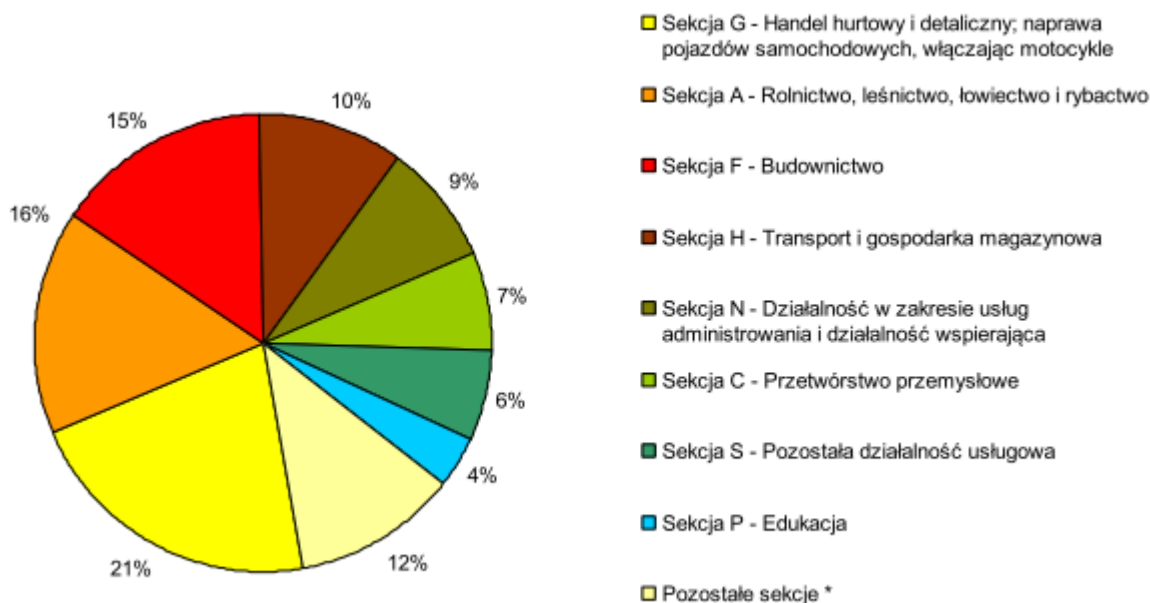
Wykres 19: Dynamika zmian liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2000-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Wśród podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 największy udział przypadł jednostkom zaliczonym do sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21% w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych). Na kolejnych pozycjach plasowały się jednostki z sekcji A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (16%), F – budownictwo (15%).

Wykres 20: Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 (2010)

*Pozostałe sekcje: Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; Sekcja J - Informacja i komunikacja.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

I.8.2.2. Stan zatrudnienia i bezrobocie

Gmina Zatory jest głównym miejscem pracy dla ok. 170 osób. Pozostali aktywni zawodowo mieszkańcy regularnie dojeżdżają i pracują poza terenem gminy. W porównaniu z sytuacją sprzed 10 lat zaobserwowano 4% spadek liczby osób zatrudnionych na jej terenie w stosunku do roku 2000.

Tabela 15: Pracujący w gminie w latach 2000-2010

	2000			2010		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Gmina Zatory	181	74	107	175	43	132

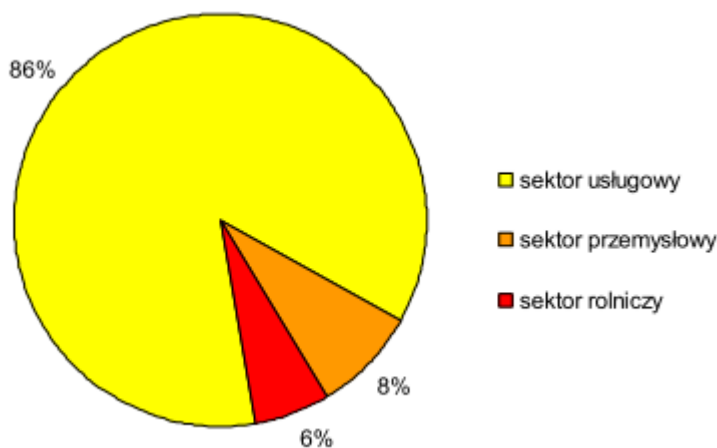
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Aktualne dane obrazujące strukturę zatrudnienia w gminie Zatory pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego (stan na 31 grudnia 2003 r.). Urząd Gminy nie dysponuje nowszymi danymi. W 2003 r. 86% zatrudnionych na terenie gminy, pracowało w sektorze usług.

Głównymi miejscami pracy na terenie gminy Zatory są¹⁴:

- Urząd Gminy w Zatorach,
- Zespół Placówek Oświatowych w Zatorach,
- Zespół Szkół im. Żołnierzy Armii Krajowej w Pniewie,
- Szkoła Podstawowa w Ciskach,
- Punkt przedszkolny w Gładczynie Rządowym,
- Bank Spółdzielczy w Zatorach O/Pułtusk,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pniewie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zatorach,
- KŁOS-PASZ Zakład Remontowo-Montażowy Maszyn i Urządzeń Przemysłu Paszowego.

Wykres 21: Udział pracujących w sektorach ekonomicznych w 2003 r.

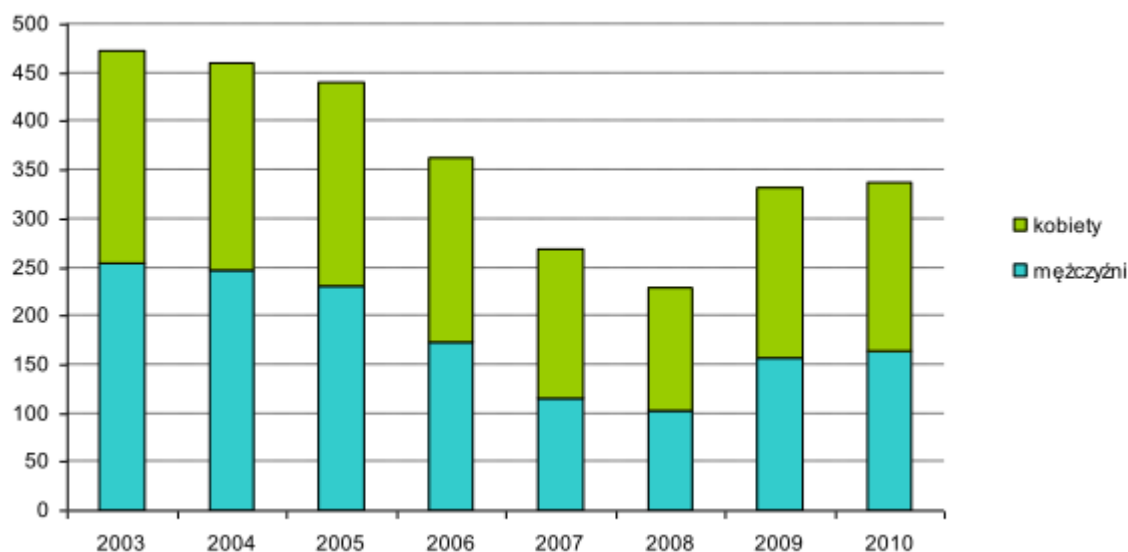

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

W 2010 r. w gminie Zatory zarejestrowanych było 338 bezrobotnych (11,9%). Większość z nich stanowiły kobiety (51%). Od 2003 r. do 2008 r. liczba bezrobotnych systematycznie spadała, co przedstawia poniższy wykres. W roku 2009 r. nastąpiło odwrócenie korzystnej spadkowej tendencji.

¹⁴ Dane z UG Zatory

Wykres 22: Dynamika zmian liczby bezrobotnych w gminie Zatory

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

I.8.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Infrastruktura społeczna jest jednym z podstawowych elementów zapewniających prawidłowe funkcjonowaniu układu społeczno-gospodarczego gminy, a tym samym dostęp do niej współdecyduje o warunkach i jakości życia mieszkańców. Na infrastrukturę społeczną składają się między innymi instytucje oświaty i wychowania, służby zdrowia i opieki społecznej, kultury i sztuki oraz sportu i rekreacji.

I.8.3.1. Oświata

W gminie Zatory funkcjonują dwa publiczne gimnazja oraz trzy publiczne szkoły podstawowe. Gimnazja zlokalizowane są przy szkołach podstawowych w Pniewie oraz Zatorach. W 2011 r. naukę w gimnazjach pobierało 234 uczniów. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje szkoła podstawowa w Ciskach. W 2011 r. do szkół podstawowych uczęszczało 407 uczniów¹⁵. Dzieci w wieku przedszkolnym mogą uczęszczać do trzech placówek przedszkolnych w Ciskach, Gładczynie Rządowym oraz Zatorach. Organem prowadzącym wymienionych placówek jest samorząd lokalny. W 2011 r. do wymienionych placówek uczęszczały 103 dzieci. Liczba miejsc na szczeblu nauczania przedszkolnego zaspokaja potrzeby mieszkańców gminy.

Tabela 16: Publiczne placówki oświatowe

Placówka oświatowa	Liczba uczniów
Publiczne Gimnazjum nr 1 w Zatorach	116
Publiczne Gimnazjum nr 2 w Pniewie	118
Publiczna Szkoła Podstawowa w Zatorach	156
Publiczna Szkoła Podstawowa w Pniewie	214
Publiczna Szkoła Podstawowa w Ciskach	37
Przedszkole Samorządowe w Zatorach	74
Punkt Przedszkolny w Gładczynie Rządowym	19
Oddział Przedszkolny w Ciskach	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

¹⁵ Dane z UG Zatory

Na terenie gminy nie funkcjonuje publiczne szkolnictwo ponadgimnazjalne. Jest ono realizowane przez szkoły znajdujące się poza terenem gminy.

Lokalizację placówek oświatowych wskazano na rysunku „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”.

I.8.3.2. Ochrona zdrowia, pomoc społeczna

Zadania z zakresu podstawowej ochrony zdrowia na terenie gminy Zatory realizowane są przez dwie jednostki:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Gajda-Med” z przychodnią w Pniewie (wykonujący świadczenia w zakresie: proktologii, ginekologii i położnictwa, medycyny rodzinnej, ogólnej oraz szkolnej, pielęgniarstwa i położnictwa środowiskowego, urologii dziecięcej).
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Meditel” z przychodnią w Zatorach (wykonujący świadczenia w zakresie: medycyny rodzinnej, ogólnej oraz szkolnej).

Na terenie gminy zlokalizowane są również dwie apteki (Pniewo, Zatory). Średnio na jedną aptekę przypada ok. 2400 mieszkańców gminy. Rozmieszczenie placówek medycznych i aptek zapewnia zdecydowanie łatwiejszy dostęp do opieki zdrowotnej mieszkańcom Pniewa oraz Zator. Według danych GUS w 2010 r. pacjentom udzielono łącznie 17 029 porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

Na terenie gminy działa również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Zatorach. Do podstawowych zadań ośrodka należy przede wszystkim prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, pomoc osobom znajdującym się w ubóstwie, przebywającym na bezrobociu, dotkniętym niepełnosprawnością bądź chorobą oraz wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W roku 2010 wsparciem ośrodka pomocy społecznej zostało objętych 758 osób¹⁶. Liczba osób, które otrzymały pomoc stanowi 16% całkowitej liczby ludności gminy.

Zadania z zakresu ponadpodstawowej ochrony zdrowia realizuje szpital powiatowy w Pułtusku, oddalony od Zator o ok. 13 km.

I.8.3.3. Kultura

W gminie Zatory prężnie działa stowarzyszenie „Puszcza Biała – Moja Mała Ojczyzna”. Stowarzyszenie prowadzi regionalną izbę „Kuźnia Kurpiowska” w Pniewie. Kuźnia Kurpiowska jest miejscem spotkań ludzi, działających na rzecz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu, kultywujących tradycje Białej Puszczy Kurpiowskiej¹⁷. Realizowane są tu warsztaty rękodziela ludowego dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych – zajęcia prowadzone przez twórców ludowych z terenu Puszczy Białej. Ponadto prowadzone są lekcje muzealne połączone z degustacją potraw regionalnych. W ramach izby zostało urządzone tradycyjne wnętrze dawnej chałupy kurpiowskiej. Można w nim zobaczyć charakterystyczne dla regionu: meble, stroje, hafty, pisanki, pająki, korony kwietne, wycinanki i tkaniny. Wnętrze chałupy jest udostępnione do zwiedzania. Kuźnia Kurpiowska od 2010 r. posiada Polski Certyfikat Ekoturystyczny.

W Pniewie działają regionalne zespoły pieśni i tańca „Puszcza Biała” oraz „Dzieci Puszczy Białej”.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Zatorach z filią w Pniewie. W 2010 roku z usług biblioteki skorzystało 784 czytelników. We wsiach: Cieńsza, Dębiny, Drwały, Lutobrok, Nowe Borsuki, Pniewo oraz Zatory zlokalizowane są świetlice wiejskie. Wyżej wymienione placówki realizują zadania w dziedzinie upowszechniania kultury, tradycji, edukacji, wychowania i wszechstronnego organizowania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

Na obszarze gminy znajdują się dwa kościoły rzymsko-katolickie: p.w. św. Małgorzaty w Zatorach oraz św. Piotra i Pawła w Pniewie.

¹⁶ Dane z BDL GUS

¹⁶¹⁷ kuzniakurpiowska.com

I.8.3.4. Sport i turystyka

Bazę sportową stanowią wyłącznie obiekty zlokalizowane przy placówkach szkolnych. W Zatorach w ramach rządowego programu „Moje Boisko – Orlik 2012” wybudowano ogólnodostępny, bezpłatny kompleks dwóch boisk sportowych (piłkarskie oraz wielofunkcyjne) wraz z szatniami i zapleczem socjalnym. Obiekt oddano do użytku w 2009 r.

W gminie organizowane są rozgrywki gminnej ligi piłki nożnej.

Gmina jest niedoinwestowana w zakresie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, co jest szczególnie istotne w świetle jej aspiracji dotyczących rozwoju turystyki wiejskiej, weekendowej, krajoznawczej, agroturystyki. Na terenie gminy nie zarejestrowano podmiotów gospodarczych, oferujących miejsca noclegowe. Obecnie trwają prace nad adaptowaniem zespołu parkowo-pałacowego i folwarcznego w Zatorach na ośrodek konferencyjno-wypoczynkowy.

Gmina Zatory była obszarem działań trzech projektów realizowanych przez Społeczny Instytut Ekologiczny: Zielone Mosty Narwi, Między Bugiem a Narwią, Wzorcową Sieć Ekoturystyczną Między Bugiem a Narwią. Głównymi celami projektów było m.in. budowanie samorządowej koalicji na rzecz ekorozwoju, wspieranie rozwoju agro- i ekoturystyki, stworzenie wzorcowej lokalnej sieci ekoturystycznej. Wśród 27 obiektów sieci ekoturystycznej znajduje się Kuźnia Kurpiowska w Pniewie. Kuźnia Kurpiowska pełni funkcję punktu informacji turystycznej regionu, w którym dostępne są bezpłatne materiały promocyjne o regionie.

Przez teren gminy prowadzą dwa rowerowe szlaki turystyczne.

Wielki Szlak Kurpiowski. Długość szlaku w zależności od wybranego wariantu wynosi od 55 do 73 km. Trasa szlaku prowadzi przez: Pułtusk – Zambski Kościelne – Sokołów Włościański – Puławy – Gródek – Sadykierz – Pniewo – Rezerwat Wielgolas – Bartodzieje – Rezerwat Popławy – Pułtusk. W Pniewie warto zwiedzić kościół parafialny z kurpiowskimi elementami wystroju oraz Kuźnię Kurpiowską.

Mały Szlak Kurpiowski. Długość szlaku wynosi 37 km. Trasa szlaku prowadzi przez: Pułtusk – Rezerwat Popławy – Bartodzieje – Rezerwat Wielgolas – Pniewo – Lutobrok – Płusy – Sadykierz – Obryte – Psary – Pułtusk. Na terenie gminy Zatory poza obiektami w Pniewie do niewątpliwych atrakcji szlaku zalicza się rezerwat przyrody „Wielgolas”. Można w nim zobaczyć bardzo wysokie i idealnie proste 120-letnie sosny.

Ponadto przez teren gminy prowadzą dwa znakowane piesze szlaki turystyczne.

Żółty - Szlak Borów Nadnarwiańskich. Długość szlaku wynosi 15,8 km. Trasa szlaku prowadzi przez: Pułtusk ul. Bartodziejska przy siedzibie nadleśnictwa do brzegu lasu - obok rezerwatu "Popławy" - koniec szlaku na przystanku autobusowym we wsi Zatory. W Zatorach znajduje się barokowo-klasycystyczny pałac z XVIII w., spichlerz z końca XIX w. i murowana gorzelnia. Zespół budynków otoczony jest XIX-wiecznym parkiem.

Niebieski. Długość szlaku wynosi 72 km. Trasa szlaku prowadzi przez: Popowo Kościelne – Rezerwat Stawinoga – Holendry – Burlaki – Drwały – Pniewo – Wielęcín – granica powiatu – Porządzie – Zagórze – Sieczychy – Długosiodło – Lipniki Majorat. Rezerwat Stawinoga jest często odwiedzany przez ornitologów. Podmokłe łąki i rozległe trzcinowiska zamieszkuje 25 gatunków ptaków.

I.9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Dla obszaru gminy Zatory w 2008 r. opracowany został Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Zatory, obecnie (luty 2012 r.) opracowywana jest kolejna edycja dokumentu. Plan opracowano w celu zapewnienia w gminie Zatory podstawowych warunków ochrony przed niebezpieczeństwami związanymi z występowaniem zdarzeń noszących znamiona sytuacji kryzysowych, klęsk żywiołowych oraz innych nadzwyczajnych zagrożeń powodowanych przez siły natury lub działalność człowieka. Plan określa struktury i zasady organizacyjne instytucji i zespołów odpowiedzialnych za funkcjonowanie gminy w sytuacjach kryzysowych oraz realizację zadań mających na celu przeciwdziałanie skutkom zagrożeń, przywracanie i odtwarzanie warunków po ich wystawieniu. Określa, definiuje funkcje i zakresy odpowiedzialności organów i kierowników jednostek organizacyjnych administracji publicznej na terenie gminy w czterech fazach zarządzania kryzysowego tj. zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy związanych z wystąpieniem potencjalnych i realnych katastrof naturalnych, awarii technicznych i innych zagrożeń powodujących sytuacje kryzysowe.

Do potencjalnych i realnych zagrożeń o dużym i średnim ryzyku wystąpienia na terenie gminy plan zalicza:

- Zagrożenia spowodowane siłami natury:
 - Powodzie – W gminie Zatory zagrożenie powodziowe występuje w jej zachodniej części położonej nad rzeką Narew oraz nad rzeką Prut, która uchodzi do Narwi w miejscowości Kruczy Borek. Zagrożenie powodziowe występuje w 4 miejscowościach: Stawinoga, Burlaki Holendry, Śliski i Kruczy Borek. Tereny te są chronione wałami przeciwpowodziowymi.
 - Silne (huraganowe) wiatry - Na terenie gminy Zatory coraz częściej występują silne wiatry, szczególnie w okresie zimowo wiosennym. Zanotowane w ostatnim okresie prędkości wiatru osiągały w porywach klasę III (103-117 km/h) i IV (118 km/h).
 - Nadmierne opady deszczu lub śniegu - W ostatnim czasie obserwuje się natężenie częstotliwości gwałtownych opadów deszczu, które powodują podtopienia dróg, piwnic, zniszczenia upraw rolnych.
 - Oblodzenia, silne mrozy.
 - Susze - Długotrwała susza niesie za sobą ogromne ryzyko wystąpienia pożarów. Zagrożonymi rejonami są kompleksy leśne. Na obszarze gminy Zatory obszary leśne stanowią 5.200 ha.
- Pożary – Szczególnie zagrożone są obszary zwartej zabudowy wsi (Zatory, Pniewo, Drwały, Cieńsza, Gładczyn Rządowy, Topolnica, Pniewo Kolonia, Lutobrok, Dębiny). Wśród obiektów szczególnie zagrożonych plan wymienia obiekty użyteczności publicznej (Zatory, Pniewo, Drwały, Cieńsza, Ciski, Dębiny, Wólka Zatorska), stacje paliw (Pniewo, Zatory), skład nawozów (Zatory). Pożarami szczególnie zagrożone są miejscowości położone w pobliżu zwartych kompleksów leśnych (Burlaki, Nowe Borsuki, Pniewo, Cieńsza, Drwały, Zatory).
- Awarie energetyczne – Na terenie gminy Zatory wszystkie linie energetyczne są liniami napowietrznymi. Wśród przyczyn awarii sieci energetycznych (zerwanie linii przesyłowych lub uszkodzenia stacji transformatorowych) wymienić przede wszystkim należy: wpływy atmosferyczne (wichury, podtopienia, oblodzenia), katastrofy budowlane, nieumyślną lub celową działalność człowieka.

Jako mało prawdopodobne do wystąpienia określono: zagrożenia radiacyjne, chemiczne, biologiczne, zagrożenia wystąpieniem katastrofy drogowej, budowlanej, lotniczej, zagrożenia terrorystyczne, protestami społecznymi.

Mieszkańcy gminy, szczególnie osoby działające w samorządach gminnych oraz ich jednostkach organizacyjnych i pomocniczych, są dobrze poinformowani o zagrożeniach występujących na terenie gminy. Wiedzę tę pogłębiają uczestnicząc w szkoleniach organizowanych przez Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe i służby Wojewody Mazowieckiego.

Wśród organizacji i służb odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Zatory podczas zaistnienia sytuacji kryzysowej wymienia się przede wszystkim:

- Komendę Powiatową Policji w Pułtusk,
- Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Pułtusk,
- Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Zatory, Pniewo, Cieńsza, Drwały, Wólka Zatorska, Lutobrok, Dębiny.
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pułtusk,
- Powiatowego Lekarza Weterynarii w Pułtusk
- Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDITEL w Zatorach,
- Pogotowie Ratunkowe w Pułtusk,
- Zakład Usług Komunalnych w Zatorach.

Ryzyko wystąpienia powodzi na terenie gminy określa się jako możliwe do wystąpienia. RZGW wskazał obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi jedynie wzdłuż rz. Narew. Brak wyznaczenia przez RZGW obszarów powodziowych dla innych rzek nie oznacza, że zagrożenie takie nie może wystąpić w innych dolinach. Obszar ten został przedstawiony na rysunku „*Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego*”. Na terenie gminy Zatory nie występują obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych.

I.10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

I.10.1. DOKUMENTY SZCZEBŁA KRAJOWEGO

I.10.1.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Zgodnie z zapisami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, obszary wiejskie pełnią różne funkcje, które w sposób skuteczny i efektywny przyczyniają się do zrównoważonego rozwoju kraju. W szczególności pełnią istotne znaczenie zarówno w sferze produkcji (rolniczej i pozarolniczej), oddziaływania na środowisko oraz konsumpcji. Na obszarach tych prowadzone są różne rodzaje aktywności gospodarczej, z których najbardziej powszechne jest rolnictwo, są one miejscem życia i pracy blisko 40% ludności kraju oraz miejscem wypoczynku. Funkcje te są zbieżne z oceną i oczekiwaniami społecznymi wobec roli jaką pełnią obszary wiejskie. Obserwuje się wciąż duże dysproporcje w jakości życia (dostęp do infrastruktury i usług publicznych oraz jej jakość, dostępność transportowa i energetyczna) na wsi i w mieście oraz wewnętrzne zróżnicowanie w tym zakresie na wsi. Ocena rozwoju obszarów wiejskich wskazuje na konieczność podniesienia ich innowacyjności oraz poziomu cywilizacyjnego. W szczególności należy wzmocnić rozwój kapitału ludzkiego, infrastruktury technicznej i społecznej oraz wszelkich form działalności gospodarczej prowadzonej na tych obszarach. Rozwój gospodarczy obszarów wiejskich zależy również od stanu zasobów naturalnych (odnawialnych i nieodnawialnych) i zrównoważonego ich wykorzystania, co pozwoli na zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego. Proces ten wymaga zmian w sektorze rolno-spożywczym (w tym m.in. inwestycji i zmian strukturalnych) oraz rozwoju pozarolniczych miejsc pracy.

Określona w KPZK wizja przestrzennego zagospodarowania Polski 2030 zakłada, iż w 2030: Obszary wiejskie w procesie odnowy wsi¹⁸ wykorzystują własny potencjał rozwojowy, zachowując zróżnicowania funkcjonalne wynikające z położenia w stosunku do centrów rozwoju, dziedzictwo kulturowe i walory środowiska przyrodniczego. Wykorzystanie unikalnych zasobów krajobrazu kulturowego i budowanie specjalizacji terytorialnej sprzyja rozwojowi lokalnych rynków pracy. Wzrasta konkurencyjność rolnictwa oparta na innowacyjności, modernizacji i zmianach strukturalnych. Rozwojowi obszarów wiejskich sprzyja wzrastający rozwój dostępności komunikacyjnej między miastem a wsią oraz wewnątrz obszarów wiejskich.

I.10.2. DOKUMENTY SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO

Podstawowymi dokumentami programowymi polityki rozwoju, które z mocy ustawy sporządza i realizuje samorząd województwa są *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 – aktualizacja*¹⁹ uchwalona w 2006 r. oraz traktowany jako jej przestrzenna interpretacja *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*²⁰ z 2004 r.

I.10.2.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwałą Nr 65/2004 w dniu 7 czerwca 2004 r. Dokument ten stanowi wykładnię polityki przestrzennej samorządu województwa, wyznacza cele i kierunki rozwoju regionu w układzie przestrzennym.

Misją Planu jest tworzenie warunków do osiągnięcia spójności terytorialnej oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju województwa mazowieckiego, poprawy warunków życia jego

¹⁸ Odnowa wsi rozumiana jest jako proces kształtowania warunków życia ludzi na obszarach wiejskich. To również oddziaływanie na standard życia, jego jakość, źródła utrzymania mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu tożsamości wsi wyrażającej się wartościami życia wiejskiego, wzmocnieniem i rozwojem dziedzictwa kulturowego i materialnego wsi.

Animatorem i podmiotem procesu jest społeczność lokalna.

¹⁹ Uchwała Nr 78/06 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 29 maja 2006 r.

^{18 20} Uchwała Nr 65/2004 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 7 czerwca 2004 r.

mieszkańców oraz do stałego zwiększania efektywności procesów gospodarczych i konkurencyjności regionu. Równoważenie rozwoju i dążenie do zmian w strukturze obszarów problemowych ma być osiągnięte poprzez następujące cele:

- zapewnienie większej spójności przestrzennej województwa i stwarzanie warunków do wyrównywania dysproporcji rozwojowych;
- zapewnienie zrównoważonego i harmonijnego rozwoju województwa poprzez zachowanie właściwych relacji pomiędzy poszczególnymi systemami i elementami zagospodarowania przestrzennego;
- zwiększenie konkurencyjności regionu i poprawę warunków życia.

W Planie przyjęto, że zrównoważoną strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa będą tworzyć główne ośrodki osadnicze, jako elementy węzłowe, z siecią powiązań infrastrukturalnych kształtujących potencjalne pasma rozwoju oraz przestrzenie otwarte o różnych funkcjach uwarunkowanych bezpośrednio cechami środowiska przyrodniczego. Kluczowymi elementami równoważenia rozwoju są aglomeracja warszawska i ośrodki subregionalne.

Zgodnie z tym dokumentem gmina Zatory znajduje się w strefie największych wpływów aglomeracji warszawskiej. Obszar największych wpływów aglomeracji warszawskiej wg Planu charakteryzuje się wyższym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego niż obszary położone na krańcach województwa, a także korzystnym położeniem w sąsiedztwie aglomeracji warszawskiej. Głównymi cechami tego obszaru są:

- pozytywne oddziaływanie Warszawy poprzez dostępność do chłonnego rynku pracy i usług wyższego rzędu,
- koncentracja korytarzy transportowych, tworzących pasma aktywności gospodarczej,
- duży i stabilny potencjał demograficzny,
- narastające bezrobocie,
- dobra dostępność infrastruktury społecznej o znaczeniu ponadlokalnym,
- stosunkowo korzystne warunkami do produkcji rolnej,
- walory turystyczno – wypoczynkowe i istniejąca baza turystyczna,
- występowanie obszarów zagrożenia powodziowego związanych z doliną rzeki Narwi.

Obszary położone w strefie oddziaływania aglomeracji warszawskiej cechują się dużym potencjałem demograficznym związanym z odpływem ludności z Warszawy. Działania samorządu województwa polegają głównie na wspieraniu wybranych inicjatyw samorządów lokalnych. Obszar ten charakteryzuje się przewagą funkcji pozarolniczych i dobrą dostępnością komunikacyjną Warszawy.

Gmina Zatory posiada walory przyrodnicze oraz turystyczne, które mogą stanowić podstawę dla jej rozwoju. Plan wskazuje na obszarze gminy rejon turystyczny o znaczeniu regionalnym w dużej mierze ze względu na obszary koncentracji budownictwa lotniskowego w okolicach Narwi.

Ponadto polityka przestrzenna województwa obejmuje zespół działań zmierzających do przekształcenia struktury funkcjonalno - przestrzennej województwa. Gmina Zatory znajduje się w obszarze wspierania dotychczasowych kierunków rozwoju. Polityka przestrzenna obejmować będzie m.in. doskonalenie i dalszy rozwój systemu transportowego, rozwój specjalizacji produkcji rolnej, zachowanie ochrony obszarów cennych przyrodniczo oraz wartości środowiska kulturowego, wdrażanie programów rolno – środowiskowych.

Obecnie trwają prace nad aktualizacją Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, rozpoczęte na podstawie Uchwały Nr 166/10 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 11 października 2010 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

[Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego został zaktualizowany uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.](#)

I.10.2.2. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego została uchwalona przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 29 maja 2006r. Wyznacza ona perspektywę rozwoju regionu do 2020 r.

Główne założenia Strategii to:

- przyspieszony proces metropolizacji Warszawy, skutecznie podejmującej wyzwania globalizacji, innowacji i konkurencji;
- efektywne oddziaływanie Warszawy na otoczenie regionalne - dyfuzja aktywności gospodarczych i innowacji;
- dynamiczne równoważenie rozwoju województwa mazowieckiego przy aktywnym udziale ośrodków subregionalnych i ponadlokalnych.

Strategia stanowi spójną koncepcję na rzecz długofalowego i zrównoważonego rozwoju województwa. Obejmuje także działania, które będą współfinansowane ze środków krajowych i funduszy strukturalnych UE w okresie programowania 2007–2013 oraz w kolejnej perspektywie. W dokumencie tym przyjęty został zaktualizowany (w stosunku do wersji Strategii uchwalonej w 2001 r.) układ celów rozwoju województwa mazowieckiego.

Cel nadrzędny województwa mazowieckiego został zdefiniowany jako „Wzrost konkurencyjności gospodarki i równoważenie w Regionie podstawą poprawy jakości życia mieszkańców”.

Strategia wyznacza następujące cele strategiczne:

- budowa społeczeństwa informacyjnego i poprawa jakości życia mieszkańców województwa;
- zwiększenie konkurencyjności Regionu w układzie międzynarodowym;
- poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Cele pośrednie to:

- rozwój kapitału społecznego;
- wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki Regionu;
- stymulowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy;
- aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych;
- rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku Regionu.

W Strategii założono, że gmina Zatory wraz z innymi gminami pozametropolitalnymi powinna spełniać funkcje komplementarne w stosunku do Warszawy, uczestnicząc w obsłudze jej funkcji międzynarodowych w zakresie: usług wypoczynkowo-rekreacyjnych o wysokim standardzie (zwłaszcza wypoczynek sobotnio-niedzielny) oraz atrakcyjnych usług agroturystycznych, niektórych usług związanych ze sferą obsługi biznesu (jak ośrodki konferencyjne połączone z kompleksami rekreacyjnymi), funkcji mieszkaniowych (budownictwo rezydencjalne i „drugie” domy), produkcję żywności ekologicznej itp. Istotne jest również bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni oraz zachowanie ładu przestrzennego. Jest to możliwe dzięki przekształceniom ograniczającym powstawanie pól konfliktów, wynikających ze zmian w zagospodarowaniu przestrzennym oraz działaniom na rzecz ochrony i kształtowania krajobrazu harmonijnie skomponowanego i utrzymującego tożsamość kulturową i środowiskową.

Kolejnym celem zawartym w strategii jest aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawienie dochodów i warunków życia ludności. Powyższy cel jest możliwy do realizacji m.in. poprzez: aktywizację rozwoju małych miast jako lokalnych ośrodków usług publicznych, wspieraniu rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego, restrukturyzacji rozwoju infrastruktury technicznej obszarów wiejskich, przebudowę i modernizację struktur sektora rolnego, ekologizację rolnictwa oraz wprowadzenie zasad rozwoju zrównoważonego, a także rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowych.

W ramach realizacji ostatniego celu wśród kierunków działań są przewidziane działania związane z promocją i zwiększaniem atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz kreowaniem i promocją produktu Regionu. Ponadto dokument zawiera propozycję systemu i wskaźników służących monitorowaniu realizacji Strategii oraz uwarunkowania realizacyjne Strategii.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego została zaktualizowana uchwałą Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r. i wyznacza perspektywę rozwoju do 2030 r.

I.10.3. DOKUMENTY SZCZEBŁA POWIATOWEGO

I.10.3.1. Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego na lata 2007-2020 jest kluczowym dokumentem określającym misję, główne kierunki działań, cele strategiczne powiatu oraz strategię działania z rozróżnieniem na sferę społeczną, potencjałów (zasobów) i gospodarczą. Określona w strategii misja brzmi: „Powiat pułtuski to obszar wysokiej jakości życia mieszkańców, zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich – przedsiębiorczości, turystyki oraz kultury i edukacji o zasięgu ponadregionalnym.” Strategia zidentyfikowała główne problemy na terenie gminy Zatory, do których należą:

- w sferze społecznej: konieczność zwiększenia dostępności usług medycznych, szczególnie specjalistycznych, potrzeba podniesienia poziomu wykształcenia oraz posiadanych kwalifikacji, a także potrzeba reorientacji zawodowej mieszkańców, brak obiektów kultury oraz imprez integrujących lokalną społeczność gminy, brak szlaków turystycznych;
- w sferze potencjałów (zasobów): pilna potrzeba budowy sieci kanalizacyjnych, konieczność przebudowy dróg gminnych oraz modernizacji już istniejących, brak pełnowymiarowych obiektów sportowych;
- w sferze gospodarczej: zbyt mała ilość przedsiębiorstw mogących zapewnić miejsca pracy mieszkańcom gminy, zbyt duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych (przeważają kilkuhektarowe), brak spółdzielni rolniczych i grup producenckich zrzeszających rolników.

Na podstawie głównych problemów opracowane zostały kierunki działań strategicznych, a następnie określono cele strategiczne i strategię działania. Spośród nich najbardziej kluczowymi dla rozwoju przestrzennego gminy Zatory są:

- rozwinięta baza lokalowa szkół o odpowiednich standardach technicznych i wyposażeniu w środki i sprzęt dydaktyczny,
- modernizacja, rozbudowa i budowa bazy sportowej szkół,
- poszerzanie bazy rekreacyjno – sportowej na terenie powiatu,
- poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych,
- tworzenie ścieżek dydaktycznych,
- eksponowanie zabytków poprzez tworzenie szlaków turystycznych,
- poprawa stanu czystości środowiska naturalnego,
- zachowanie obszarów cennych przyrodniczo,
- zwiększona dostępność obszarów leśnych, atrakcyjnych turystycznie m. in.: rozwinięta mała infrastruktura wraz z miejscami postojowymi na obszarach leśnych,
- zapobieganie dzikiej zabudowie na obszarach cennych przyrodniczo,
- zalesianie nieużytków i gleb o niskiej bonitacji,
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu i poprawa bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym, w tym m.in.: poprawiony stan techniczny i standard dróg powiatowych oraz obiektów mostowych, zwiększenie liczby miejsc parkingowych, uruchomienie ścieżki rowerowej, poprawa stanu technicznego i zwiększenie ilości chodników dla pieszych,
- poprawa stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego powiatu,
- poprawa stopnia ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- dostępne uzbrojone tereny inwestycyjne,
- prowadzenie działań służących intensyfikacji prac regulacyjnych rzek i cieków wodnych oraz służących poprawie stanu technicznego urządzeń melioracyjnych,
- poprawa stanu czystości lasów,
- zwiększenie znaczenia turystyki w gospodarce powiatu,
- wspieranie działań zmierzających do turystycznego wykorzystania zbiorników wodnych,
- preferowanie przedsięwzięć mających na celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.

Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego została zaktualizowana uchwałą Nr XXV/143/2016 Rady Powiatu w Pułtusku z dnia 28 grudnia 2016 r.

I.10.3.2. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Pułtuskiego

Plan Rozwoju Lokalnego jest kompleksowym dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą powiatu pułtuskiego na lata 2004-2006 oraz 2007-2013. Dokument ten wyznacza cele,

formułuje priorytety oraz zawiera opis zadań przewidzianych do realizacji w celu osiągnięcia zamierzonego rozwoju społecznego i gospodarczego powiatu. Do zadań tych należy:

- poprawa sytuacji na rynku pracy,
- rozwój sfery społecznej, w tym służby zdrowia, pomoc społeczna, bezpieczeństwo publiczne,
- rozwój rolnictwa i terenów wiejskich raz infrastruktury technicznej,
- poprawa stanu środowiska kulturowego,
- usprawnienie pracy administracji publicznej.

Głównymi zadaniami planowanymi do realizacji w powiecie są inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej i edukacyjnej.

I.10.3.3. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pułtuskiego

Program ochrony środowiska na lata 2004-2011 przedstawia plan działań na okres czterech lat (krótkookresowy) oraz kierunkowe działania w układzie długookresowym. Główną misją programu jest potrzeba poprawy jakości życia człowieka. Do głównych zadań strategicznych należą:

- wzmocnienie struktury ekologicznej, np. poprzez zwiększenie powierzchni chronionych;
- ograniczenie emisji, zmniejszenie wodo-, materiału i energochłonności oraz zajętości terenu;
- poprawa stanu dróg i środków transportu;
- zarządzanie środowiskiem;
- rozwijanie aktywności obywatelskiej.

W nawiązanie do specyfiki i potrzeb powiatu program ochrony środowiska skonkretyzował cele realizacyjne w następującym zakresie:

- ochrona powietrza, ochrona przed hałasem, w tym w gminie Zatory: remont drogi powiatowej na odcinku Zatory-Popowo, Gładczyn-Cieńska, Pniewo-Lutobrok, Lutobrok-Lutobrok Folwark, założenie zieleni izolacyjnej na granicy terenów chronionych zagrożonych hałasem komunikacyjnym;
- utrzymanie i ochrona wód podziemnych i powierzchniowych oraz gospodarka wodna, w tym w gminie Zatory: rozbudowa gminnej oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zatory oraz Pniewo, budowa małych oczyszczalni na terenie rozproszonej zabudowy;
- gospodarka odpadami
- ochrona zasobów geologicznych, w tym m.in. w gminie Zatory bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych;
- ochrona przyrody, w tym m.in. w gminie Zatory: sukcesywne zalesianie gruntów ornych V i VI klasy bonitacyjnej, w pierwszej kolejności nieużytków, wyznaczenie granic polno-leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pułtuskiego został zaktualizowany uchwałą nr XXXVII/155/2012 Rady Powiatu w Pułtusku z dnia 27 września 2012 r.

I.10.3.4. Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Pułtuskiego

Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Pułtuskiego przedstawia stan aktualny gospodarki odpadami, przewidywane zmiany w zakresie ilości i składu powstających odpadów, określa aktualne problemy, a także wytycza kierunki działań, priorytety, cele i zadania gospodarki odpadami, przy uwzględnieniu już podjętych przez władze samorządowe działań mających na celu rozwiązanie tego problemu na terenie powiatu.

Projektowany system gospodarki odpadami komunalnymi w powiecie pułtuskim, tak samo jak w województwie mazowieckim, musi opierać się na:

- rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- osiągnięciu planowanych poziomów odzysku odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych,
- zaplanowanej redukcji odpadów ulegających biodegradacji, tworzeniu zdolności produkcyjnych dla przerobu wyselekcjonowanych odpadów.

Ponadto, proponuje się realizację założonych celów poprzez tworzenie regionalnego obszaru gospodarki odpadami obejmującego teren powiatu z ewentualną możliwością obsługi gmin ościennych.

Najważniejszym działaniem w zakresie gospodarki odpadami mającym wpływ na gminę Zatory jest budowa składowiska w Płocochowie, które będzie obsługiwać również gminę Zatory. Planując wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów na terenie powiatu wskazane byłoby utworzenie stacji przeładunkowej dla odpadów wtórnych. Plan gospodarki odpadami proponuje utworzenie takiej stacji na bazie obecnie eksploatowanego składowiska w Zatorach (dla obsługi gminy Zatory i części bądź całej gminy Obryte).

I.10.4. DOKUMENTY SZCZEBŁA GMINNEGO

I.10.4.1. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zatory

Dla gminy Zatory opracowany został Plan Rozwoju Lokalnego. Zakres czasowy niniejszego opracowania obejmuje lata 2004 – 2013, przy czym działania obligatoryjne zostały określone dla okresu 2004 – 2006, zaś działania fakultatywne dla okresu 2007 – 2013. W celu sprawnej realizacji rozwoju lokalnego na terenie gminy Zatory określono następujące obszary strategiczne, dla których następnie określono cele rozwojowe. Najważniejszymi obszarami strategicznymi gminy są:

- rozwój społeczny,
- rozwój gospodarczy,
- ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego,
- rozwój infrastruktury technicznej.

Głównym celem rozwoju lokalnego gminy Zatory określono osiągnięcie wszechstronnego rozwoju obszaru gminy, zapewniającego poprawę życia mieszkańców, ograniczenie strefy ubóstwa i bezrobocia, przy zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Najważniejsze cele rozwoju społecznego gminy to:

- podnoszenie standardu placówek oświatowych,
- zwiększanie dostępności do usług zdrowotnych,
- wspieranie działań dla tworzenia wypoczynku oraz organizowania czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- ograniczanie patologii społecznych,
- podnoszenie bezpieczeństwa obywateli.

Cele rozwoju gospodarczego gminy to:

- tworzenie ofert lokalizacyjnych pod działalność gospodarczą i usługową oraz promowanie lokalnej przedsiębiorczości,
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy – eksponowania lokalnych wartości kulturowych, rozbudowa bazy noclegowej i gastronomicznej,
- efektywne wykorzystywanie zewnętrznych źródeł finansowania – współpraca z instytucjami pozarządowymi oraz innymi samorządami terytorialnymi w przygotowywaniu wspólnych programów gospodarczych.

Priorytetami w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Zatory są:

- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych,
- ograniczenie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł lokalnych (np. niska emisja, nielegalne zrzuty ścieków, hałas komunikacyjny),
- ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz bieżąca rekultywacja gminnego składowiska odpadów komunalnych,
- wprowadzenie kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi w całej gminie,
- ochrona unikatowych walorów przyrodniczo – krajobrazowych gminy,
- podnoszenie świadomości ekologicznej lokalnej społeczności.

Najważniejszymi celami w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej są:

- rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej,
- modernizacja lokalnych systemów ciepłowniczych,
- modernizacja i rozwój infrastruktury drogowej gminy.

W analizowanym dokumencie w latach 2012-2013 zaplanowano realizację następujących projektów inwestycyjnych:

- Modernizacja drogi we wsi Drwały (2 km) i Mierzęcín (1 km),
- Modernizacja drogi we wsi Pniewo (1,5 km),
- Modernizacja drogi we wsi: Przyłubie (2 km), Stawinoga (5 km), Gładczyn (1,5 km),
- Budowa kanalizacji we wsiach: Przyłubie, Drwały, Wiktoryn, Wólka Zatorska, Borsuki Kolonia, Nowe Borsuki, Burlaki -Holendry, Kruczy Borek, Śliski, Stawinoga.

I.10.4.2. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zatory

Analizowany dokument opracowany został w 2011 r., obejmuje on okres 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019. Głównym założeniem programu, jest wdrożenie polityki ekologicznej państwa na poziomie lokalnym. Ponadto program ma na celu rozpoznanie stanu istniejącego i przedstawienie propozycji zadań niezbędnych do kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska (zadania te w większości stanowią zadania własne gminy) oraz wyznaczenie hierarchii ważności poszczególnych inwestycji.

Przyjęty w programie cel strategiczny brzmi: „Gmina Zatory – gmina dbająca o jakość życia i bezpieczeństwo ekologiczne mieszkańców oraz przyjazna środowisku”. W programie określono cele operacyjne (bezpośrednie oraz cele operacyjne (szczegółowe).

Cele operacyjne – bezpośrednie:

- rozbudowa infrastruktury technicznej,
- ochrona środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem,
- ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych,
- powszechna edukacja ekologiczna.

Cel operacyjny I – cele szczegółowe:

- rozbudowa systemu zbiorczej kanalizacyjnej sanitarnej,
- rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej,
- modernizacja lokalnych systemów grzewczych,
- modernizacja dróg gminnych.

Cel operacyjny II – cele szczegółowe:

- likwidacja dzikich wysypisk śmieci,
- rozszerzanie systemu selekcji zbiórki odpadów komunalnych,
- intensyfikacja kontroli szamb, szczególnie na terenach letniskowych,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Cel operacyjny III – cele szczegółowe:

- bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- bieżąca konserwacja pomników przyrody,
- zalesianie terenów nieprzydatnych rolniczo z równoczesnym prowadzeniem działań sprzyjających różnicowaniu struktury gatunkowej terenów leśnych.

Cel operacyjny IV – cele szczegółowe:

- edukacja kadry samorządowej „dla środowiska”,
- edukacja lokalnej społeczności w zakresie racjonalnego korzystania ze środowiska,
- edukacja lokalnej społeczności w zakresie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) oraz korzyści z wdrażania programów rolno – środowiskowych.

Wśród priorytetowych działań własnych przewidzianych do realizacji na terenie gminy Zatory w latach 2012 – 2019, program wymienia:

- Budowa kanalizacji sanitarnej w Pniewie (2010 – 2014),
- Przebudowa drogi gminnej w Borsukach Koloni (2011 – 2014),
- Przebudowa drogi gminnej w Burlakach (2011 – 2014),
- Przebudowa drogi gminnej w Cieńszy (2011 – 2013),
- Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Drwały (2011 – 2014),
- Przebudowa drogi gminnej w Lutobrok Folwark (2011 – 2014),

- Przebudowa drogi gminnej w Przyłubiu (2010 – 2014),
- Przebudowa drogi gminnej Zatory – Stawinoga – Kopaniec (2007-2013),
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Zatorach (2010 – 2014),
- Zakup kolektorów słonecznych (2011 – 2012).

I.10.4.3. Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Zatory

Analizowany dokument opracowany został w 2011 r., obejmuje on okres 2012 – 2015 z perspektywą na lata 2016 – 2019. Celem planu jest przedstawienie wytycznych do stworzenia sprawnego systemu gospodarki odpadami na terenie gminy Zatory.

Plan określa cel strategiczny gospodarki odpadami, który brzmi: „wprowadzenie na terenie całej gminy zorganizowanej i selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów opakowaniowych, odpadów ulegających biodegradacji i odpadów niebezpiecznych oraz zwiększenie poziomu odzysku i recyklingu odpadów”. Ponadto określa:

Cele krótkookresowe 2012 – 2015:

- Wspieranie działań dla zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi,
- Wspieranie działań w zakresie objęcia wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym oraz selektywnym zbieraniem odpadów do końca 2011 roku,
- Zwiększenie efektywności systemu selektywnego zbierania odpadów w zakresie:
 - odpadów ulegających biodegradacji,
 - papieru i tektury,
 - odpadów opakowaniowych ze szkła,
 - tworzyw sztucznych i metali,
 - odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych (w tym: zużytych źródeł
 - światła, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, itp.),
 - odpadów wielkogabarytowych i odpadów budowlano – remontowych.
- Doskonalenie systemu selektywnej zbiórki dla osiągnięcia pod koniec 2015 roku odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla:
 - odpadów wielkogabarytowych na poziomie 65% ilości wytworzonej,
 - odpadów niebezpiecznych na poziomie 35% ilości wytworzonej,
 - poddania odpadów opakowaniowych – odzyskowi 60% ilości wytworzonej, recyklingowi – 55% - 80% ilości wytworzonej.
- Wspieranie działań w zakresie ograniczenia kierowania na składowiska odpadów niesegregowanych i nieprzetworzonych,
- Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:
 - w 2013 więcej niż 50%,
 - w 2020 więcej niż 35%, masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- Wspieranie działań na rzecz eliminacji praktyk nielegalnego składowania odpadów,
- Wspieranie działań w zakresie zmniejszania masy składowanych odpadów komunalnych do max 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

Cele długookresowe 2016 – 2019:

- Kontynuacja działań na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- Doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu podnoszenia poziomów odzysku i recyklingu poszczególnych kategorii odpadów,
- Wspieranie rozwoju regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi,
- Skierowanie w roku 2020 na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie więcej niż 35% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995),
- Wspieranie działań do składowania tylko odpadów przetworzonych (balastowych).

Szczególną uwagę dokumenty strategiczne w zakresie gospodarki odpadami poświęcają odpadom opakowaniowym, w związku z czym dla tej kategorii odpadów określono dodatkowe następujące cele:

Cele krótkookresowe 2012 – 2015:

- Nasilenie działań informacyjno – edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów,
- Zmniejszenie ilości odpadów opakowaniowych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych kierowanych na składowiska odpadów,
- Wdrażanie systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych,
- Współpraca z organizacjami odzysku w celu wdrażania i rozwoju systemów zbierania odpadów opakowaniowych.

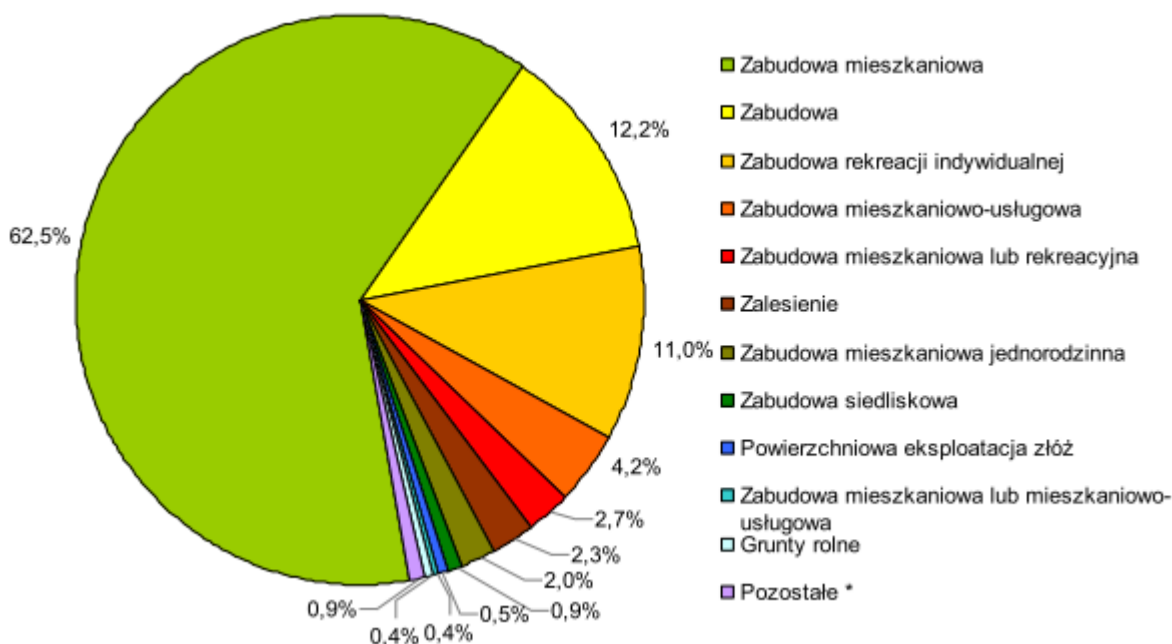
Cele długookresowe 2016 – 2019:

- Kontynuacja działań informacyjno – edukacyjnych mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz propagowanie odzysku i recyklingu odpadów,
- Doskonalenie funkcjonowania systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych w celu uzyskania wymaganych poziomów odzysku i recyklingu,
- Kontynuacja współpracy z organizacjami odzysku w celu jak najlepszego funkcjonowania systemów zbierania odpadów opakowaniowych,
- Wspieranie działań mających na celu rozbudowę oraz realizację nowych inwestycji zapewniających recykling, odzysk, w tym odzysk energii z odpadów z jednoczesnym odzyskiem ciepła i elektryczności.

I.10.5. WNIOSKI ZŁOŻONE DO SUIKZP

W okresie obowiązywania Studium z 2002, do UG w Zatorach wpłynęło 706 wniosków dotyczących jego zmiany. Spośród nich 448 wpłynęło po ogłoszeniu wójta o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium. Ogłoszenie ukazało się w październiku 2011 r. Ponadto 11 wniosków zostało złożonych przez organy i instytucje właściwe do opiniowania i uzgadniania projektu Studium.

Wykres 23: Struktura przedmiotów wniosków złożonych do zmiany Studium

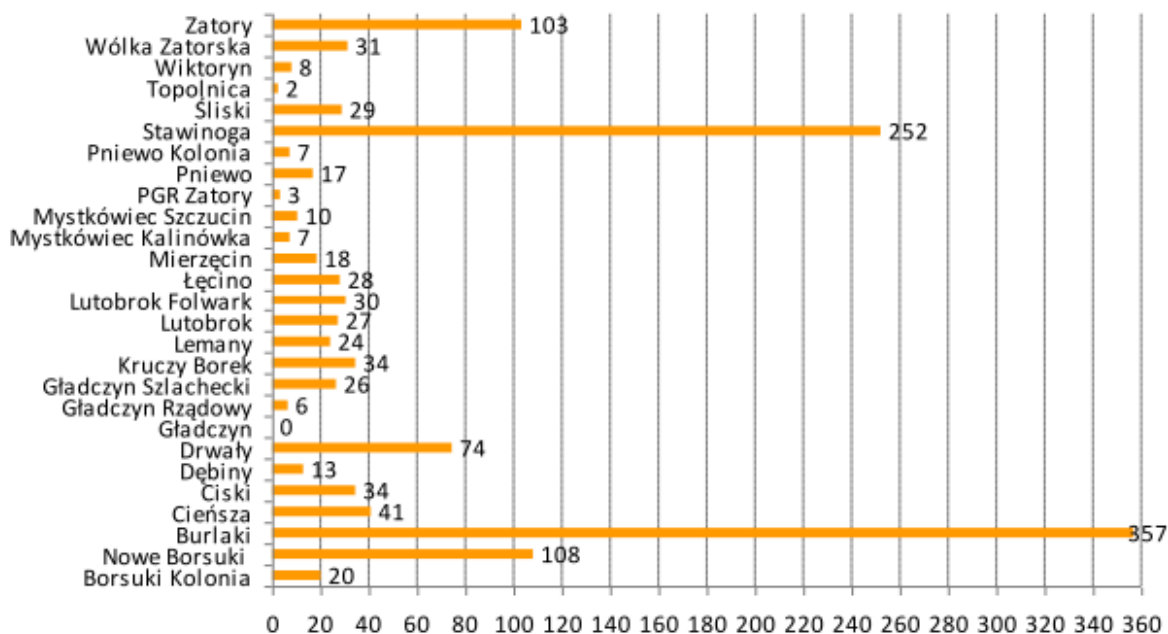
*) Pozostałe - wyznaczenie przebiegu drogi, zmiana przebiegu drogi, powiększenie cmentarza, budowa farmy wiatrowej, zabudowa i zalesienie, zabudowa mieszkaniowa i zalesienie, zabudowa produkcyjno-usługowa, instalacja fotowoltaiczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Wnioski złożone do zmiany studium, nie zawsze dotyczyły jednej działki ewidencyjnej. Niektóre spośród nich odnosiły się do wielu, niekoniecznie ze sobą sąsiadujących działek ewidencyjnych. Wobec powyższego aby w pełni odzwierciedlić skalę wnioskowanych zmian, analizę wniosków przeprowadzono w odniesieniu do pojedynczych działek ewidencyjnych. Przedmiotem wniosków była głównie zabudowa mieszkaniowa (818 działek). Wśród nich zdecydowanie dominowały wnioski o zmianę przeznaczenia z zabudowy rekreacji indywidualnej na zabudowę mieszkaniową. Dotyczyły one przede wszystkim nieruchomości położonych nad Narwią w obrębach Nowe Borsuki oraz Burlaki. Dla 160 działek nie sprecyzowano rodzaju wnioskowanej zabudowy. O wprowadzenie zabudowy rekreacji indywidualnej wnioskowano na 144 działkach. Do grupy „pozostałe” zostały zakwalifikowane wnioski dotyczące co najwyżej kilku pojedynczych działek. Wyjątek stanowi wniosek dotyczący lokalizacji farmy wiatrowej, w którym wskazano jedynie obręb (Zatory, Wólka Zatorska, Dębiny, Ciski).

Zdecydowanie najwięcej wniosków dotyczyło nieruchomości położonych w Burlakach oraz Stawinodze (łącznie 47% wszystkich działek objętych wnioskami). Wnioski te dotyczyły przede wszystkim zabudowy mieszkaniowej (68% wniosków złożonych w Burlakach oraz 45% wniosków złożonych w Stawinodze). Analizowane wnioski w mniejszym stopniu dotyczyły zabudowy rekreacji indywidualnej (13% wniosków złożonych w Burlakach oraz 32% wniosków złożonych w Stawinodze). Stosunkowo dużo wniosków dotyczyło działek położonych w Nowych Borsukach oraz Zatorach (łącznie 16% wszystkich działek objętych wnioskami). Do UG nie wpłynęły wnioski dotyczące nieruchomości położonych w Gładczynie.

Wykres 24: Liczba działek ewidencyjnych objętych wnioskami w rozbiciu na obręby geodezyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

Tabela 17: Wykaz wniosków złożonych przez instytucje do zmiany Studium

Lp.	Data wpływu wniosku	Nazwa instytucji	Przedmiot wniosku
1	2	3	4
1	03.11.2011 r.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Przez obszar gminy nie przebiega i nie jest planowana żadna z dróg krajowych w związku z czym, nie zgłaszamy wniosków w zakresie swoich kompetencji.
2	07.11.2011 r.	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, Delegatura w Ciechanowie	Studium (...) w swej treści winno obejmować obiekty podlegające ochronie konserwatorskiej na podstawie obowiązujących przepisów prawnych (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r., o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami). Ponadto w studium należy uwzględnić aktualne zasoby dziedzictwa kulturowego obejmujące obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, obszary zawierające wartości zabytkowe, będące podstawą do ustalenia stref ochrony konserwatorskiej oraz stanowisk archeologicznych znajdujących się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
3	14.11.2011 r.	Zarząd Województwa Mazowieckiego	Wnosi o uwzględnienie uwarunkowań wynikających z położenia na terenie gminy Zatory następujących obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną: <ul style="list-style-type: none"> • Nadbużański Park Krajobrazowy, • obszary Natura 2000 „Puszcza Biała”, • rezerwat przyrody „Wielgolas”, • rezerwat przyrody „Stawinoga”.
4	15.11.2011 r.	Burmistrz Miasta Pułtusk	Nie składa wniosków dotyczących studium.
5	18.11.2011 r.	PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa	Przystępując do sporządzania Studium należy stosować zasady określone w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zmianami) oraz uwzględnić: <ul style="list-style-type: none"> • rozbudowę sieci energetycznej napowietrznej i kablowej średniego i niskiego napięcia oraz budowę nowych stacji transformatorowych SN/nN; • pasy dla linii średniego i niskiego napięcia oraz oświetlenia ulicznego w ciągach drogowych; • konieczność prowadzenia linii SN i nN po oddzielnych trasach; • projektowanie w istniejących liniach napowietrznych SN, stacji transformatorowych słupowych, natomiast stacje wewnętrzne, tylko w przypadkach dużych mocy i braku napowietrznych linii SN; • zapisy ogólne dotyczące tras linii SN i nN, które umożliwiałyby ewentualne wykonanie zasilania liniami napowietrznymi jak i kablowymi. Uwaga ta dotyczy również stacji wewnętrznych i słupowych; • rezerwy terenu pod budowę nowych stacji, jeśli takie będą niezbędne do zasilania danego terenu; • dopuszczanie, na terenie obszarów chronionych, skracania wysokości lub usuwania drzew i krzewów pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi;

Lp.	Data wpływu wniosku	Nazwa instytucji	Przedmiot wniosku
			<ul style="list-style-type: none"> • zakaz nasadzeń pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi drzew i krzewów tych gatunków, których <ul style="list-style-type: none"> ○ naturalna wysokość może przekraczać 3 m; • nakaz przycinania drzew i krzewów rosnących pod liniami elektroenergetycznymi; • zachowania istniejących linii elektroenergetycznych wysokich napięć (WN) 220 i 110 kV, średnich napięć (SN) 15 kV i niskich napięć (nN) 0,4 kV oraz istniejących stacji rozdzielczych, transformatorowych i transformatorowo-rozdzielczych WN/SN i SN/nN.
6	25.11.2011 r.	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny	PPIS w Pułtuskuprzejmie informuje, że od dnia 21.10.2010 r., zgodnie z art. 11 pkt. 6 lit. m ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zmianami) organem właściwym w sprawach studium (...) gminy Zatory jest Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie
7	28.11.2011 r.	Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie	Wnosi o zapewnienie ograniczonej dostępności drogi wojewódzkiej nr 618 klasy głównej, wyrażającej się poprzez zakaz bezpośrednich zjazdów i włączeń dróg wewnętrznych, a także poprzez unikanie sytuowania zabudowy mieszkaniowej przy tej drodze oraz obsługę terenów przyległych od dróg niższej kategorii, a w niezbędnych przypadkach od wprowadzonych w tym celu dróg serwisowych gminnych usytuowanych wzdłuż drogi wojewódzkiej.
8	06.02.2012 r.	Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie	<p>Na załącznik mapowy należy nanieść granice terenów i obszarów górniczych, ustanowionych w decyzjach koncesyjnych zezwalających na wydobywanie kopalin oraz granice udokumentowanych złóż kopalin i wód podziemnych – w tym tereny górnicze: Drwały.</p> <p>Dla terenów eksploatacji kopalin konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określenie warunków zachowania bezpieczeństwa powszechnego (zagrożenia wodne, osuwiskowe, zagrożenia pożarowe itp.), spełnienie wymogów dotyczących ochrony środowiska, w tym: ochrony złoża i obiektów budowlanych (optymalna gospodarka złożem), pasy ochronne dla obiektów wymagających ich ustanowienia; • określenie uwarunkowań zagospodarowania terenów górniczych oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy z dopuszczeniem do realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopalin; • wyznaczenie pasów ochronnych dla terenów sąsiednich nie objętych eksploatacją; • wykonanie rekultywacji terenu po wyeksploatowaniu kruszyw w oparciu o ustalony kierunek i warunki przeprowadzenia rekultywacji.
9	07.02.2012 r.	Nadwiślański Oddział Straży Granicznej im. Powstania Warszawskiego	Nadwiślański Oddział Straży Granicznej w Warszawie nie wnosi uwag i nie składa wniosków do przedmiotowego Studium.
10	14.02.2012 r.	Zarząd Województwa Mazowieckiego	Wnosi o uwzględnienie uwarunkowań wynikających z położenia na terenie gminy Zatory następujących obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną:

Lp.	Data wpływu wniosku	Nazwa instytucji	Przedmiot wniosku
			<ul style="list-style-type: none"> • Nadbużański Park Krajobrazowy, • obszar Natura 2000 „Puszcza Biała”, • rezerwat przyrody „Wielgolas”, <ul style="list-style-type: none"> • rezerwat przyrody „Stawinoga”, • Nasielsko – Karniewski Obszar Chronionego Krajobrazu, oraz przebiegu drogi wojewódzkiej nr 618 relacji Gołymin Ośrodek – Pułtusk – Wyszaków.
11	08.03.2012 r.	Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego	Zgłasza następujące wnioski: <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty o wysokości większej/równej 100 m nad poziom terenu, muszą być zgłoszone Prezesowi Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz oznakowane (...), Ponadto informuje, że obszar gminy Zatory znajduje się w zasięgu działania lotniczych urządzeń naziemnych (radaru dozoru, którego właścicielem jest Polska Agencja Żeglugi Powietrznej oraz radaru meteo, którego właścicielem jest Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej: <ul style="list-style-type: none"> • których zakładanie i utrzymywanie (eksploatacja jest celem publicznym zgodnie z art. 86 ust. 3 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r., Nr 100, poz. 696 z późn. zm.); • którym zapewnia się odpowiednie środki ochrony, aby zabezpieczyć je przed uszkodzeniem lub zakłóceniami w ich działaniu, zgodnie z Załącznikiem Va, punkt A – Charakterystyka fizyczna, infrastruktura i urządzenia, punkt 3d Rozporządzenia WE Nr 1108/2009 z dnia 21 października 2009 r. (...) w zakresie lotnisk, zarządzenia ruchem lotniczym i służb żeglugi powietrznej; • które nie mogą być zakłócane lub których działanie nie może być negatywnie zmienione przez źródła promieniowania lub obecność ruchomych bądź stałych przedmiotów, zgodnie z Załącznikiem Va, punkt A – Charakterystyka fizyczna, infrastruktura i urządzenia, punkt 3e Rozporządzenia WE Nr 1108/2009 z dnia 21 października 2009 r.

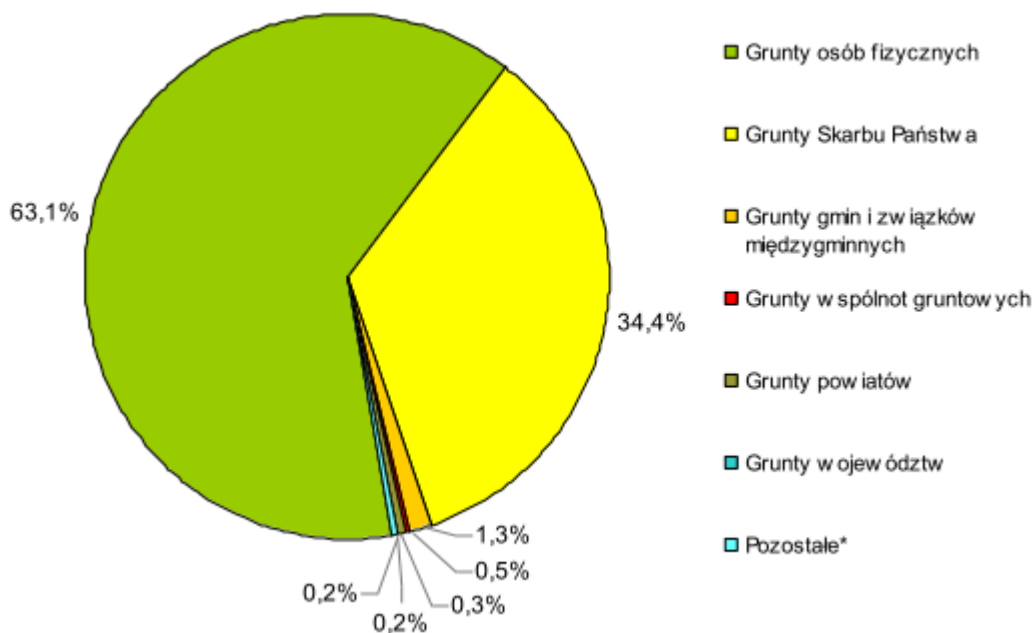
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

I.11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Gmina Zatory zajmuje powierzchnię 11 994 ha. Własność osób fizycznych stanowi 63% gruntów. Spośród nich 92% to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Grunty Skarbu Państwa stanowią 34% wszystkich gruntów w gminie. Wśród nich wyraźnie dominują grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (89%). Zaś 10% stanowią grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Niespełna 1% gruntów Skarbu Państwa zostało przekazanych w użytkowanie wieczyste.

Udział pozostałych władających ma znaczenie marginalne, kształtując się na poziomie ok. 1%. Całość zestawienia struktury własności gruntów prezentuje poniższy wykres.

Wykres 25: Struktura własności gruntów w gminie Zatory wg grup rejestrowych

*) Pozostałe: Grunty kościołów i związków wyznaniowych; Grunty spółdzielni; Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PODGiK

I.12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH

I.12.1. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY

Prawnie ustanowionymi formami ochrony przyrody na obszarze gminy Zatory są:

- rezerwaty przyrody (2),
- obszar Natura 2000 (1),
- pomniki przyrody (17).

Występowanie prawnie ustanowionych form ochrony przyrody zostało przedstawione na rysunku „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”.

I.12.1.1. Rezerwaty przyrody

Stawinoga – znajduje się w południowo-zachodniej części gminy, w dolinie Narwi. Zajmuje powierzchnię 146,51 ha. Podstawę prawną objęcia obszaru formą ochrony przyrody stanowi Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3 grudnia 1981 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. W skład rezerwatu wchodzi obszar lasu o powierzchni 31,24 ha w Leśnictwie Zatory, obszar stawów, lasu i nieużytków o łącznej powierzchni 112,27 ha oraz obszar łąk o powierzchni 3 ha stanowiący własność Państwa. Celem ochronny jest zachowanie miejsc lęgowych licznych gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodno-błotnym i leśnym oraz miejsc odpoczynku i żerowisk ptaków przelotnych. Jak wspomniano wcześniej rezerwat jest ostoją dla wielu cennych gatunków ptaków, w tym wielu gatunków chronionych. Na terenie rezerwatu miejsce gniazdowania mają 43 chronione gatunki ptaków, na szczególną uwagę zasługuje: rybołów, żuraw i bocian czarny. Występuje tu również wiele chronionych i rzadkich gatunków roślin. Są to m.in.: listera jajowata, pierwiosnka lekarska, narecznica grzebieniasta, groszek błotny, czerniec gronkowy, gruszczyca okrągłolistna. Ssaki reprezentowane są przez takie gatunki jak: dzik, jeleń, sarna, łos, borsuk, piżmak, tchórz. Z gadów występują: jaszczurka zwinka, zaskroniec i padalec, natomiast z płazów żaby: moczarowa, trawna, wodna, jeziorkowa oraz ropucha zielona, kumak nizinny i rzekotka drzewna. Rezerwat jest w części wschodniej objęty ochroną w zakresie prawa międzynarodowego, gdyż jest położony na obszarze Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007.

Wielgolas – znajduje się w północnej części gminy, obrębnie ewidencyjnym Gładczyn Rządowy. Zajmuje powierzchnię 6,73 ha. Celem ochrony jest zachowanie fragmentu starodrzewu o cechach zespołu naturalnego. Przedmiotem ochrony jest ponad 120-letni drzewostan sosnowy, z dużym udziałem gatunków liściastych, głównie lipy i grabu. Jest to jeden z najstarszych fragmentów Puszczy Białej. Obejmuje małą część uroczyska Wielgolas o cechach zespołu naturalnego. Jest to dwupiętrowy drzewostan z sosną w górnym i grabem w dolnym piętrze, bogatym podszytem i bogatym nieznieształconym runem. Zbiorowiskiem panującym w rezerwacie jest grąd, w którego runie występuje rzadki gatunek turzycy orzęsionej. Na terenie rezerwatu udokumentowano występowanie: dzięcioła zielonego, dzięciura pstrego, dzięcioła dużego, dzięcioła czarnego, dzięciołka, krętołowa, pełzacza leśnego, kowalika, mysikrólika, puszczyka i innych. Rezerwat w całości jest objęty ochroną w zakresie prawa międzynarodowego, gdyż jest położony na obszarze Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007.

I.12.1.2. Obszar Natura 2000

Do sieci Natura 2000 włączono teren ostoi ptasiej o randze europejskiej – obszar specjalnej ochrony (OSO) – PLB140007 „Puszcza Biała” (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków, Dz. U. Nr 25, poz. 133).

Obszar stanowi jeden z największych kompleksów leśnych na Mazowszu, usytuowany między Bugiem a Narwią. Lasy w postaci kilku kompleksów, o różnym zwarciu, pokrywają większość

obszaru ostoi. Obecnie posiadają one jedynie znaczenie gospodarcze. Teren zdominowany jest przez suche siedliska porośnięte sośninami w średnim wieku, a lokalnie występują drzewostany dębowo-grabowe, jesionowo-olszowe i olszowe. Niektóre fragmenty zbiorowisk leśnych mają zachowany prawie naturalny charakter. Na obszarze ostoi w dolinach potoków występują również łąki i zarośla wierzbowe oraz dwa małe kompleksy stawów rybnych.

Obszar jest ostoją ptasią o randze europejskiej E 49. Przedmiotem ochrony obszaru są występujące na tym terenie gatunki ptaków (29) z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej: batalion, bączek, bąk, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, bocian biały, bocian czarny, derkacz, dubelt, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, gąsiorek, jarząbek, kania czarna, kraska, kropiatka, lelek, lerka, orlik krzykliwy, podróżniczek, pokrzewka jarzębata (jarzębiatka), puchacz, rybitwa białoczelna, rybitwa czarna, rybitwa zwyczajna (rzeczna), trzmielojad, zielonka, zimorodek i żuraw. Liczebność 4 gatunków spełnia kryteria wyznaczania ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International. Należą do nich: derkacz, lelek, kraska, świergotek polny. Na obszarze tym zlokalizowano 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Puszcza Biała jest jedną z 10 najważniejszych w Polsce ostoi lelka, kraski i świergotka polnego. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków: bocian czarny, kraska i lelek.

W zasięgu obszaru Natura 2000 znajduje się centralna i północno-wschodnia część gminy o powierzchni 7328,9 ha co stanowi ok. 61,1% powierzchni gminy i równocześnie ok. 8,75% powierzchni całego Obszaru (83779,7 ha).

I.12.1.3. Pomniki przyrody

Na obszarze gminy Zatory znajduje się 17 obiektów objętych ochroną w formie pomników przyrody. Tą formą ochrony przyrody zostały objęte drzewa występujące pojedynczo bądź w zwartych grupach.

Tabela 18: Wykaz pomników przyrody

Lp.	Nazwa	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejscowość	Opis lokalizacji
1	Lipa drobnolistna	30.12.1982	Orzeczenie Woj. Ostr. Nr 9/82 z 30.12.1982 r.	Lipa drobnolistna o obwodzie 410 cm, korona gęsta i rozłożysta	410	32	Gładczyn	Rośnie w parku podworskim w Gładczynie blisko dworku
2	Jesion wyniosły	30.12.1982	Orzeczenie Woj. Ostr. Nr 10/82 z 30.12.1982 r.	Jesion wyniosły o obwodzie 378 cm, gałęzie grube sterczące do góry	378	35	Gładczyn	Rośnie w parku podworskim w Gładczynie blisko dworku
3	Dąb szypułkowy	10.04.1974	Orzeczenie UW w Warszawie Nr 439 z 10.04.1974 r.	Dąb szypułkowy o obwodzie 476 duży, grube konary	476	28	Gładczyn Rządowy	Rośnie w „Rezerwacie Wielgolas”
4	Dąb szypułkowy	10.04.1974	Orzeczenie UW w Warszawie Nr 440 z 10.04.1974 r.	Dąb szypułkowy o obwodzie 470 „Krzywulec” rozłożysta korona	470	25	Gładczyn Rządowy	Rośnie w „Rezerwacie Wielgolas”

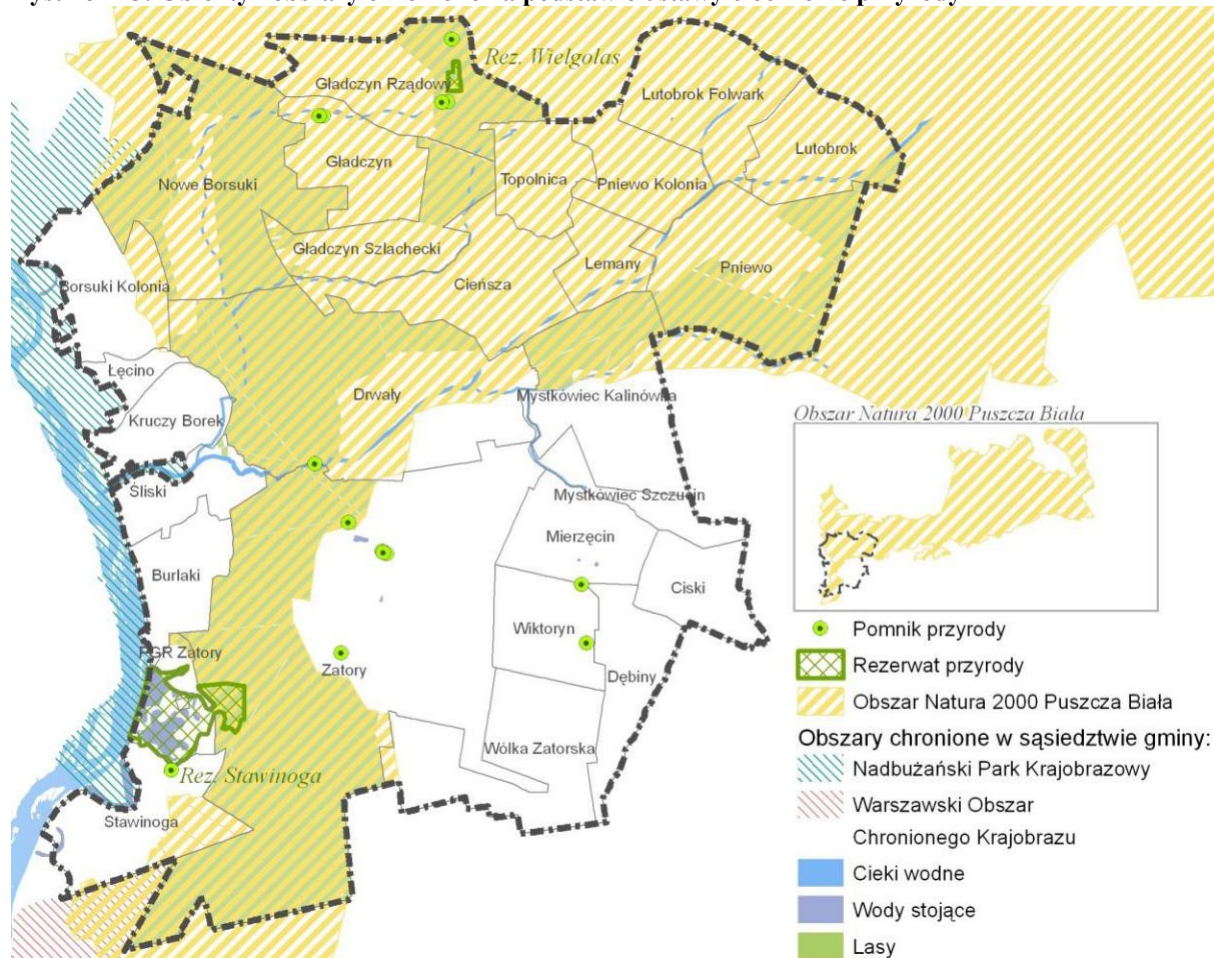
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ZATORY
CZĘŚĆ I – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Lp.	Nazwa	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejscowość	Opis lokalizacji
5	Dąb szypułkowy	01.04.1974	Orzeczenie UW w Warszawie Nr 641 z 01.04.1974 r.	Dąb szypułkowy, obw. 3410 cm, bardzo duże, konary bardzo rozgałęzione	410	20	Stawinoga	Rośnie przy drodze gminnej Zatory – Stawinoga nr 47 obok zabudowań PZW-stawy rybne
6	Klon zwyczajny	10.04.1974	Orzeczenie Nr 3/82 z dnia 30-12-82 r. Urząd Woj. Ostrołęka,	Klon zwyczajny, obwód 320 cm; wys. Korona rozłożysta	320	24	Zatory	Rośnie „Rezerwat Wielgolas”
7	Dęby szypułkowe	10.04.1974	Orzeczenie UW Warszawa Nr 435 z dnia 10.04.1974 r.	Dęby szypułkowe o obwodzie 317; 343 cm, w zeszłym roku przeprowadzon o pielęgnację, usunięte zostały suche konary i gałęzie	317;343	20	Zatory	Rośnie na cmentarzu grzebalnym, przy drodze gminnej Zatory-Burlaki
8	Jesion, cyprysik	25.03.1975	Orzeczenie UE Warszawa nr 632 z 25-03-1975	Jesion wyniosły: obwód 300 cm; wys. Ca 20 m, gałęzie sterzące w górę cyprysik sp o obwodzie 166 cm, korona wąska spiczasta	300; 166	24; 15	Zatory	Rośnie w parku podworskim przy ul. Jana Pawła II, 07-217 Zatory
9	Wiąz szypułkowy	30.12.1982	Orzeczenie Woj. Ostr. Nr 2/82 z 30.12.1982 r.	Wiąz szypułkowy o obwodzie 260 cm, szeroka korona	260	22	Zatory	Rośnie w parku podworskim przy ul. Jana Pawła II, 07-217 Zatory
10	Sosna czarna	30.12.1982	Orzeczenie Woj. Ostr. Nr 5/82 z 30.12.1982 r.	Sosna czarna o obwodzie 240cm, stożkowata, smukła korona	240	20	Zatory	Rośnie w parku podworskim przy ul. Jana Pawła II, 07-217 Zatory
11	Klon	30.12.1982	Orzeczenie Woj. Ostr. Nr 8/82 z 30.12.1982 r.	Klon pospolity: obwód 292 cm; kulista korona	292	20	Zatory	Rośnie w parku podworskim przy ul. Jana Pawła II, 07-217 Zatory
12	Klon	30.12.1982	Orzeczenie Woj. Ostr. Nr 4/82 z 30.12.1982 r.	Klon pospolity, obwód 242 cm; korona rozłożysta	242	15	Zatory	Rośnie w parku podworskim przy ul. Jana Pawła II, 07-217 Zatory

Lp.	Nazwa	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejscowość	Opis lokalizacji
13	Jesion	30.12.1982	Orzeczenie Woj. Ostr. Nr 6/82 z 30.12.1982 r.	Jesion wyniosły o obwodzie 378 cm, gałęzie grube sterczące do góry	313	20	Zatory	Rośnie w parku podworskim przy ul. Jana Pawła II, 07-217 Zatory
14	Klon	30.12.1982	Orzeczenie Woj. Ostr. Nr 7/82 z 30.12.1982 r.	Klon pospolity: obwód 237 cm; równomierna korona	237	20	Zatory	Rośnie w parku podworskim przy ul. Jana Pawła II, 07-217 Zatory
15	Klon	14.04.1974	Orzeczenie UE Warszawa nr 434 z 14.04.1974 r.	Klon pospolity, obwód 285 cm; smukła korona	285	20	Zatory	Rośnie w parku podworskim przy ul. Jana Pawła II, 07-217 Zatory
16	Dąb	10.04.1974	Orzeczenie UE Warszawa nr 437 z 10.04.1974 r.	Dąb szypułkowy o obwodach: 420;335;360.340 : duże o dużych ilościach konarów	420; 335; 360; 340	23	Wielgolas	Rośnie w „Rezerwacie Wielgolas”, Leśnictwo Wielgolas
17	Dąb „Kopernik”	10.04.1974	Orzeczenie UE Warszawa nr 4378 z 10.04.1974 r.	Dąb szypułkowy o obwodzie 380 cm, szeroka korona	380	30	Zatory	Rośnie w lesie, Leśnictwo Zatory, przy drodze gminnej Zatory-Pułtusk

Źródło: Dane z UG Zatory, RDOŚ Warszawa

Rysunek 15: Obiekty i obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG oraz RDOŚ Warszawa

I.12.2. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTEKÓW

I.12.2.1. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków

Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków zawiera poniższa tabela.

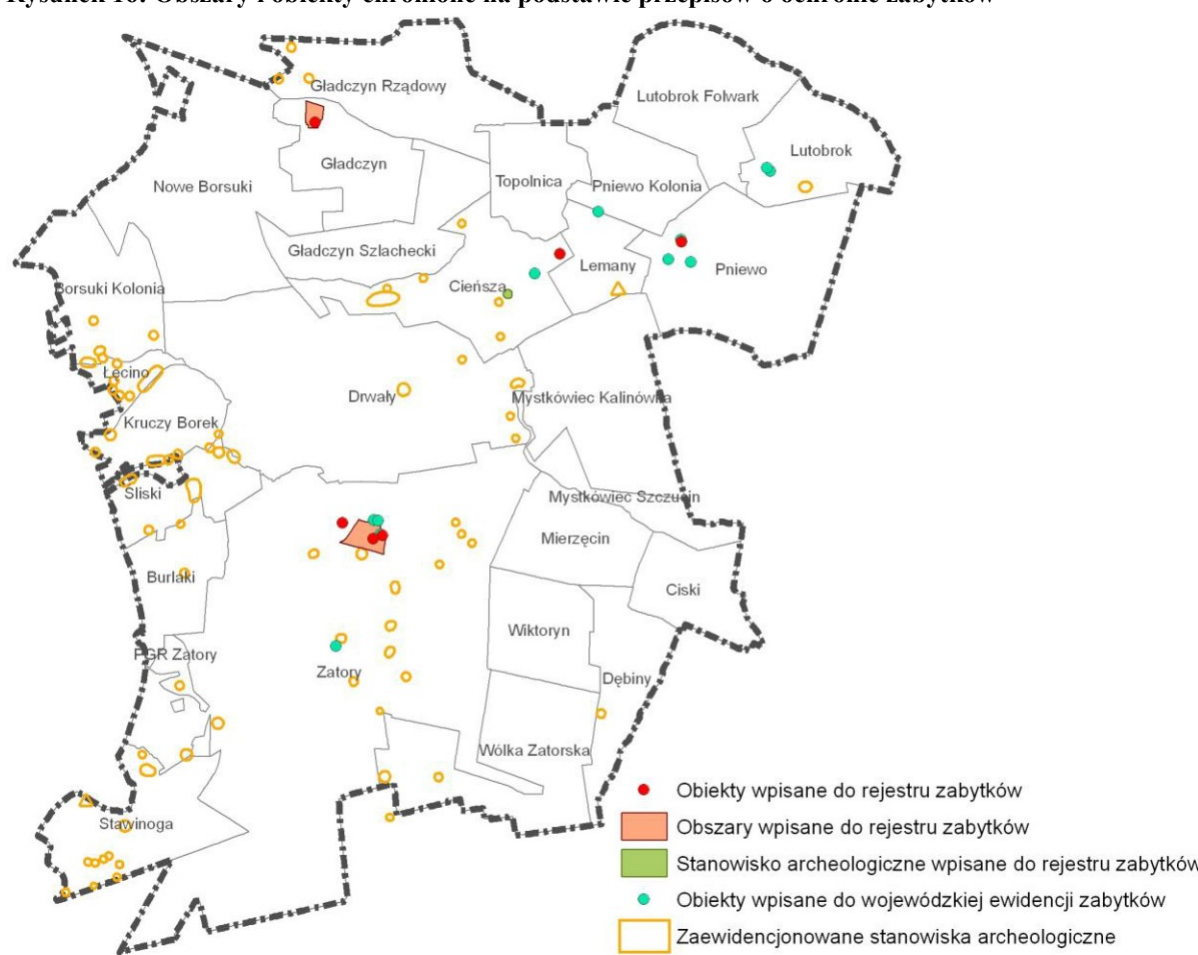
Tabela 19: Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
1	CIĘNSZA	Cmentarzysko ciałopalne z okresu lateńskiego	795/291	16.12.1968
2	CIĘNSZA	Wiatrak z XIX wieku	346-A	20.12.1961
3	GLADCZYN	Dworek murowany, XIX/XX w. Park z XVIII/XIX w.	348-A	24.11.1978
4	GLADCZYN	Park wiejski z XIX w.	348-A	20.01.1976
5	PNIEWO	Kościół p.w. Św. Piotra i Pawła z k. XIX w.	347-A	20.12.1961
6	ZATORY	Kościół parafialny p.w. Św. Małgorzaty z 1915 r.	349-A	15.06.1984
7	ZATORY	Dwór wraz z przyległym parkiem z XIX wieku	350 -A	19.03.1962
8	ZATORY	Zespół przestrzenny zabudowań folwarcznych z XIX w. : ☐ gorzelnia, ☐ młyn, ☐ magazyn spirytusowy, ☐ spichlerz, ☐ wozownia i stajnie	350-A	17.03.1992

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
9	ZATORY	Park otaczający pałac o pow. 22 ha	350-A	10.12.1978
10	ZATORY	Najstarsza część cmentarza parafialnego rzymskokatolickiego	351-A	30.01.1986

Źródło: Rejestr zabytków nieruchomości

Rysunek 16: Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WKZ Delegatura Ciechanów, UG Zatory

I.12.3. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE INNYCH NIŻ POWYŻSZE PRZEPISÓW ODREBNYCH

I.12.3.1. Obszary chronione na podstawie przepisów o lasach

Lasy ochronne

Część lasów na terenie gminy Zatory pełni funkcje lasów ochronnych. Lasy ochronne znajdujące się na terenie gminy Zatory łącznie zajmują 1318,28 ha. Warunki, jakie muszą spełniać lasy by uzyskać charakter lasów ochronnych określają przepisy odrębne. W Nadleśnictwie Pułtusk powołane zostały one na mocy Decyzji Ministra Środowiska w sprawie uznania za lasy ochronne Lasów Skarbu Państwa w Nadleśnictwie Pułtusk z dnia 25 lutego 2004 r. Zgodnie z decyzją na terenie gminy Zatory wyróżnić można:

- lasa wodochronne, zajmują powierzchnię 482,15 ha. Zostały wyznaczone na siedliskach wilgotnych i bagiennych, głównie wzdłuż cieków wodnych i w otoczeniu zbiorników. Ich zadaniem jest ochrona właściwości retencyjnych zlewni, utrzymanie stałego poziomu wód gruntowych, ochrona rzek i zbiorników przed zanieczyszczeniem i eutrofizacją.

- lasy glebochronne występują na powierzchni 836,13 ha. Ich głównym zadaniem jest ochrona gleb przed erozją. Występują na stromych stokach, wydmach, a także na glebach słabych i suchych.

Lasy w pełni odpowiadają warunkom określonym w Ustawie o lasach z dnia 28 września 1991 r. w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej.

Warunki i tryb przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne określają przepisy odrębne.

Zasięg lasów ochronnych został przedstawiony na rysunku „*Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego*”.

I.12.3.2. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych

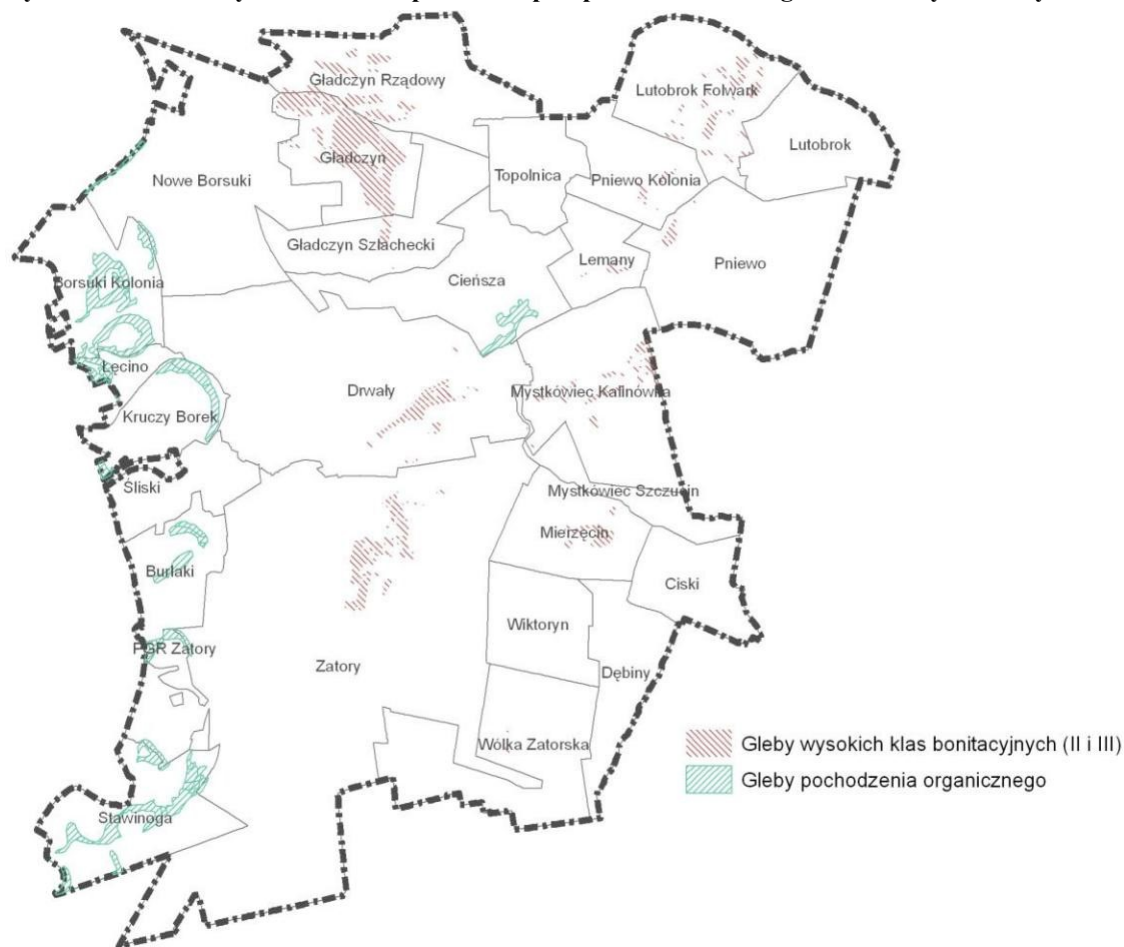
Grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych

Ochroną przed przeznaczeniem gruntów na cele nierolnicze są objęte grunty I, II i III klasy bonitacyjnej, przy czym na obszarze gminy klasa I nie występuje. Grunty objęte ochroną na obszarze gminy Zatory stanowią ok. 2,5% powierzchni gminy (w tym grunty II klasy zajmują zaledwie 5,42 ha w obrębie Gładczyn). Występują w rejonie Gładczyna, Gładczyna Rządowego, Lutobrok Folwark oraz Zator. Zmiana przeznaczenia gruntów tych klas na cele nierolnicze wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa, ich zasięg został przedstawiony na rysunku „*Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego*”.

Gleby pochodzenia organicznego

Gleby organiczne szczególnie chronione (tzn. gleby torfowe oraz murszowe) znajdują się w dolinie rzeki Narew oraz rzeki Prut (mały fragment w obrębie Cieńsza) zajmując powierzchnię 234,29 ha, co stanowi blisko 1% całkowitej powierzchni gminy. Ich zasięg został przedstawiony na rysunku „*Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego*”.

Rysunek 17: Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z IUNG w Puławach oraz UG Zatory

I.12.3.3. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie wód

Obszary ochrony wód podziemnych

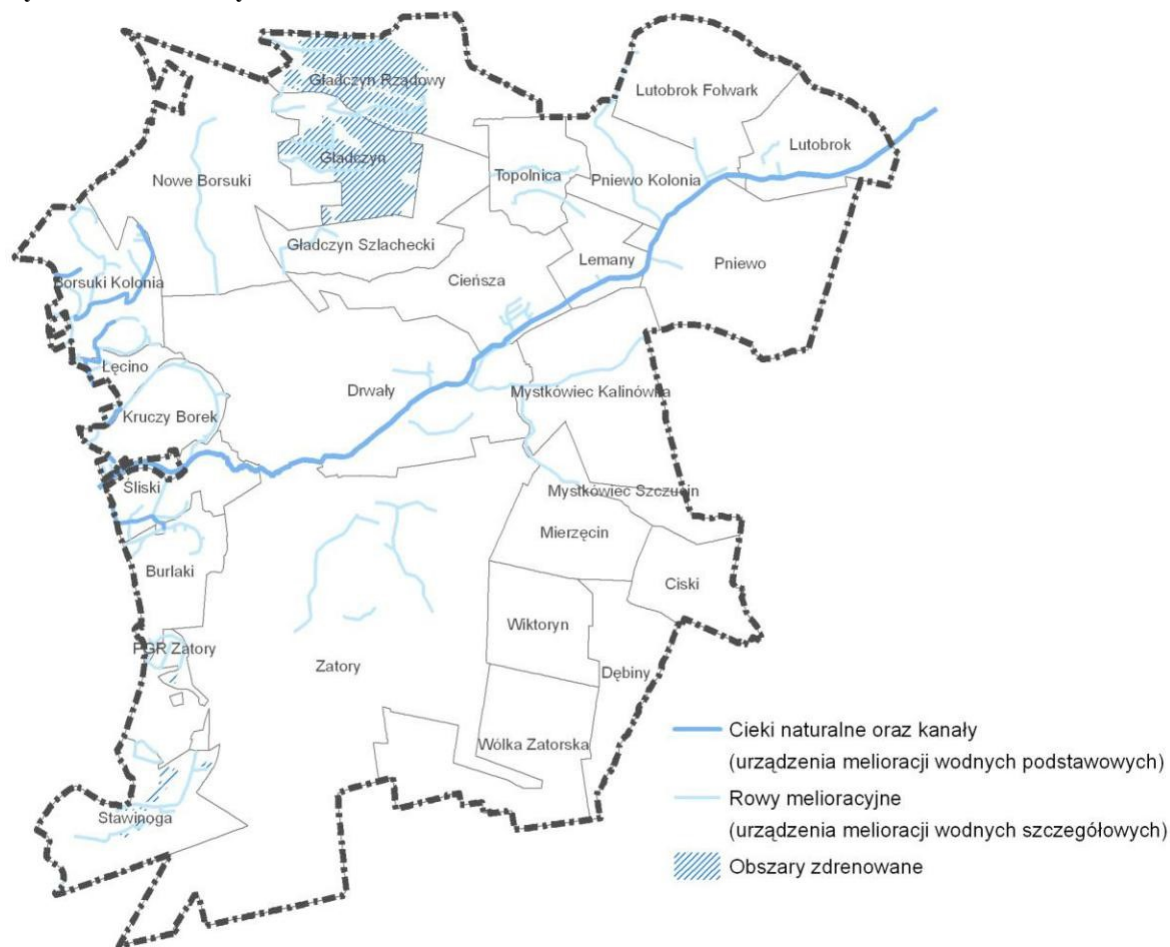
Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.) w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych, mogą być ustanawiane strefy ochronne ujęć wody.

Na terenie gminy istnieją 2 ujęcia wód podziemnych: Zatory oraz Dębiny-Wiktoryn służące do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarstw domowych. Dla przedmiotowych ujęć wody ustanowiono strefy ochrony sanitarnej bezpośredniej w odległości 10 m od obudowy każdej studni, które mogą stanowić ogrodzenie stacji uzdatniania wody. Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym strefy ochrony pośredniej nie są wymagane.

Obszary zmeliorowane

Na terenie gminy Zatory znajdują się urządzenia melioracji wodnych podstawowych, do których należy zaliczyć rzekę Prut oraz nieliczne rowy w dolinie Narwi w obrębach Borsuki Kolonia oraz Śliski, a także urządzenia melioracji wodnych szczegółowych rozmieszczone głównie w dolinie rzeki Narew oraz w obrębach przez które przepływa rzeka Prut. Na terenie gminy występują również tereny wyposażone w podziemną sieć drenarską w miejscowości Gładczyn, Gładczyn Rządowy oraz niewielkie fragmenty w obrębie Stawinoga oraz PGR Zatory. Tereny zdrenowane zajmują 3,5% powierzchni gminy.

Rysunek 18: Obszary zmeliorowane

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Pułtusku

Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi zostały opisane w rozdziale I.15.
WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.

I.13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

I.13.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCEGO Z ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

I.13.1.1. Układ drogowy

Układ dróg publicznych gminy Zatory tworzą 142 km dróg, w tym:

- 11 km drogi wojewódzkiej,
- 43 km dróg powiatowych,
- 88 km dróg gminnych.

Pod względem funkcjonalnym w układzie drogowym wyróżnia się drogi służące połączeniom ponadlokalnym, tzn. innym niż tylko potrzebom komunikacyjnym gminy, są to droga wojewódzka i część powiatowych oraz drogi o znaczeniu lokalnym, obsługujące miejscowe potrzeby komunikacyjne, do których zaliczają się pozostałe drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi wewnętrzne.

Gmina Zatory znajduje się w zasięgu krajowego i regionalnego układu drogowego województwa mazowieckiego.

Przez teren gminy przechodzi droga wojewódzka nr 618 o przebiegu Gołymin – Pułtusk – Wyszków, stanowiąca ważne połączenie regionalne pomiędzy powiatami ciechanowskim, pułtuskim i wyszkowskim, wyprowadzająca ruch w kierunku dróg krajowych nr 8 (Warszawa – Białystok) i nr 61 (Warszawa – Augustów).

W dalszej kolejności dla powiązań zewnętrznych, ale także i wewnętrznych gminy istotne są drogi powiatowe:

- nr 3421W o przebiegu Sokołowo – Plusy – Lutobrok – Pniewo – Mystkówiec – Zatory, łącząca gminę Zatory z gminami Obryte i Rzańnik, z tym, że tylko odcinek Lutobrok – Mystkówiec posiada obecnie nawierzchnię twardą, co ogranicza funkcjonalność i wykorzystanie tej drogi,
- nr 3432W o przebiegu Pułtusk – Grabówiec – Zatory - Zdziebórz, łącząca wieś gminną Zatory z Pułtuskim oraz gminą Somianka w powiecie wyszkowskim,
- nr 3433W o przebiegu Gostkowo – Obryte – Gładczyn – Zatory – Popowo Kościelne, łącząca gminy Obryte, Zatory i Somianka oraz wieś gminną Zatory z drogami wojewódzka nr 618 oraz krajową nr 62 (Serock – Wyszków) stanowiącą część obwodnicy Warszawy.

Pozostałe drogi powiatowe zapewniają spójność sieci drogowej oraz służą głównie wewnętrznym potrzebom komunikacyjnym gminy i w ograniczonym zakresie zewnętrznym, co wynika w szczególności z braku nawierzchni twardych na części dróg. Do dróg tych należą następujące drogi:

- nr 3422W Pniewo – Obryte,
- nr 3442W droga nr 618 – Grabówiec (Stara Wieś),
- nr 4416W Celinowo – Dębiny – Ciski.

Drogi wojewódzka i powiatowe łączą funkcję obsługi ruchu w powiązaniach zewnętrznych i wewnętrznych z obsługą zagospodarowania, znajdującego się przy drodze

Drogi gminne służą bezpośredniej obsłudze zagospodarowania, wyprowadzają ruch na drogi wyższych kategorii i uzupełniają powiązania o lokalnym znaczeniu.

Znaczna część zagospodarowania gminy obsługiwana jest przez drogi niezaliczone obecnie do żadnej kategorii dróg publicznych. Są to drogi wewnętrzne na terenach mieszkaniowych i rolnych, w tym na działkach gminnych, oraz drogi na terenach leśnych.

Sieć dróg publicznych i wewnętrznych jest dobrze rozwinięta i dobrze udostępnia zagospodarowanie gminy, a także umożliwia wyprowadzenie ruchu na drogi wyższych kategorii i klas.

Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej obsługują najważniejsze połączenia zewnętrzne i wewnętrzne gminy oraz rejony o największej koncentracji zabudowy. Drogi o nawierzchni twardej nieulepszonej i gruntowej obsługują głównie tereny zabudowy jednorodzinnej oraz rolne i leśne.

Wszystkie drogi o nawierzchni twardej są jednoprzestrzenne i posiadają po jednym pasie ruchu w każdym kierunku.

Dane dotyczące obecnego poziomu ruchu na drodze nr 618 przedstawiono w tabeli „Pomiary ruchu”. Informacje pochodzą z Generalnego Pomiaru Ruchu przeprowadzonego w 2010 r. W tabeli przedstawiono również oszacowanie ruchu w 50-tej godzinie w roku, przyjmowanego jako miarodajny dla określania przepustowości dróg zamiejskich. W zależności od charakteru drogi, ruch ten waha się w granicach 8 - 14% SDR (Średniego Dobowego Ruchu).

Tabela 20: Pomiary ruchu

L.p	Numer drogi	Odcinek	SDR 2010	Udział proc. pojazdów ciężarowych	Ruch w 50-tej godzinie
1	618	Pułtusk - Wyszków	4.118	16	500

Źródło: Generalny pomiar ruchu (2010 r.)

Droga nr 618 jest jedną z bardziej obciążonych ruchem dróg w województwie, posiada jednak jeszcze rezerwy przepustowości, które dla zamiejskich dróg jednoprzestrzennych posiadających po jednym pasie ruchu w każdym kierunku, przyjmuje się na poziomie ok. 2000 pojazdów/h w obydwu kierunkach.

Dla dróg powiatowych i gminnych brak jest danych o ruchu. Poza drogą powiatową nr 3433W jest on znacząco mniejszy niż na drodze wojewódzkiej.

Klasy dróg w stanie istniejącym przedstawiono na rysunku „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”. Przy klasyfikacji wykorzystano dane i informacje Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich, uchwałę nr V/31/11 Rady Powiatu Pułtuskiego z dnia 14 stycznia 2011 r. oraz ustalenia planów miejscowych i informacje Urzędu Gminy. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U.99.43.430), przez klasę drogi rozumie się przyporządkowanie drodze odpowiednich parametrów technicznych, wynikających z jej cech funkcjonalnych. Zasadniczym problemem przy określaniu klas dróg istniejących jest niepełne dostosowanie parametrów technicznych dróg do funkcji przez nie pełnionych. Większy ruch i zakres obsługi ruchu ponadlokalnego, szczególnie międzyregionalnego, wymagają lepszych parametrów technicznych i ograniczenia obsługi zagospodarowania – dostępności do drogi.

W stanie istniejącym droga wojewódzka nr 618 jest drogą klasy drogi głównej (G). Droga ta obsługuje przede wszystkim ruch ponadlokalny – regionalny, ale także lokalny i przyległe zagospodarowanie w Pniewie i Lemanach. Droga ta w większości spełnia wymagania dla dróg głównych, poza odcinkiem przebiegającym przez wsie Lemany i Pniewo, gdzie oprócz obsługi przyległego zagospodarowania, występują zbyt małe odległości między skrzyżowaniami, co wynika z historycznie ukształtowanej sieci drogowej.

Drogi powiatowe z uwagi na ich obecne parametry techniczne i użytkowe oraz funkcje w sieci, mają klasę dróg zbiorczych (Z) i lokalnych (L). Odległości między skrzyżowaniami dróg zbiorczych i zakres obsługi zagospodarowania w większości odpowiadają wymaganiom dla drogi tej klasy. Większość tych dróg w stanie istniejącym posiada niedostatecznie szerokie pasy drogowe dla rozbudowy do wymaganych parametrów oraz wyposażenia ich w chodniki i ścieżki rowerowe.

Drogi gminne posiadają parametry właściwe dla dróg klas lokalnych (L) i dojazdowych (D). Podstawowym problemem jest niedostateczne wyposażenie tych dróg w nawierzchnie twarde oraz

zbyt małe szerokości jezdni i pasów drogowych, co utrudnia budowę jednocześnie jezdni i chodników.

I.13.1.2. Komunikacja publiczna

Głównym węzłem komunikacji autobusowej jest wieś Zatory. Najwięcej kursów w kierunku Pułtusza i Wyszkowa prowadzonych jest drogą wojewódzką oraz powiatowymi nr 3432W i 3433W. Oferta przewozowa dostosowana jest do istniejącego zapotrzebowania związanego z dojazdami do pracy i nauki.

I.13.1.3. Transport ładunków

W gminie Zatory brak jest ważnych źródeł i celów ruchu towarowego. Obiekty handlowe, rolnicze i przetwórstwa, które wymagają tego typu transportu są rozproszone i nie generują znaczącego ruchu. Nie jest również znaczący udział tranzytowego ruchu ciężarowego na drogach przebiegających przez gminę.

I.13.1.4. Ruch pieszy i rowerowy

Na odcinkach zabudowy wsi drogi z nawierzchnią twardą w większości wyposażone są w chodniki dla pieszych. Drogi poza terenami zabudowy nie posiadają wydzielonych chodników dla pieszych. Stanowi to poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa pieszych.

W gminie brak jest wydzielonych ścieżek rowerowych. Przez teren gminy prowadzą dwa rowerowe szlaki turystyczne.

I.13.1.5. Parkowanie pojazdów

W gminie Zatory brak jest istotnych problemów z parkowaniem pojazdów.

I.13.2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH, DOTYCHCZASOWYCH USTALEŃ PLANISTYCZNYCH, STRATEGII, PLANÓW ROZWOJU ORAZ WNIOSKÓW DO STUDIUM

I.13.2.1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju komunikacji

Aktualizacja *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego* (przyjęta przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 29 maja 2006 r.) wśród celów strategicznych wymienia poprawę spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju, natomiast wśród kierunków działań m.in. poprawę dostępności komunikacyjnej w regionie.

W celu poprawy jakości systemu transportowego przewiduje się m.in.:

- rozwój ponadlokalnej i lokalnej infrastruktury transportowej,
- wspieranie transportu publicznego oraz alternatywnych form transportu, w tym ścieżek dla ruchu rowerowego.

Celem *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* (przyjętego uchwałą nr 65/2004 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 7 czerwca 2004r.) jest w szczególności stworzenie warunków dla trwałego i zrównoważonego rozwoju województwa, poprawy warunków życia jego mieszkańców i zwiększenia konkurencyjności m.in. poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury transportowej.

Plan nie przewiduje na terenie gminy nowych urządzeń komunikacyjnych o znaczeniu krajowym lub regionalnym. W sąsiedztwie gminy planowana jest natomiast rozbudowa i modernizacja istniejących dróg krajowych nr 61 i 62. Plan przewiduje usprawnienie sieci dróg wojewódzkich poprzez przebudowę i utrzymanie istniejących dróg, obejmująca głównie dostosowanie parametrów technicznych do wymagań ruchu oraz budowę chodników i ścieżek rowerowych, zwłaszcza na terenach zabudowanych.

Projekt *Strategii Rozwoju Powiatu Pułtuskiego 2007 - 2020* przewiduje m.in. poprawę stanu technicznego i standardu dróg powiatowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zatory z 2002 r. uznaje obecny układ drogowy gminy za prawidłowy - nie wymagający rozbudowy o nowe elementy. W kierunkach rozwoju gminy przebiegi dróg powiatowych nie w pełni pokrywają się z ich ustalonymi przebiegami. Dotyczy to niewłaściwego przebiegu drogi nr 3421W w rejonie miejscowości Lutobrok Folwark, braku drogi nr 3422W oraz wskazania jako drogi powiatowej drogi gminnej nr 340704W w Ciskach.

Rozbieżności z odpowiednimi ustaleniami zarządcy dróg powiatowych występują również w obowiązujących planach miejscowych gminy Zatory części „A” (uchwała nr 199/XXXII/02 Rady Gminy w Zatorach z 30 sierpnia 2002 r.) i części „B” (uchwała nr 28/VI/03 Rady Gminy w Zatorach z 28 czerwca 2003 r.). Dotyczy to:

- drogi nr 3421W – niewłaściwy przebieg w Lutobroku,
- drogi nr 3432W, która na całej długości powinna być drogą klasy zbiorczej „Z”,
- drogi nr 3433W, która na całej długości powinna być drogą klasy zbiorczej „Z”,
- drogi nr 4416W – niewłaściwy przebieg w rejonie Cisk i Dębin.

W konsekwencji powyższych rozbieżności w przebiegach, niewłaściwe są również przebiegi niektórych dróg gminnych.

Ponadto w planach miejscowych ustalono przebiegi dróg publicznych gminnych, z których część nadal nie została zaliczona do tej kategorii w trybie przepisów ustawy o drogach publicznych.

Wieloletnia Prognoza Finansowa i Budżet Gminy Zatory ustalają nakłady m.in. na rozbudowę dróg gminnych.

I.13.2.2. Ocena funkcjonowania i możliwości rozwoju systemu transportowego gminy

Do podstawowych problemów funkcjonowania systemu transportowego gminy należą:

- nie w pełni zhierarchizowany układ drogowy – droga wojewódzka o dużym udziale ruchu tranzytowego, której podstawowym zadaniem, wynikającym z jej funkcji w sieci drogowej powinno być prowadzenie ruchu, przede wszystkim ponadlokalnego, obsługuje jednocześnie przyległą zabudowę, powoduje to niejednorodność ruchu pod względem struktury rodzajowej pojazdów i prędkości, zakłócenia jego płynności i zagrożenie bezpieczeństwa,
- zagrożenie bezpieczeństwa ruchu, wynikające z dużej dostępności do dróg wyższych klas i konfliktów będących skutkiem wspólnego wykorzystywania jezdni przez wszystkich użytkowników, a w szczególności „niechronionych uczestników ruchu” (pieszych i rowerzystów), zmuszonych do korzystania z jezdni ze względu na brak chodników i ścieżek rowerowych,
- trudności w poprawie parametrów technicznych i użytkowych dróg wojewódzkiej i powiatowych na terenach zabudowy, w zakresie ograniczenia dostępności do drogi i obsługi przyległego zagospodarowania z uwagi na niedostateczną szerokość pasa drogowego (brak możliwości poszerzenia jezdni, budowy jezdni serwisowych /zbiorczych/ lub dodatkowych pasów ruchu dla obsługi zagospodarowania bez poszerzenia istniejących pasów drogowych) oraz zwiększenia odległości pomiędzy skrzyżowaniami, poprzez ograniczenie ich liczby, ponieważ spowodowałoby to znaczne utrudnienia w dostępie do zagospodarowania lub wręcz uniemożliwiło z uwagi na brak dróg alternatywnych,
- braki w wyposażeniu w nawierzchnie twarde ulepszone części dróg powiatowych i gminnych.

Uwarunkowaniami sprzyjającymi rozwojowi gminy są:

- korzystne położenie gminy pod względem komunikacyjnym – dobry dostęp do sieci dróg o znaczeniu krajowym i regionalnym,
- dość dobre połączenia drogowe z terenami sąsiednimi,
- dobrze rozwinięta sieć dróg, zapewniająca powiązania zewnętrzne i wewnętrzne oraz dojazd do zagospodarowania - dobra dostępność komunikacyjna poszczególnych terenów w gminie,

- dobry układ drogowy i gęstość sieci odpowiednie do struktury osadniczej,
- wysoki udział dróg o nawierzchni twardej, wśród dróg o podstawowym znaczeniu dla gminy,
- możliwość uzyskania środków na rozwój infrastruktury z funduszy Unii Europejskiej,
- możliwości przestrzenne rozbudowy dróg oraz chodników i ścieżek rowerowych na terenach otwartych – poza terenami zwartej zabudowy.

Zagrożeniami dla rozwoju mogą być:

- rozpraszanie zabudowy, powodujące wzrost zapotrzebowania na transport,
- opóźnienia w rozbudowie i modernizacji układu drogowego,
- wstrzymywanie inwestycji drogowych,
- pogarszanie się jakości obsługi komunikacją publiczną, szczególnie dostępności do niej,
- niedostatek środków finansowych na rozwój i utrzymanie sieci drogowej oraz komunikacji publicznej, w tym na wkład własny, konieczny do uzyskania wsparcia ze środków Unii Europejskiej,
- konflikty społeczne i ekologiczne, ujawniające się przy modernizacji i rozbudowie układu drogowego.

Wnioski

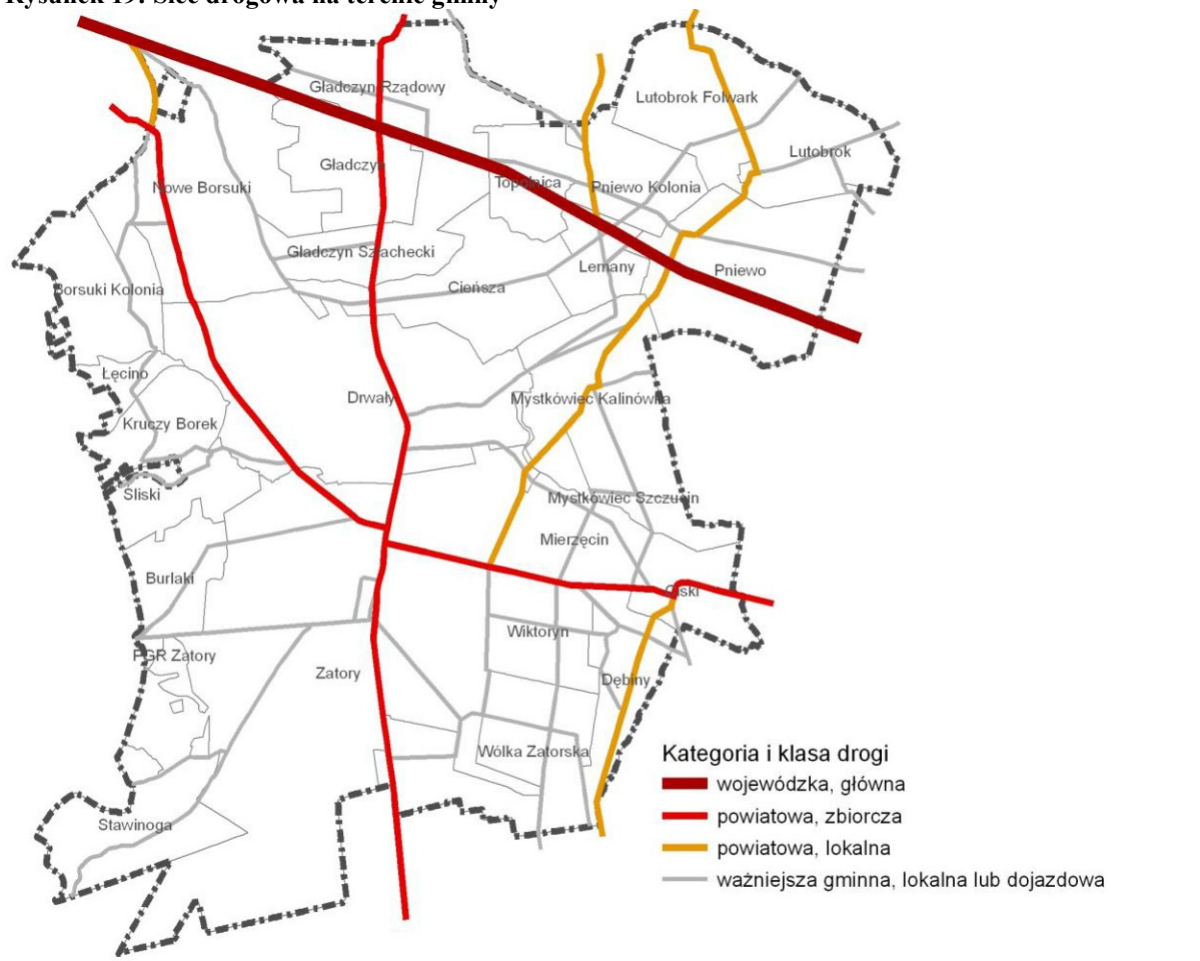
Obecny system transportowy gminy dość dobrze zaspakaja podstawowe potrzeby komunikacyjne mieszkańców i gospodarki i nie wymaga rozbudowy o nowe elementy znaczenia podstawowego.

Istotnym problemem są natomiast szeroko rozumiane standardy funkcjonowania tego systemu i obsługi jego użytkowników, obejmujące wyposażenie i stan infrastruktury, dostępność do dróg i przystanków oraz poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego. Rozwiązanie tych problemów wymaga podjęcia szeregu działań modernizacyjnych i inwestycyjnych, zgodnie z właściwościami właścicieli i zarządców poszczególnych podsystemów poprzez ich rozbudowę i modernizację.

W zakresie uwarunkowań wynikających z diagnozy dotychczasowego rozwoju systemu transportowego oraz planowanego jego rozwoju, określonego w dokumentach krajowych i wojewódzkich, jak również wnioskowanego przez zarządców dróg, w kierunkach rozwoju systemu transportowego gminy określonych w Studium powinny być uwzględnione w szczególności:

- zapewnienie możliwości przestrzennych dla:
 - zachowania parametrów drogi klasy głównej (G) dla drogi wojewódzkiej nr 618, co wymagać będzie w szczególności ochrony drogi przed nadmierną dostępnością przede wszystkim na odcinkach z planowaną zabudową (budowy dróg niższej klasy i dróg serwisowych) oraz budowy chodników i ścieżek rowerowych,
 - przebudowy i rozbudowy dróg powiatowych do parametrów dróg klasy zbiorczej (Z) i lokalnej (L),
- przebudowy i rozbudowy istniejących dróg gminnych, przede wszystkim wyposażenie ich w nawierzchnie twarde ulepszone,
- budowy nowych dróg gminnych, w tym dla obsługi nowego zagospodarowania,
- przystosowania dróg różnych kategorii do prowadzenia komunikacji autobusowej,
- budowy ścieżek rowerowych dla codziennych potrzeb i rekreacji,
- budowy chodników dla pieszych,
- zapewnienia warunków dla parkowania pojazdów.

Rysunek 19: Sieć drogowa na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne

I.13.3. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

I.13.3.1. Zaopatrzenie w wodę

System zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych gminy Zatory oparty jest na dwóch stacjach ujmowania i uzdatniania wody z czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Są to następujące ujęcia:

- Zatory,
- Dębiny-Wiktorzyn.

Ujęcie wody „Zatory”

Ujęcie posiada zasoby wód podziemnych w wysokości $Q = 34 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 7,2 \text{ m}$.

Ujęcie wody składa się z jednej studni ujmującej wodę z czwartorzędowego poziomu wodonośnego.

Decyzją Wojewody Ostrołęckiego OS.VIII.6210-22/98 udzielono pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód dla potrzeb komunalnych w ilości:

$$Q_{h\max} = 33,6 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{d\max} = 615,8 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{d\text{sr}} = 486,1 \text{ m}^3/\text{d}$$

Dla przedmiotowego ujęcia wody ustanowiono strefę ochrony sanitarnej bezpośredniej w odległości 10 m od obudowy studni, którą może stanowić ogrodzenie stacji uzdatniania wody (strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana).

Ujęcie wody „Zatory” eksploatowane jest przez Zakład Usług Komunalnych w Zatorach.

Decyzja traci ważność 31 grudnia 2013 r.

Ujęcie zaopatruje w wodę wieś Zatory.

Ujęcie wody „Dębiny-Wiktoryn”

Ujęcie posiada zasoby wód podziemnych w wysokości $Q = 34 \text{ m}^3/\text{h}$ tj. studnia nr 1 – $Q = 16 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 6,6 \text{ m}$ oraz studnia nr 2 – $Q = 18 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 7,8 \text{ m}$.

Ujęcie wody składa się z dwóch studni ujmujących wodę z czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Z uwagi na fakt, że zarówno studnia nr 1 jak i studnia nr 2 posiadają zasoby eksploatacyjne nie pokrywające zapotrzebowania na wodę, zachodzi konieczność współpracy dwóch studni w zespole.

Decyzją Wojewody Ostrołęckiego OS.VIII.6210-16/98 udzielono pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód dla potrzeb komunalnych w ilości:

$$Q_{h_{\max}} = 33,5 \text{ m}^3/\text{h}$$

Dla przedmiotowego ujęcia wody ustanowiono strefę ochrony sanitarnej bezpośredniej w odległości 10 m od obudowy każdej studni, którą może stanowić ogrodzenie stacji uzdatniania wody (strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana).

Ujęcie wody „Dębiny-Wiktoryn” eksploatowane jest przez Zakład Usług Komunalnych w Zatorach.

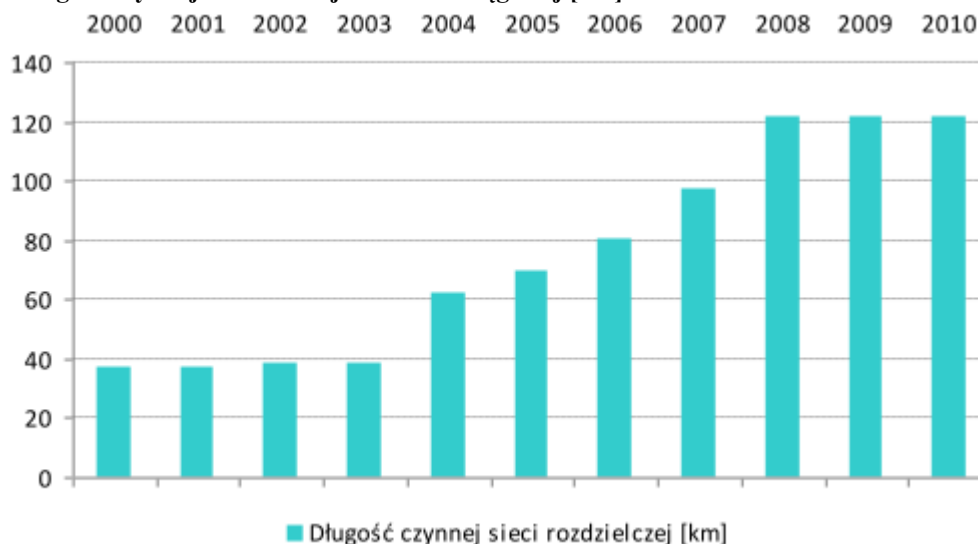
Decyzja traci ważność 31 grudnia 2013 r.

Ujęcie zaopatruje w wodę wsie: Dębiny, Ciski, Wiktoryn, Mierzęcín, Mystkówiec Szczucin, Mystkówiec Kalinówka.

I.13.3.2. Sieć wodociągowa

Połączenia wodociągowe prowadzą do 1 101 budynków mieszkalnych, co stanowi 85% zasobu mieszkaniowego gminy. W ciągu ostatnich kilku lat rośnie długość rozdzielczej sieci wodociągowej. W 2010 r. jej długość wynosiła 121,6 km. Dynamikę zmian długości sieci ilustruje poniższy wykres.

Wykres 26: Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej [km]

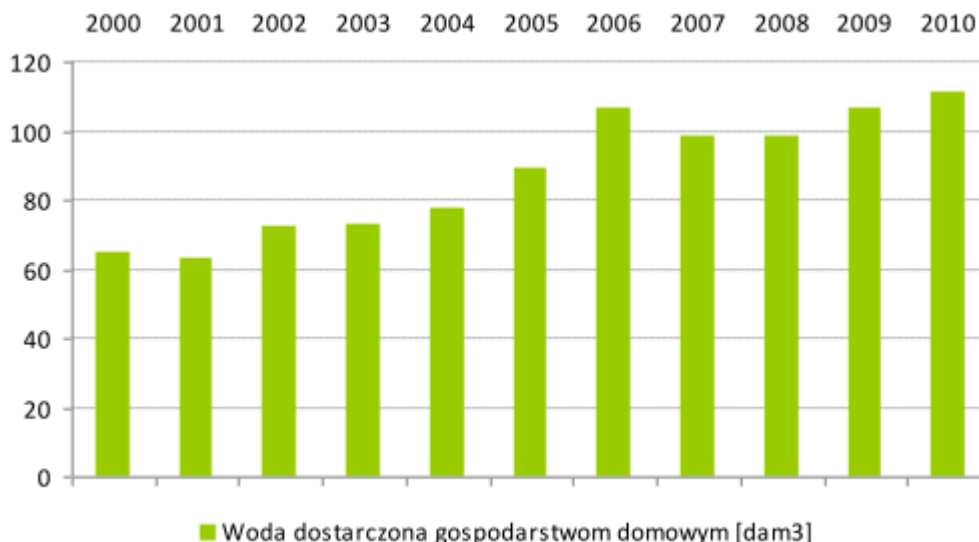
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Widoczny przyrost długości sieci świadczy o wzrastającym poziomie życia mieszkańców gminy.

Obecnie wszystkie wsie w gminie Zatory są podłączone do wodociągu. Poza jego zasięgiem znajdują się nieliczne pojedyncze rozproszone gospodarstwa.

Gmina Zatory jest samowystarczalna, w zakresie zaopatrzenia w wodę. Obecnie ilość wody dostarczanej mieszkańcom zaspokaja ich potrzeby w tym zakresie. W 2010 r. 65,5% ludności korzystało z sieci wodociągowej. W ciągu ostatnich 10 lat rośnie zapotrzebowanie na wodę, co ilustruje poniższy wykres.

Wykres 27: Woda dostarczona gospodarstwom domowym w dam³

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

I.13.3.3. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy Zatory funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków – jedna stanowiąca własność Gminy Zatory, zlokalizowana w Zatorach (odprowadzająca oczyszczone ścieki do rzeki Prut), druga – stanowiąca własność Osiedlowej Spółdzielni Mieszkaniowej w Gładczynie (odprowadzająca oczyszczone ścieki do pobliskiego rowu melioracyjnego). W 2010 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 11,8 km. Do sieci kanalizacyjnej było podłączonych 399 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (w tym 536 mieszkań w tych budynkach). W 2010 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 1630 osób, co stanowiło 34% ludności gminy. Obecnie dostęp do sieci kanalizacyjnej posiadają mieszkańcy Zator oraz osiedla zabudowy wielorodzinnej w Gładczynie.

Na mocy decyzji Starosty Pułtuskiego, znak: RLO.6224-31/05 z dnia 20 grudnia 2005 r. udzielono Gminie Zatory pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie oczyszczonych ścieków z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Zatorach, znajdującej się na działce o nr ewid. 155/21 do rzeki Prut w ilości 124 m³/dobę. Stężenie zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach ograniczają następujące limity:

- BZT5 = 40,0 mg O₂/l
- ChZT = 150,0 mg O₂/l
- Zawiesiny ogólne = 50 mg/l

Wokół oczyszczalni ścieków nie wyznaczono strefy izolacji sanitarnej, która wykraczałaby poza obręb działki, na której jest posadowiona. Pozwolenie jest ważne do 31 grudnia 2016 r.

Na mocy decyzji Starosty Pułtuskiego, znak: RLO.6224-10/06 z dnia 13 lipca 2006 r. udzielono Osiedlowej Spółdzielni Mieszkaniowej w Gładczynie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie oczyszczonych ścieków z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Gładczynie, znajdującej

się na działce o nr ewid. 19/2 do rowu melioracyjnego w ilości 86 m³/dobę. Stężenie zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach ograniczają następujące limity:

- BZT5 = 40,0 mg O₂/l;
- ChZT = 150,0 mg O₂/l;
- Zawiesiny ogólne = 50 mg/l.

Wokół oczyszczalni ścieków nie wyznaczono strefy izolacji sanitarnej, która wykraczałaby poza obręb działki, na której jest posadowiona. Pozwolenie jest ważne do 31 grudnia 2016 r.

Obowiązujący Program Ochrony Środowiska dla gminy Zatory wśród priorytetowych działań własnych przewidzianych do realizacji na terenie gminy Zatory w latach 2012 – 2019, wymienia m.in.:

- Budowę kanalizacji sanitarnej w Pniewie (2010 – 2014),
- Rozbudowę oczyszczalni ścieków w Zatorach (2010 – 2014).

W oparciu o wykonaną w 2010 r. dokumentację projektową na rozbudowę oczyszczalni ścieków w miejscowości Zatory, Starosta Pułtuski decyzją znak: WBA.6740.217.2011 z dnia 18 lipca 2011 r. zatwierdził projekt budowlany i udzielił pozwolenia na rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków w Zatorach (dz. ew. nr 155/21 w Zatorach). Po wykonaniu prac określonych w pozwoleniu, przepustowość komunalnej oczyszczalni ścieków w Zatorach wzrośnie do 500 m³/dobę (5000 RLM). Zgodnie z przyjętymi założeniami średni dobowy dopływ do oczyszczalni wyniesie Q_d śr = 400 m³/dobę. W związku z powyższym przepływy charakterystyczne wyniosą:

- Q_d max = 500 m³/d;
- Q_d śr = 400 m³/d;
- Q_h śr = 25 m³/d;
- Q_h max = 63 m³/d

Jakość ścieków oczyszczonych przyjęto wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2006 nr 137 poz. 984), zał. nr 1, oczyszczalnia od 2000 do 9999 RLM:

- BZT5 = 25,0 mg O₂/l;
- ChZT = 125,0 mg O₂/l;
- Zawiesiny ogólne = 35 mg/l.

Ścieki socjalno – bytowe z obszarów położonych poza zasięgiem sieci kanalizacyjnej, gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (592 zbiorniki na terenie gminy), a następnie wywożone taborem asenizacyjnym do gminnej oczyszczalni ścieków. Obowiązek posiadania umów na wywóz nieczystości płynnych reguluje „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Zatory”. Nie jest znana ilość ścieków odprowadzanych do gruntu oraz wód powierzchniowych wskutek nie respektowania zasad wymienionych w regulaminie.

I.13.4. ELEKTROENERGETYKA

Na terenie gminy Zatory nie występują źródła wytwarzania energii elektrycznej.

Przez teren gminy nie przebiegają linie energetyczne wysokiego napięcia oraz nie planuje się ich przebiegu, jak też lokalizacji stacji elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

Energia elektryczna dostarczana jest dla odbiorców w gminie Zatory czterema liniami 15kV wprowadzanymi ze stacji 110/15 kV – GPZ „Wyszków 2”.

Tabela 21: Ilość odbiorców w rozbiciu na indywidualnych i przemysłowych oraz sumaryczna ilość zużytej przez nich energii elektrycznej

Rok	Odbiorcy zasileni z sieci 15 kV		Odbiorcy zasileni z sieci 0,4 kV	
	ilość odbiorców	zużycie energii [GWh]	ilość odbiorców	zużycie energii [GWh]
2006	2	0,5	2290	5
2007	2	1	2314	6
2008	2	1	2350	6
2009	2	1	2389	6
2010	3	1	2406	6

Źródło: PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa

Gmina Zatory nie posiada opracowanego „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”.

I.13.5. ZAOPATRZENIE W GAZ

Gmina Zatory nie posiada sieci gazu przewodowego. W chwili obecnej zapotrzebowanie w gaz zaspokajane jest z butli lub zbiorników napełnianych w odpowiednich punktach. Dystrybucja gazu propan-butan prowadzona jest przez kilku prywatnych pośredników.

Dla gminy Zatory nie opracowano dotychczas „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Zatory”.

I.13.6. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ

Gmina Zatory nie posiada sieci ciepłowniczej. Zabudowa mieszkaniowa, zakłady produkcyjne i usługowe oraz obiekty użyteczności publicznej posiadają indywidualne systemy grzewcze oparte głównie na paliwach stałych, rzadziej na gazie ziemnym lub oleju opałowym.

I.13.7. GOSPODARKA ODPADAMI²¹

Gmina Zatory nie posiada własnego czynnego składowiska odpadów komunalnych. Do 31 grudnia 2008 r. odpady z terenu gminy przyjmowane były przez gminne składowisko odpadów zlokalizowane we wsi Biele. Zgodnie z decyzją Starosty Pułtuskiego RLO.6237.5.2011 z dnia 5 lipca 2011 r. rekultywacja zamkniętego składowiska zakończyła się w grudniu 2011 r. Gmina Zatory prowadzi monitoring zamkniętego składowiska odpadów.

Na terenie gminy Zatory nie jest prowadzona zorganizowana, selektywna zbiórka odpadów komunalnych. W niewielkim stopniu, w szkołach realizowana jest zbiórka baterii małogabarytowych. W gminie brak jest zorganizowanego systemu zbiórki odpadów wielkogabarytowych. Odpady medyczne z placówek medycznych i aptek zlokalizowanych na terenie gminy trafiają do placówki macierzystej „ESKULAP” w Pułtusk. Ponadto odpady medyczne z sektora komunalnego (m.in. przeterminowane leki, termometry rtęciowe) mieszkańcy gminy Zatory mogą przekazywać do punktów zbiórki zorganizowanych w pułtuskich aptekach. W ramach umowy z firmą recyklingową, na terenie gminy prowadzona jest zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych można przekazać nieodpłatnie do: Pułtuskiego Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych.

Ok. 85% mieszkańców gminy Zatory jest objętych zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych. Ogólne zasady zbierania odpadów komunalnych przez mieszkańców określa „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Zatory”. Odbiór odpadów odbywa się na podstawie indywidualnych umów spisanych z osobami fizycznymi, podmiotami gospodarczymi oraz instytucjami funkcjonującymi na terenie gminy.

Zezwolenie na odbiór odpadów stałych z terenu gminy Zatory posiadają 3 firmy:

²¹ Plan gospodarki odpadami dla gminy Zatory na lata 2012 – 2015, z perspektywą na lata 2016 2019

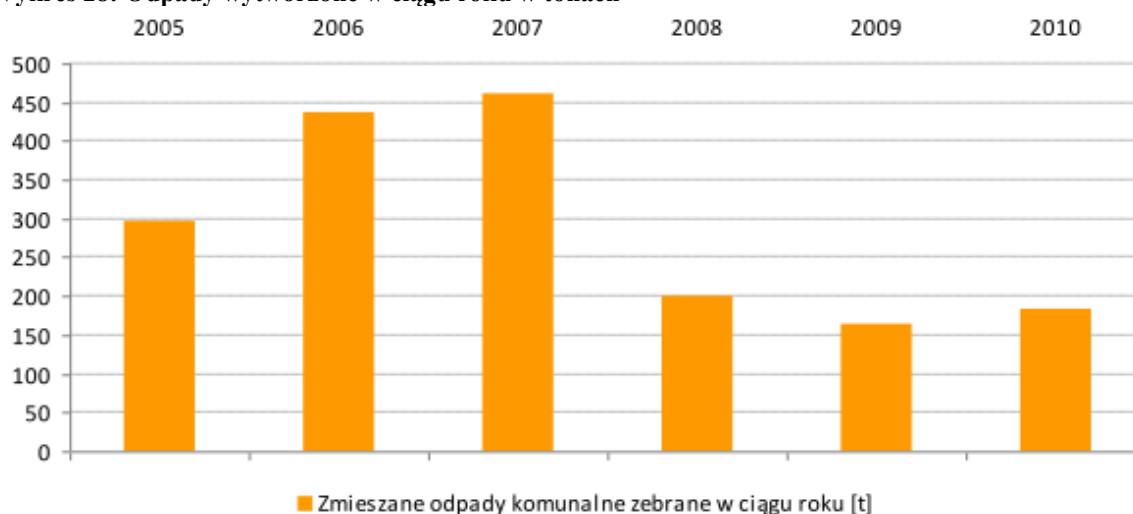
- BŁYSK BIS Sp. z o.o. – składowisko odpadów w m. Uniszkach Cegielni, gm. Wieczfnia Kościelna;
- TOR – WAS – odpady są przekazywane firmie REMONDIS Sp. z o.o.;
- MPK Sp. z o.o. – składowisko odpadów w Ostrołęce oraz w Brzezienku – Rościszewskim, gm. Wąsewo.

Na terenie gminy Zatory nie występują mogilniki.

Obszar gminy Zatory wchodzi w skład ciechanowskiego regionalnego obszaru gospodarki odpadami, który przewidziany jest do obsługi przez składowisko odpadów komunalnych w Woli Pawłowskiej, gmina Ciechanów (zarządzane przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Ciechanowie Sp. z o.o.), w skład którego wejść: linia sortownicza segregacji odpadów zmieszanych, kompostownia i zakład wytwarzający paliwa z odpadów oraz prawdopodobnie stanowisko demontażu odpadów wielkogabarytowych (wg WPGO).

Ilość wyprodukowanych i zgromadzonych odpadów spada, co prezentuje poniższy wykres.

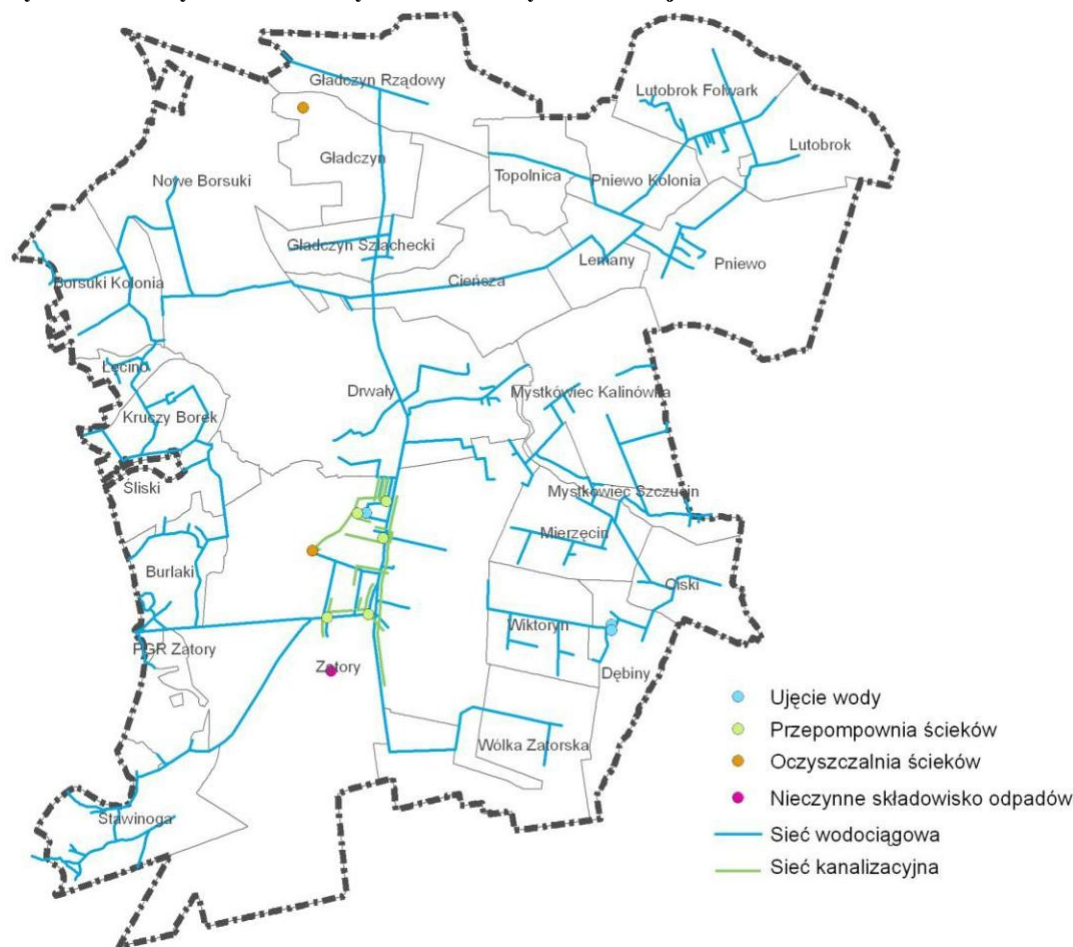
Wykres 28: Odpady wytworzone w ciągu roku w tonach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dla gminy Zatory został opracowany „Plan gospodarki odpadami dla gminy Zatory na lata 2012 – 2015, z perspektywą na lata 2016 – 2019”.

Rysunek 21: Wybrane elementy infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zatory

I.13.8. TELEKOMUNIKACJA

Gmina posiada rozwiniętą sieć telekomunikacyjną opartą na istniejącej sieci kablowej, napowietrznej i światłowodowej. W 2005 r. wskaźnik dostępności telefonów dla gminy Zatory wynosił 121,62 na 1000 mieszkańców. Ten sam wskaźnik dla powiatu pułtuskiego wynosił 204,38, zaś dla województwa mazowieckiego – 310,8. Stopień telefonizowania obszaru gminy zależy od odległości obiektów od centrali telefonicznej oraz w mniejszym stopniu od pozostałych uwarunkowań (zainteresowanie i możliwości ekonomiczne mieszkańców).

Usługi telekomunikacyjne zapewnia również system telefonii bezprzewodowej wszystkich operatorów sieci komórkowej.

I.14. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Wojewoda Mazowiecki oraz Zarząd Województwa Mazowieckiego nie zgłosili zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

I.15. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

W 2006 r. na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie wykonano Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – etap I dla rzeki Narew, będące uzupełnieniem do Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi – etap I (z 2004 r.). W powyższym opracowaniu określono między innymi obszary, na których istnieje ryzyko wystąpienia powodzi raz na 20, 100 i raz na 200 lat (prawdopodobieństwo $p = 5\%$, $p = 1\%$ oraz $p = 0,5\%$). Dodatkowo wyznaczono obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi dla wody o prawdopodobieństwie pojawienia się $p = 1\%$ oraz obszary o szczególnym znaczeniu społecznym, gospodarczym i kulturowym.

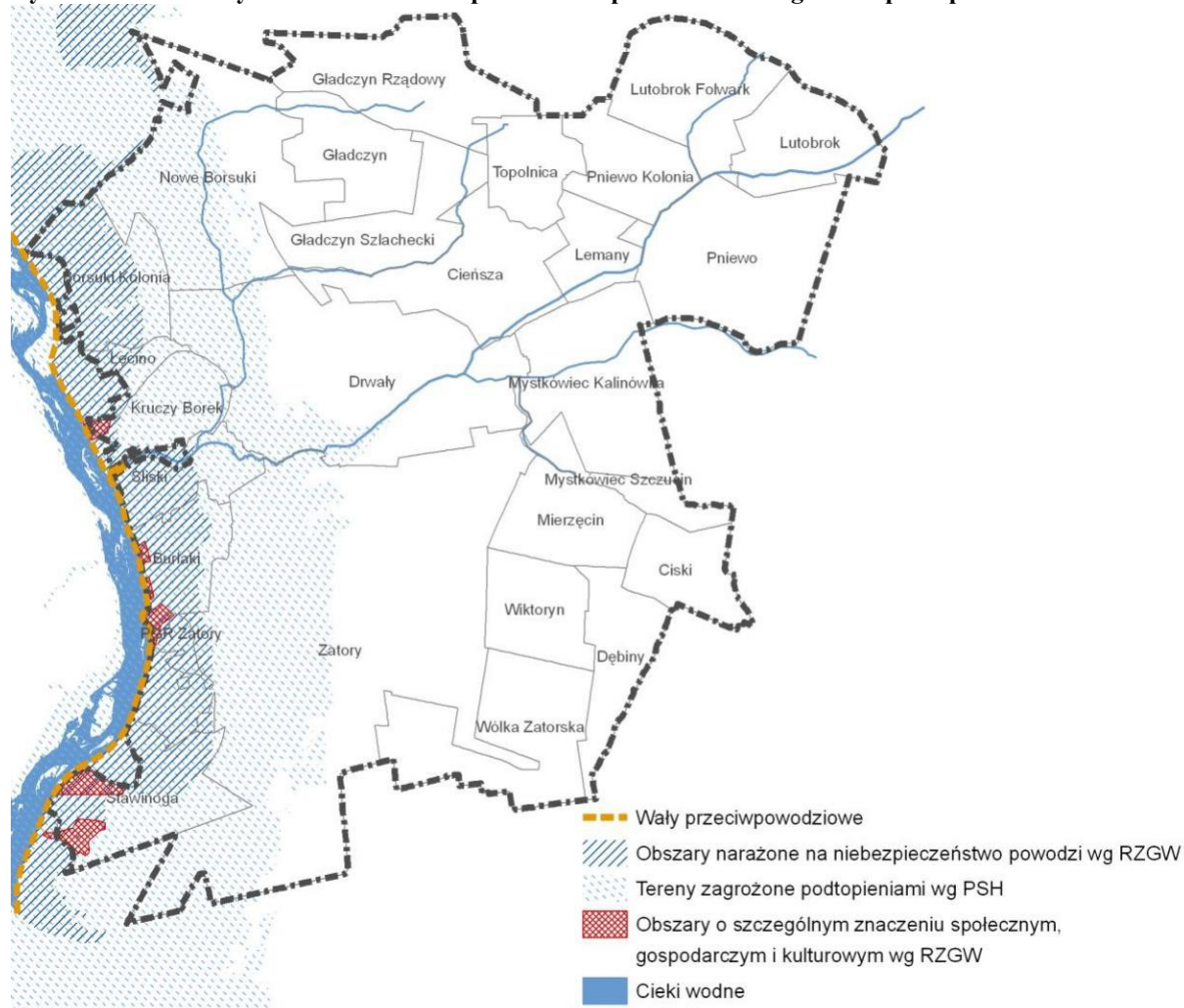
Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo $p = 5\%$, $p = 1\%$ oraz $p=0,5\%$) występują w bezpośrednim sąsiedztwie gminy. Na terenie gminy wyznaczony został obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi o powierzchni 972,45 ha, co stanowi ponad 8% powierzchni gminy. Obszar ten wyznaczony został w obrębach Borsuki Kolonia, Łęcino, Kruczy Borek, Śliski, Burlaki, Zatory, PGR Zatory, Stawinoga.

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, obejmują tereny narażone na zalanie w przypadku: przelania się wód przez koronę wału przeciwpowodziowego, zniszczenia lub uszkodzenia wałów przeciwpowodziowych lub zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących albo budowli ochronnych pasa technicznego. Studium wyznaczyło również obszary o szczególnym znaczeniu społecznym, gospodarczym i kulturowym w obrębach Stawinoga, Burlaki oraz Kruczy Borek.

Na wskazanych terenach obowiązują ograniczenia w ich zagospodarowaniu wynikające z przepisów odrębnych.

Rzeka Narew od strony gminy Zatory (wschodniej) na całej długości jest obwałowana.

Rysunek 22: Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożone podtopieniami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Państwowej Służby Hydrogeologicznej

Obszary zagrożone podtopieniami

Państwowy Instytut Geologiczny w latach 2003-2006 w ramach zadania Państwowej Służby Hydrogeologicznej dotyczącego ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami stanowiącymi zagrożenia dla stref zasilania i poboru wód podziemnych wyznaczył obszary zagrożeń podtopieniami. Wyznaczone obszary nie są strefami zalewów wód powierzchniowych (powodzi), ale przedstawiają maksymalne możliwe zasięgi występowania podtopień (czyli położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami) w rejonie i sąsiedztwie doliny rzecznej.

Zgodnie z tym opracowaniem na 30% gminy wyznaczone zostały obszary zagrożone podtopieniami. Obszary te przedstawione zostały na rysunku: Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożone podtopieniami.

I.16. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków:

Rysunek 1: Położenie gminy Zatory w regionie	7
Rysunek 2: Gminy sąsiednie	8
Rysunek 3: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	10
Rysunek 4: Przeznaczenie terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	15
Rysunek 5: Tereny obecnie zainwestowane na tle terenów wskazanych w mpzp do zabudowy kubaturowej	18
Rysunek 6: Rozmieszczenie pozwoleń na budowę wydanych w okresie 2007 – 2011 r.	21
Rysunek 7: Warunki podłoża budowlanego na terenie gminy	27
Rysunek 8: Typy gleb na terenie gminy Zatory	28
Rysunek 9: Rozmieszczenie lasów na terenie gminy, lasy ochronne	38
Rysunek 10: Rozmieszczenie kompleksów rolniczej przydatności gleb	40
Rysunek 11: System przyrodniczy gminy – ciągi przyrodnicze	45
Rysunek 12: Występowanie surowców naturalnych	47
Rysunek 13: Gęstość zaludnienia w gminie Zatory [os/km ²]	57
Rysunek 14: Rozmieszczenie wniosków złożonych do zmiany Studium	79
Rysunek 15: Obiekty i obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody	88
Rysunek 16: Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków	89
Rysunek 17: Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych	91
Rysunek 18: Obszary zmeliorowane	92
Rysunek 19: Sieć drogowa na terenie gminy	98
Rysunek 20: Schemat przebiegu sieci elektroenergetycznych na terenie gminy Zatory	102
Rysunek 21: Wybrane elementy infrastruktury technicznej	105
Rysunek 22: Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożone podtopieniami	107

Spis tabel:

Tabela 1: Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Zatory	12
Tabela 2: Obszary funkcjonalne wyznaczone w mpzp (z wyszczególnieniem obrębów o największych powierzchniach)	14
Tabela 3: Udział terenów niezainwestowanych wskazanych w obowiązujących mpzp do zabudowy kubaturowej	17
Tabela 4: Struktura użytkowania terenu	22
Tabela 5: Budynki nowe oddane do użytkowania	24
Tabela 6: Wskaźniki bonitacji dla 4 podstawowych elementów środowiska przyrodniczego	41
Tabela 7: Struktura hodowli zwierząt	43
Tabela 8: Podmioty gospodarki narodowej – sekcja A	44
Tabela 9: Złoża kopalin	46
Tabela 10: Wykaz obiektów i obszarów znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków	52
Tabela 11: Wykaz stanowisk archeologicznych	53
Tabela 12: Liczba ludności gmin powiatu pułtuskiego w roku 2000 i 2010	55
Tabela 13: Liczba mieszkańców w gminie Zatory z podziałem na miejscowości	56
Tabela 14: Zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych	61
Tabela 15: Pracujący w gminie w latach 2000-2010	63
Tabela 16: Publiczne placówki oświatowe	64
Tabela 17: Wykaz wniosków złożonych przez instytucje do zmiany Studium	80
Tabela 18: Wykaz pomników przyrody	85
Tabela 19: Obiekty wpisane do rejestru zabytków	88
Tabela 20: Pomiary ruchu	94
Tabela 21: Ilość odbiorców w rozbiciu na indywidualnych i przemysłowych oraz sumaryczna ilość zużytej przez nich energii elektrycznej	103

Spis wykresów:

Wykres 1: Struktura obszarów wskazanych w mpzp do zainwestowania [udział %]	13
Wykres 2: Powierzchnie obszarów wskazanych do zainwestowania w mpzp w rozbiciu na obręby [ha]	16
Wykres 3: Powierzchnia terenów niezainwestowanych, a wyznaczonych w mpzp pod zainwestowanie z podziałem na obręby [ha]	17

Wykres 4: Liczba wydanych pozwoleń na budowę w okresie 2007 – 2011 r.	19
Wykres 5: Liczba wydanych pozwoleń na budowę w rozbiciu na obręby geodezyjne w gminie Zatory	19
Wykres 6: Struktura wydanych pozwoleń na budowę w rozbiciu na przedmiot pozwolenia [%]	20
Wykres 7: Struktura użytkowania terenu	22
Wykres 8: Typy siedliskowe lasu w obrębie Lemany, Nadleśnictwo Pułtusk [udział %]	36
Wykres 9: Gatunki panujące w obrębie Lemany, Nadleśnictwo Pułtusk [udział %]	37
Wykres 10: Ilość gospodarstw rolnych wg powierzchni	42
Wykres 11: Struktura powierzchni zasiewów [udział %]	43
Wykres 12: Dynamika zmian liczby ludności w gminie Zatory w latach 2000-2010	56
Wykres 13: Dynamika zmian przyrostu naturalnego w gminie Zatory w latach 2000-2010 [os.]	58
Wykres 14: Dynamika zmian salda migracji ogółem w gminie Zatory w latach 2000-2010 [os.]	58
Wykres 15: Dynamika zmian przyrost rzeczywistego w gminie Zatory w latach 2000-2010 [os.]	59
Wykres 16: Udział poszczególnych grup wiekowych w strukturze ludności gminy w 2000 r. i w 2010 r.	59
Wykres 17: Porównanie struktury ludności wg ekonomicznych klas wieku z uwzględnieniem płci w roku 2010	60
Wykres 18: Struktura wieku i płci w gminie Zatory	60
Wykres 19: Dynamika zmian liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2000-2010	62
Wykres 20: Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 (2010)	62
Wykres 21: Udział pracujących w sektorach ekonomicznych w 2003 r.	63
Wykres 22: Dynamika zmian liczby bezrobotnych w gminie Zatory	64
Wykres 23: Struktura przedmiotów wniosków złożonych do zmiany Studium	77
Wykres 24: Liczba działek ewidencyjnych objętych wnioskami w rozbiciu na obręby geodezyjne	78
Wykres 25: Struktura własności gruntów w gminie Zatory wg grup rejestrowych	83
Wykres 26: Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej [km]	99
Wykres 27: Woda dostarczona gospodarstwom domowym w dam ³	100
Wykres 28: Odpady wytworzone w ciągu roku w tonach	104